Dzisiaj 14 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 522

Poznań, czwartek dnia 12 listopada 1931

Rok XXVI

O walkę z naporem żydowskim

Jeżeli chodzi o odruchy, do jakich doszło w stosunku do Żydów w Krakowie, Warszawie i Wilnie, to zdaniem naszem odruchy tego rodzaju, przeważnie przez Żydów prowokowane, bywają w tych warunkach czasami nieuniknione, ale byłoby oczywiście błędem, gdyby się mniemało, że tą bronią skutecznie, na trwałe pokona się niebezpieczeństwo żydowskie.

Powtarzamy, że w takich warunkach takie objawy mogą być nieuniknione, tem bardziej, jeżeli się zważy, że młodzież, z natury rzeczy krewka, stoi wobec dwóch faktów: z jednej strony wobec zalewu naszych wyższych uczelni, jak wogóle naszego życia zbiorowego, przez Żydów, z drugiej zaś strony wobec niesłychanej wprost bierności większości społeczeństwa polskiego w tamtych dzielnicach w stosunku do niebezpieczeństwa żydowskiego. Bierność ta jest wręcz przerażająca i jest wymownem świadectwem nietylko ekonomicznej i politycznej, ale przedewszystkiem kulturalnej, umysłowej, duchowej niewoli, jaką żydostwo narzuciło rodakom naszym poza ziemiami zachodniemi.

Podkreślamy jednakowoż, że nie wolno oddawać się złudzeniu, by odruchy chwilowe, takie czy inne, były dostateczną, były na dalszy dystans skuteczną reakcją na żydowski podbój życia polskiego. Żydów trzeba bić przedewszystkiem po kieszeni. To też samoobrona polska musi się w pierwszym rzędzie przeciwstawić ekspansji ekonomicznej żydostwa, nie zaniedbując oczywiście zgoła walki z wpływem paskudztwa żydowskiego, jakiekolwiek jest jego miano, na życie duchowe narodu. Jedno musi iść z drugiem w parze, ale agresywność elementu żydowskiego w dziedzinie kulturalnej, umysłowej osłabnie szybko, jeżeli żywioł polski okaże niezbędną energję na gruncie gospodarczym, jeżeli tu będzie umiał przejść od ustawicznej dotąd defensywy do niezbędnej ofensywy.

My tu na ziemiach zachodnich tak to dobrze rozumiemy, że nie potrzeba czasu tracić na szczegółowszą argumentację. A jednak i u nas niebezpieczeństwo żydowskie przybiera rozmiary z roku na rok coraz poważniejsze. Nie mówimy już wcale o odnośnych miastach na Śląsku, jak szczególnie Katowice, ale i w Poznaniu i w większych miastach prowincjonalnych, także na Pomorzu, inwazja żydowska zaznacza się krok za krokiem.

Wzrostowi liczebnemu tej inwazji towarzyszy wzmożenie się impetu handlowego a niemniej tupetu rasowego żydostwa. Jesteśmy tego świadkami w magazynach, hotelach, restauracjach i kawiarniach (nie mówiąc już oczywiście o kabaretach) oraz na ulicach miast naszych.

Stwierdzić musimy niestety, że odporność społeczeństwa naszego wobec fali żydowskiej nie stoi na wysokości zadania. Przyczynia się do tego oczywiście przesilenie gopodarcze, z powodu którego niejeden z ludzi doniedawna nieprzejednanych, np. z właścicieli domów czy mieszkań, zaczyna z żydostwem wchodzić w kompromisy. Wśród kupców nie brak czynników, które domagają się słusznie ścisłego przestrzegania hasła „swój do swego" przez klientelę kupującą, nie uważają jednakowoż, by zasada ta obowiązywała narówni ich samych. W całem zaś społeczeństwie — trzeba to sobie powiedzieć szczerze, bez uprzedzeń dzielnicowych — zaważył w pewnej mierze ujemnie na szali stosunku do naporu żydowskiego element napływowy z innych dzielnic, przeważnie, niestety, nie wychowany w tradycji obowiązku kupowania wyłącznie u Polaków - chrześcijan i niełączenia się z Żydami pod żadnym względem.

Trzeba sobie z tych momentów zdać dobrze sprawę, by sobie uświadomić jasno, gdzie i z jakiej przyczyny powstały w froncie naszym polsko - chrześcijańskim odcinki słabsze. Ze słabością tą czas największy skończyć, by za lat szereg nie było już zapóźno.

Najtrudniejszy jest dla Żydów początek ich ofensywy. Skoro się raz umocnią i zdobędą solidne podstawy, będzie nam niesłychanie trudno odrobić to, co będzie już faktem dokonanym. Czy na to odzyskaliśmy niepodległość państwową, by w jej ramach zatracić odporność swą wobec elementu żydowskiego, pasorzytniczego w sensie gospodarczym, destrukcyjnego pod względem kulturalnym i moralnym, a niszczycielsko zachłannego w dążeniach swych politycznych?

Społeczeństwo musi się wstrząsnąć z letargu i wykrzesać z siebie taką zwartą wolę, na jaką stać nas było dawnemi laty, przed wojną.

Konferencja komisji prawnej episkopatu polskiego

Zapowiedź napiętnowania zgubnych przepisów projektów prawa małżeńskiego i kodeksu karnego — W sprawie akcji dobroczynnej

(KAP.) W dniu 10 bm. odbyła się w Warszawie konferencja komisji prawnej episkopatu, w której wzięli udział obaj księża kardynałowie, księża arcybiskupi i kilku księży biskupów. Konferencja obradowała nad sprawami, które zajmują obecnie powszechną uwagę w Polsce, a dotyczą bardzo ważnych zagadnień z dziedziny religijnej, moralnej i dobroczynnej.

Ujawnione projekty ustawy małżeńskiej i kodeksu karnego wymagają odpowiedniego oświetlenia i napiętnowania ze strony przedstawicieli Kościoła oraz poinformowania społeczeństwa o zgubnych przepisach, jakie wzmiankowane projekty zawierają. Episkopat postanowił zająć zdecydowane stanowisko w tych kwestjach.

Nadto powziął postanowienia co do akcji dobroczynnej, którą episkopat w myśl swoich uchwał z dnia 7 lipca rb. prowadzi, a która napotyka niejednokrotnie na przeszkody ze strony czynników administracyjnych.

Omawiano jeszcze sprawy, dotyczące nauki religji w szkołach i inne.

Proces przeciw posłom „Centrolewu"

Szesnasty dzień rozprawy

Warszawa, 12. 11. (Tel. wł.) — Dzisiejsza rozprawa przeciw posłom centrolewu należała do najweselszych, jakie dotychczas istniały. Kilkakrotnie cała sala, nie wyłączając sądu, śmiała się z wytworzonych sytuacyj i odpowiedzi. Parokrotnie doszło do utarczek pomiędzy prokuratorem a obroną i tak np. prokurator zwraca się do jednego z świadków z zapytaniem:

Więc pan w tym procesie historycznym nie przypomina sobie nic karygodnego?

Obrońca Landau: Proszę o zaprotokółowanie słów p. prokuratora. Obrona jest zgodna w fakcie, że świadkowie, słuchani w tym „historycznym procesie" nie widzą nic karygodnego.

Prokurator: Proszę o zaprotokółowanie, że obrona stwierdza, iż świadkowie odwodowi nic pozytywnego nie zeznają.

Landau: Oświadczenie moje dotyczyło świadków, dotychczas przesłuchanych.

W innym wypadku, kiedy prokurator wypytywał się świadka o informacje, a świadek uchylał się od odpowiedzi, prokurator Rauze powiada:

Jabym panu podpowiedział, ale obrona na to nie zezwala.

Jako pierwszy zeznawał wyższy urzędnik policyjny z Katowic Chomrański.

Chodziło przedewszystkiem o działalność śląskiej Chadecji i Korfantego. Przypierany w pytaniach, świadek zasłaniał się zwyczajnie tajemnicą urzędową. Nawet na takie pytania, jak n. p., kto ma większość w Sejmie śląskim, świadek odpowiedział to do mnie nie należy, to należy do administracji; albo na pytanie, kto jest marszałkiem Sejmu śląskiego, świadek odpowiedział zaraz: urzędownie nie wiem, to należy do administracji.

Nadkomisarz policji Krupa zeznaje, że w połowie sierpnia 1930 r. odbyła się konferencja okręgowa PPS. w Drohobyczu, przy udziale posła Barlickiego. W konferencji brało udział 6 osób. Barlicki zdawał sprawozdanie z konferencji centrolewu, na której miano rzekomo podzielić role pomiędzy stronnictwa. Na konferencji mowa była o tem, że nie może być żadnej ugody z obecnym rządem. Robotnicy muszą być gotowi do objęcia władzy. PPS. ma wywołać nastroje ulicy, a wraz z milicją i TUR'em być gotową do czynnych wystąpień. Stronnictwa ludowe mają zorganizować młodzież wiejską, zwłaszcza służącą we wojsku. Stronnictwo Narodowe miałoby decydować o młodzieży akademickiej. Termin wystąpienia wyznaczyłaby Warszawa. Broń w odpowiednim czasie byłaby dostarczana.

Na pytanie przewodniczącego świadek Krupa stwierdza, że brali udział w tych obradach redaktor Skalak, inżynier Markowski, Bocian, Haluk i Ozla.

Prokurator: Jak się pan dowiedział o treści konferencji?

Świadek: Od osoby, która nie była na tej konferencji, ale pośrednio o tem się dowiedziała.

Berenson: Kto z uczestników mógł panu udzielić informacyj?

Świadek zasłania się tajemnicą służbową.

Berenson po szeregu pytań twierdzi: Informatorem Pańskim mógł być albo Haluk, albo Bocian; do tego wniosku obrońca dochodzi, wydobywszy od świadka adresy uczestników, z których 4 mieszkali poza rejonem działalności świadka.

Naczelnik wydziału bezpieczeństwa Ryczkowski z Katowic udziela szeregu informacyj o działalności stronnictw opozycyjnych, a zwłaszcza Ch. D. śląskiej.

Sekretarz związku drzewnego w Sosnowcu Łachecki zeznaje, że otrzymał 500 marek od międzynarodówki. Pieniądze te przyszły do Sosnowca ze względu na ciężką sytuację, w jakiej znalazł się Związek Drzewny.

Międzynarodówka skreśliła składki związku, a nawet przesłała mu subwencję, której Związek użył na cele organizacyjne i na bezrobotnych.

Świadek: spodziewam się w tym roku nowej przesyłki pieniędzy.

Prokurator: Czy świadek podał międzynarodówce sprawozdanie o stanie przemysłu drzewnego w Polsce?

Świadek: Tak.

Prokurator: Więc pan informował zagranicę o naszych stosunkach ekonomicznych?

Berenson: Czy stosunki w przemyśle drzewnym w Polsce są tajemnicą państwową?

Świadek: Nie, cała zagranica o nich wie.

Berenson: Jaki związek ma nadesłanie subwencji z procesem centrolewu?

Świadek: To jest właśnie dla mnie niewyjaśnioną tajemnicą.

Przodownik policji Grzeszak opowiada o wiecu Witosa w Przeworsku; oświadcza, że na wiecu nie był, ale miał relacje pośrednie i nic nie pamięta.

Świadek Pytlak zeznaje o tym samym wiecu Witosa. Ulokował się on w ubikacji, przylegającej do sali i słyszał tam wszystko. Witos nawoływał do zjednoczenia chłopów, a o czynnych wystąpieniach mówił, że są bezcelowe.

Przewodniczący: Czy przemówienie było podburzające?

Świadek: Uważam, że zależy to od tego, jak kto to chce rozumieć.

Przewodniczący: Czy nawoływano, ażeby rząd usunąć gwałtem?

Świadek: Tak znowu gwałtem to nie. (Wesołość). (w)

Przy drzwiach zamkniętych!

Proces Związku Polaków na Łotwie.

Warszawa, 12. 11. (Tel. wł.). — Dzisiaj w Dynaburgu rozpoczął się proces przeciwko Związkowi Polaków na Łotwie. Na proces przyjechało około 100 dziennikarzy, w tem 8 dziennikarzy polskich.

Ku ogromnemu zdziwieniu zarządzono tajne posiedzenie sądu i wszystkich dziennikarzy usunięto. Wyrok spodziewany jest wieczorem. (w)

Delegacja niemiecka do Paryża.

Berlin, 12. 11. (PAT). Wczoraj wieczorem wyjechała do Paryża delegacja niemiecka, która podejmie rokowania gospodarcze z delegacją francuską. Wyjechali tylko ci członkowie delegacji, którzy będą bezpośrednio uczestniczyli w rokowaniach.

Bismarck i Polska

W prasie i publicystyce niemieckiej. zwłaszcza prawicowej, spotykamy ustawicznie głosy, stwierdzające, że właściwą przyczyną katastrofy wojennej Niemiec i utraty przez nich ziem polskich jest sprzeniewierzenie się przez późniejszych polityków niemieckich tradycjom polityki bismarckowskiej, polegającej, jak wiadomo na ścisłym związku z Rosją celem niedopuszczenia do ponownego wypłynięcia sprawy polskiej. W głosach tych, z niemieckiego punktu widzenia. jest niewątpliwie sporo słuszności, jakkolwiek traktują one sprawę w sposób zbyt uproszczony, nie uwzględniając różnych czynników, które wpłynęły na taki, a nie inny bieg wypadków.

Świeżo w czasopiśmie „Der Kyffhäuser", organie potężnego „Kyffhäuserbundu", skupiającego liczne rzesze b. wojskowych, ukazał się charakterystyczny artykuł dr Waltera Rochlitza p. t. „Bismarck. Polska i wschód niemiecki", omawiający poglądy „żelaznego kanclerza" na sprawę polską.

P. Rochlitz oświadcza na wstępie. że nikt nie widział wyraźniej „niebezpieczeństwa polskiego", niż Bismarck, i że jego wynurzenia w tym zakresie winny być nadal drogowskazem w polityce wschodniej Niemiec.

„Bismarck — pisze p. Rochlitz — nie był właściwie synem marchji wschodniej, ale dzięki dobrom swej rodziny, znajdującym się w Pomeranji, dostatecznie szybko wszedł w kontakt ze wschodem niemieckim, poznał jego potrzeby życiowe oraz szczególne warunki geograficzne i etnograficzne.

„Od początku swej karjery politycznej aż do dnia swego wymuszonego przejścia w stan spoczynku niezmordowanie wskazywał na łączność niemieckich prowincyj wschodnich i ostrzegał przed odbudowaniem Polski. Proroczym wprost wzrokiem widział niebezpieczeństwa, jakie mogą wyrosnąć dla wschodu Niemiec z odbudowania państwa polskiego."

Najznamienniejsze w tym zakresie słowa — zdaniem p. Rochlitza — wypowiedział Bismarck w roku 1848, to jest w tym właśnie roku, w którym rozpoczynał swą karjerę parlamentarną i polityczną.

„W związku z rewolucją niemiecką — czytamy w artykule — sentymenty dla Polski („Polenschwärmerei") silnie się w Prusiech rozrosły. Niektóre koła entuzjazmowały się „szlachetnymi Polakami" i mówiły o zwrocie polskich części Prus przyszłemu odbudowanemu państwu polskiemu. Do tych to właśnie marzycieli 33-letni wówczas Bismarck skierował w dniu 20 kwietnia 1848 r. list. zamieszczony na łamach „Magdeburger Zeitung". Mówi on tam:

„Można chcieć Polskę odbudować w granicach z r. 1772, oddać jej całe Poznańskie, Prusy Zachodnie i Warmję, **ale wówczas przecięte będą najlepsze tętnice Prus, a miljony Niemców wydane będą polskiej samowoli(!)** — po to tylko, aby uzyskać niepewnego sprzymierzeńca, który chciwie wyczekuje każdej sposobności, by zabrać dla siebie Prusy Wschodnie, Śląsk polski i polskie powiaty Pomeranji.

„Nawet gdyby się oddało Polakom tylko małą część Poznańskiego — pisał dalej Bismarck — Polacy zostaną naszymi zaprzysiężonymi wrogami, dopóki nie zdobędą na nas ujścia Wisły i każdej po polsku mówiącej wsi w Prusiech Zachodnich i Wschodnich, Pomeranji i na Śląsku".

„Kiedy później — czytamy w dalszym ciągu w artykule p. Rochlitza — nadeszło wielkie powstanie polskie w rosyjskiej części Polski w roku 1861 (?), które zagroziło także granicom i bezpieczeństwu Prus, Bismarck wysunął sprawę polską na widownię polityki europejskiej i nie traktował jej inaczej ,jak po europejsku (?). Jako poseł w Petersburgu (w latach 1859—1862) poznał wspólność interesów niemiecko - rosyjskich i wogóle interesów państw rozbiorowych . Stąd też forsował w sejmie pruskim atakowaną silnie konwencję alvenslebeńską, w której użyczał Rosji pomocy dyplomatycznej — i napisał w dniu 9 marca 1863 r. do posła pruskiego w Londynie, hr. Bernstorffa, list, w którym znajduje się następujący ustęp o Polsce:

„Nie można się w Londynie łudzić co do tego, że wszystko co się czyni dla Polski, o ile ma powodzenie tylko do tego służy, by wzmocnić stanowisko Francji na kontynencie. **Niepodległość Polski jest równoznaczna z istnieniem silnej armji francuskiej na linji Wisły....; każdy kłopot**, który robi się Rosji w Polsce. jest zmuszaniem Rosji do porozumienia z Francją. **Nie będziemy mogli utrzymać Renu, gdy będziemy mieli Polaków w tyle**".

„Także ta przepowiednia — oświadcza melancholijnie autor artykułu w „Der Kyffhäuser" — sprawdziła się co do joty".

„Jeszcze przy uzasadnianiu projektu konstytucji północno - niemieckiej w Reichstagu w dn. 18 marca 1867 r. Bismarck przedstawiał podobne rozumowanie. Jedno z tych jego zdań jest klasyczne. Powiedział on tam: „Trzeba tylko przemyśleć sobie ideę wskrzeszenia Rzeczypospolitej Polskiej w granicach z r. 1772. by być przekonanym o niemożności jej zrealizowania."

P. Rochlitz stwierdza, że w każdym razie „żelazny kanclerz" nie wierzył, by w „normalnych czasach" mogło nastąpić odbudowanie Polski. Niebezpieczeństwo groziło, jego zdaniem, tylko w razie niezgody państw zaborczych, lub w razie nieszczęśliwej wojny. Tak np. w r 1885 powiedział:

„Oderwanie mówiących po polsku prowincyj od Prus jest przecież możliwe tylko naskutek nieszczęśliwej wojny".

„Zmiana konstelacji politycznej, — ciągnie p. Rochlitz — rozwiązanie niemiecko - rosyjskiego traktatu o wzajemnem zabezpieczeniu w roku 1890 były tedy dla Bismarcka przedmiotem ciężkiej troski. Dlatego też niezmordowanie dawał na drogę pielgrzymom z Niemiec wschodnich, którzy przybywali do niego do Friedrichsruh. ostrzeżenia, by „dla obrony granicy wschodniej poświęcić w ofierze ostatniego człowieka i ostatni grosz". Na wschodzie bowiem nie możemy stracić ani cala ziemi. Pełen poważnej troski, mówił w dn. 16 września 1894 r. do 2.000 Poznańczyków (oczywiście Niemców poznańskich — Red.), którzy doń przybyli: „Polska jest siłą czynną i agresywną — i dopóki nie opanuje Prus Zachodnich i Gdańska będzie zawsze sprzymierzeńcem naszych wrogów". Także wobec Niemców z Prus Zachodnich wskazywał na zagrożenie Gdańska i Prus Wschodnich.

„Doprawdy — zauważa w tem miejscu autor — nie można powiedzieć, by wielki mąż stanu patrzył zbyt czarno. Przepowiednia jego sprawdziła się słowo za słowem."

Na zakończenie p. Rochlitz zestawia słowa Bismarcka ze słowami **Romana Dmowskiego**, zawartemi w memorjale do Balfoura z kwietnia r. 1917:

„Oddany Polsce Gdańsk nanowo stanie się głównym portem tego wielkiego i bogatego kraju... Dzisiejszy Gdańsk jest niemiecki, ale w normalnych warunkach, t. j. w warunkach naturalnego rozwoju gospodarczego stanie się bez oporu miastem polskiem".

Autor cytuje nadto ustęp o Prusiech Wschodnich, zawarty w memorjale Dmowskiego do Wilsona z dn. 8 października 1918 r.:

„Istnienie tej niemieckiej placówki (t. j. Prus Wschodnich) między ujściami Wisły i Niemna, dwóch wielkich rzek Polski, było jedną z głównych przyczyn upadku Polski i jest teraz główną przeszkodą do zbudowania naprawdę niepodległego państwa polskiego".

Z tego ostatniego zdania p. Rochlitz wyciąga wniosek, że Polska dążyć będzie nadal do zagarnięcia Prus Wschodnich. Cały jego artykuł jest bądźcobądź jeszcze jednym mimowolnym hołdem, złożonym polityce Romana Dmowskiego i jego współpracowników w czasie wojny i konferencji pokojowej.

Dokoła krwawych zajść w Wilnie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Wilno, 11 listopada 1931.

Wypadki krakowskie i warszawskie odbiły się na terenie uniwersytetu Stefana Batorego niezwykle głośnem echem. Trudno się zresztą temu dziwić, gdyż uniwersytet wileński jest bodaj dziś najbardziej zażydzonym. W szczególności dotyczy to wydziału lekarskiego, gdzie Żydzi stanowią przeszło 40 proc. Sprawa „trupia" w swoim czasie wywołała u nas niezwykle ostre walki, które w rezultacie przyniosły zwycięstwo słusznemu stanowisku młodzieży polskiej. Niestety kierownik prosektorjum, profesor Reicher, Żyd z pochodzenia, nie dotrzymał słowa, danego młodzieży i pod rozmaitemi pozorami w dalszym ciągu dopuszczał Żydów do pracy na trupach chrześcijańskich.

Konflikt dojrzewał, a siłą rzeczy wypadki w Krakowie i Warszawie przyspieszyły jego wybuch.

W poniedziałek odbył się na wydziale medycznym wiec, na którym wybrano delegację, która udała się do prof. Reichera prosząc go o zastosowanie tych postulatów młodzieży polskiej, które w swoim czasie już zostały przez Senat U. S. B. uznane i zaakceptowane. Porfesor Reicher odpowiedział w sposób wymijający, a jednocześnie zapowiedział zamknięcie prosektorjum, ponieważ w wystąpieniu młodzieży akademickiej dopatrzył się ingerowania do czynności, należących wyłącznie do kompetencji władz profesorskich.

Wobec tekiego postawienia sprawy medycy-Polacy zablokowali wstęp do zakładów anatomji i fizyki i poczęli usuwać Żydów z sal wykładowych. Gdy wiadomość o wypadkach na medycynie dotarła do innych wydziałów, również i tam poczęto usuwać studentów żydowskich z auli. Naogół odbyło się to bez poważniejszych ekscesów.

Około godz. 3 po południu studenci medycyny udali się pochodem z ulicy Nowogrodzkiej, gdzie się znajdują wspomniane wyżej zakłady, do gmachu głównego. Jednocześnie uformował się tłum gawiedzi żydowskiej, która poczęła wznosić okrzyki wrogie młodzieży, a nawet wręcz antypolskie i antypaństwowe. Że nie doszło odrazu do poważniejszych ekscesów, zawdzięczać należy taktownemu zachowaniu się policji, która sprawnie likwidowała wynikające w rozmaitych miejscach bójki.

Tymczasem w gmachu głównym rozpoczął się wiec, na którym uchwalono rezolucję, domagająca się wprowadzenia „numerus clausus" i załatwienia sprawy trupiej. Jednocześnie uchwalono wyrazić solidarność z akademikami Warszawy i Krakowa.

Po wiecu młodzież spokojnie rozeszła się do domów. Jednakże wieczorem bojówki żydowskie rozpoczęły akcję, napadając na pojedyńczych studentów Polaków. Pobito i poraniono poważnie kilkunastu akademików. Napadano przytem najczęściej od tyłu lub atakując niespodzianie z bram.

We wtorek rano ukazała się odezwa rektora Januszkiewicza. Odezwa ta stała się przyczyną tragicznych wypadków tego dnia. Rektor Januszkiewicz stanął całkowicie po stronie Żydów i w odezwie swej nietylko nie potępił prowakacyj żydowskich, lecz wręcz zagroził represjami młodzieży polskiej. Rozzuchwaliło to do ostatecznych granic Żydów, którzy do spółki z motłochem zorganizowali szereg nowych napaści na studentów Polaków.

Około godz. 11 zorganizował się pochód studentów Polaków, który udał się z gmachu głównego na ul. Nowogrodzką do zakładów anatomji. W drodze napotkano na silny kordon policji, która zagrodziła studentom drogę. Początkowo zanosiło się na to, iż pochód zostanie rozwiązany, ale gdy jeden z policjantów (nr. 333) uderzył któregoś ze studentów gumową laską, pochód ruszył naprzód, przerwał kordon i już bez przeszkód dotarł do gmachu anatomji.

Tu odbyto wiec i ruszono z powrotem. W drodze powrotnej pochód został zaatakowany przez bojówkę żydowską, złożoną nietylko ze studentów, lecz również motłochu żydowskiego. Żydzi obrzucili akademików gradem kamieni, któremi został ciężko ranny w głowę student pierwszego roku prawa, Stanisław Wacławski.

Broczącego krwią Wacławskiego wzięli koledzy do dorożki w celu przewiezienia go do szpitala. Gdy dorożka znajdowała się na rogu ulicy Zawalnej i Wielkiej Pohulanki, została napadnięta przez inną bojówkę żydowską. Posypały się kamienie i strzały rewolwerowe. Ciężko ranny Wacławski został powtórnie ugodzony kamieniem. Ta rana okazała się potem śmiertelna. W starciu zraniony został poważnie przez Żydów student Sobolewski, który odwoził Wacławskiego. Dało to asumpt do pogłosek o śmierci Sobolewskiego, które rozeszły się po mieście, ale które okazały się nieprawdziwe. Stan jego jest jednak groźny. W starciu odniosło również rany kilku Żydów.

Dorożka, wioząca śmiertelnie rannego Wacławskiego przebiła się przez tłum i zajechała do szpitala św. Jakóba. Tu, przed operacją ranny zmarł.

Ś. p. Stanisław Wacławski liczył lat 21. Był studentem pierwszego roku prawa i członkiem Młodych Obozu Wielkiej Polski i Młodzieży Wszechpolskiej.

Pochodził z pod Lwowa. Termin pogrzebu nie jest jeszcze ustalony, w oczekiwaniu na przyjazd rodziny.

Tymczasem pochód skierował się na ulicę Ludwisarską. Tu przed lokalem żydowskiej „Wzajemnej Pomocy", zaczęła młodzież demonstrować. Z okien posypały się na pochód kamienie.

Wówczas młodzież rzuciła się do sforsowania bramy. Nie dopuściła do tego policja, która manifestantów odparła i sama weszła do lokalu żydowskiej organizacji. Jak stwierdził na konferencji prasowej p. wojewoda Beczkowicz, w lokalu „Wzajemnej Pomocy" znalazła policja przygotowane kamienie.

Tymczasem na ulicy wywiązały się między Polakami i Żydami ostre starcia. Z obu stron padli poturbowani i ranni. Ciężko ranny został student Żyd, Abel Szymanowicz, którego przewieziono do szpitala. Wiadomość o jego śmierci jest nieprawdziwa.

O godz. 4 popoł. miał się odbyć wiec na uniwersytecie. Wiec się nie odbył, gdyż rektor zamknął uniwersytet. Tymczasem młodzież na wieść o śmierci Wacławskiego, zgromadziła się na dziedzińcu Mensy Akademickiej. Tu uformował się pochód, który ruszył w kierunku ul. Mickiewicza, a następnie przez ul. Mickiewicza na plac Łukiski.

Tu na trybunie, przygotowanej na zapowiedziane uroczystości, stanął student p. Hałaburda z Młodzieży Wszechpolskiej, nawołując młodzież do zachowania godności i prowadzenia dalszej akcji o odżydzenie wyższych uczelni.

Na wiecu wybrano delegację, która ma się udać do rektora i przedstawić żądania młodzieży: 1) wprowadzenia numerus clausus, 2) załatwienia sprawy trupów żydowskich w prosektorjum. Nadto uchwalono proklamować strajk do czasu ukarania winnych śmierci studenta Wacławskiego.

W wielu sklepach żydowskich wybito szyby. Policja aresztowała około 50 osób. Lista rannych, opatrzonych przez Pogotowie wynosi 43 osoby. W środę zamknięto większość sklepów żydowskich. Sprzedaż napojów alkoholowych jest zabroniona. P. K.

Obóz Wielkiej Polski

Placówka Główna:

w czwartek, dnia 12 listopada o godz. 20. Referat na temat: „Niemcy gotowi do wojny" wygłosi ref. organ. przy Wydz. Grodzk. O W. P. m. Poznania, kol. **Jan Budny**. Referat prasowy wygłosi kol. **Szeib**.

Ostatnio przyjęci koledzy winni wziąć udział w zebraniach swych placówek.

Niesłychane

„Słowo Pomorskie" donosi z Wiela (pow. chojnicki) pod datą 10 bm.:

W dniu wczorajszym zaszedł w pobliskiej Przytarni wypadek, który żywo poruszył ludność całej okolicy. Oto z okazji „święta niepodległości" w dniu 11 bm. nauczyciel szkoły powszechnej p. Bałachowski uczył dzieci śpiewu „My pierwsza brygada".

Dzieci odmówiły śpiewania tej pieśni, która, jak wiadomo, zawiera szereg wysoce nieetycznych i niemoralnych zwrotów oraz plugawych epitetów z rosyjskiego „słownictwa". Nauczyciel Bałachowski, niezadowolony z oporu dzieci, ukarał cieleśnie m. syna p. Knittera oraz dziecko p. Miłasińskiego.

Również dzieci w szkole powszechnej w Wielu odmówiły śpiewania tej pieśni.

Do wiadomości tych „Słowo Pomorskie" dodaje następującą uwagę:

Byłby czas, aby władze szkolne zakazały ćwiczenia tej pieśni, która istotnie budzić musi zastrzeżenia w społeczeństwie kulturalnem.

Kurs kandydatów

Młodzieży Wszechpolskiej i Grupy Akademickiej O. W. P.

odbędzie się w piątek, dn. 13 bm. o godz. 20, w sali Stronnictwa Narodowego św. Marcin 65 (nad kinem Colosseum); referat n. t. „Zagadnienia ustrojowe" wygłosi kol. mgr. Jan Zdzitowiecki.

Obecność kandydatów obowiązkowa! Goście mile widziani.

Jak zginął ś. p. Wacławski?

Rannego już w głowę bojówkarze żydowscy dobili kamieniem

Wilno, 12. 11. (Tel. wł.) Wilno żyje nadal pod wrażeniem krwawych wypadków, spowodowanych przez Żydów. Nastrój w mieście przygnębiony. Większość sklepów zamknięta. Część witryn sklepowych zasłonięta żelaznemi żaluzjami. Po mieście krążą gęste patrole policji z nasadzonemi bagnetami.

U wojewody odbyła się konferencja prasowa z udziałem prokuratora sądu okręgowego, wicewojewody i starosty grodzkiego. Na konferencji ustalono, iż student śp. Stanisław Wacławski zginął w tragicznych okolicznościach. Gdy ranionego w głowę przez Żydów koledzy podnieśli z bruku i ulokowali w taksówce, na rogu ul. Zawalnej i Wielkiej Pohulanki, bojówkarze żydowscy rzucili się na ranionego i ukamienowali go! Śp. Wacławskiego uderzono w tył czaszki odłamkiem cegły tak silnie, że mu czaszka pękła.

Raniony został również student Sobolewski, który osłaniał śp. Wacławskiego. Bojówkarze żydowscy poczęli bowiem w pewnym momencie strzelać do dorożki.

W dalszym ciągu na konferencji ustalono, iż w lokalu „Wzajemnej Pomocy" młodzieży żydowskiej przy ul. Ludwisarskiej zorganizowana była bojówka, złożona z elementów, nie mających nic wspólnego z uniwersytetem. Już od rana w kierunku budynku uniwersyteckiego podążały z dzielnic żydowskich bojówki, złożone z szumowin miejskich i elementów litwackich.

W związku z zamordowaniem śp. Wacławskiego, Bratnia Pomoc Polskiej Młodzieży Akademickiej, ogłosiła ostrzeżenie pod adresem młodzieży i ludności żydowskiej przed fatalnemi następstwami, jakie mogą wyniknąć w wypadku, jeżeli podobne zajścia się powtórzą. Na znak żałoby odwołano wszystkie imprezy akademickie na czas nieograniczony. Na gmachu uniwersytetu wywieszono żałobną chorągiew. W mensie akademickiej przerwano muzykę w czasie obiadu.

Wczoraj młodzież akademicka przywdziała żałobę. Sztandary korporacyj akademickich, które brały udział w pochodzie z okazji święta niepodległości, spowite były krepą.

Zgromadziwszy się na dziedzińcu bursy akademickiej młodzież polska postanowiła nie uczęszczać na zajęcia do audytorjów, seminarjów i zakładów uniwersyteckich, dopóki czynniki kompetentne w drodze rozporządzeń nie usuną wszystkiego, co jątrzy i godzi w uczucia narodowe młodzieży polskiej.

(Wiadomość powyższą o przebiegu konferencji u wojewody wileńskiego wraz z szczegółami o śmierci ś. p. Wacławskiego podają również pisma „sanacyjne", m. i. dzisiejszy „Il. Kur. Codzien." — Przyp. Red.)

Wilno, 12. 11. (Tel. wł.). Zajścia na ulicach trwały do późnej nocy. Ludność żydowska cofnęła się do swoich dzielnic. Były wypadki pobicia napotkanych tam przechodniów chrześcijan. Wykaz rannych nie jest pełny — albowiem wiele osób nie zgłaszało się wcale do pogotowia.

Policja aresztowała onegdaj wieczorem około 50 sprawców demolowania sklepów. Jak się okazuje, zdemolowane zostały sklepy chrześcijańskie i żydowskie na ulicach Mickiewicza, Zawalnej, Trockiej, Wileńskiej, Kalwaryjskiej i innych.

Pogrzeb śp. Wacławskiego — Senaty akademickie obradują — Zajścia we Lwowie

Warszawa, 12. 11. (Tel. wł.). — Dzisiaj w południe rozpoczęły się obrady senatów akademickich nad zlikwidowaniem sprawy zawieszenia wykładów na wyższych uczelniach akademickich.

W Wilnie odbył się w godzinach porannych przy ogromnym udziale publiczności i młodzieży pogrzeb ś. p. Wacławskiego. Spokój ani w Wilnie, ani w Warszawie nie został zakłócony.

Dzisiaj rano doszło do zajść na uniwersytecie lwowskim. Zajścia miały miejsce w starym i nowym gmachu uniwersyteckim na wydziale chemji i weterynarji. Policja interwenjowała w kilku wypadkach. Silne oddziały policji są wszędzie skonsygnowane. (w)

Demonstracje akademickie w Krakowie

Kraków, 12. 11. (Tel. wł.). Na wiadomość o wypadkach w Wilnie doszło do manifestacyj akademickich w Krakowie.

Demonstranci poczęli się gromadzić pod Domem Akademickim przy ul. Jabłonowskich, skąd ruszyli pochodem pod Żydowski Dom Akademicki przy ul. Przemyskiej. Na miejscu zjawił się niebawem silny oddział policji, który zaczął demonstrantów rozpraszać. Wówczas akademicy grupami skierowali się bocznemi ulicami na Rynek Główny, gdzie złączyło się kilka grup, które wspólnie ruszyły ul. Sienną pod gmach poczty, gdzie rozdzieliły się ponownie, aby dotrzeć do Żydowskiego Domu Akademickiego. Tam jednak oczekiwał demonstrantów silny kordon policji, nie dopuszczając do gmachu. Kilku akademików aresztowano.

Demonstracje trwały do godziny 1.30 w nocy.

Rada Ligi Narodów w Paryżu

Początek obrad w poniedziałek, 16 b. m.

Paryż, 12. 11. (Tel. wł.). Obrady nadzwyczajnej sesji Rady Ligi Narodów rozpoczynają się w Paryżu w nadchodzący poniedziałek. W prasie francuskiej sesja budzi wielkie zainteresowanie.

Z zadowoleniem podkreśla się tutaj fakt, że Stany Zjedn. wydelegowały na sesję swego ambasadora w Londynie Davesa. Jakkolwiek Ameryka nie jest członkiem Ligi Narodów, mimo to spodziewa się, że udział jej delegata w obradach ułatwi załatwienie kwestji mandżurskiej.

Z ramienia Anglji przyjedzie na sesję już w sobotę minister spr. zagran. John Simon, który według doniesień prasy francuskiej, ma za zadanie, skorzystając z okazji, spotkać się z Lavalem i Briandem i omówić również kwestje reparacyj i niemieckich długów krótkoterminowych.

Studenci domagają się wojny z Japonją

Demonstracje w Tientsinie

Moskwa, 12. 11. (PAT). Do prasy sowieckiej donoszą, że w różnych miastach chińskich odbywały się ostatnio demonstracje studentów, żądających ogłoszenia wojny z Japonją. W Tientsinie demonstrowało około 100.000 osób, przyczem znaczna ich część ubrana była po wojskowemu.

O przyłączenie Cypru do Grecji

Starcia między policją i studentami w Atenach

Ateny, 12. 11. (PAT). Delegacja mieszkańców Cypru doręczyła wczoraj admirałowi Conduriatisowi księgę, zawierającą uchwałę gminy Cypru, domagającą się przyłączenia wyspy do Grecji.

W chwili doręczenia tej księgi w mieście zarządzono zamknięcie na kwadrans magazynów i zawieszono ruch. W szkołach zorganizowano 2-minutowe milczenie. Między studentami a policją doszło do starć. Około 100 studentów odniosło lekkie rany, 4 agentów policji jest ciężko rannych

Zajścia na uniwersytecie wiedeńskim.

Wiedeń, 12. 11. (PAT). Wczoraj przedpołudniem komuniści rozrzucili przed gmachem uniwersytetu odezwy, przyczem doszło do starć między studentami nacjonalistycznymi i komunistycznymi. Policja aresztowała 3 osoby. W południe przywrócono spokój.

Proces b. posła Kwiatkowskiego

w instancji odwoławczej

Wejherowo, 12. 11. (Tel. wł.). — Sąd apelacyjny w Toruniu na sesji wyjazdowej rozpoczął tutaj dzisiaj przed południem rozpatrywać w instancji odwoławczej sprawę b. posła Kwiatkowskiego.

W skład sądu wchodzą: jako przewodniczący s. a. Kurkowski, jako wotanci s. a. dr. Halski i s. o. dr. Stachowski. Oskarża znowu prokurator Marczak; bronią adwokaci Galewski i Hoppe z Gdyni. S. B.

Niezwykła walka z bandytyzmem na Korsyce

Paryż, 12. 11. (Tel. wł.). Jak donoszą z Korsyki, policja rozpoczęła zdecydowaną walkę z bandytyzmem korsykańskim. Akcję rozpoczęto dokonaniem bardzo licznych aresztowań. Żandarmerja zamknęła wszystkie dojścia do gór. Wśród aresztowanych znajdują się osławieni bandyci Spada i Bornea, w których mieszkaniu znaleziono olbrzymią ilość browningów, rewolwerów, karabinów ręcznych i maszynowych i amunicji.

Właściwa odpowiedź Borahowi.

Nowy Jork, 12. 11. (PAT.) Na dorocznem posiedzeniu Izby handlowej polsko - amerykańskiej wybrany został prezesem b. poseł Stanów Zjednoczonych w Warszawie, Stetson.

Ustępujący prezes Lee złożył oświadczenie, w którem nawiązując do pamiętnego wywiadu, stwierdził, że był źle zrozumiany przez sprawozdawców pism, oraz że uważa kwestję „korytarza" za raz na zawsze przez traktat wersalski załatwioną, wreszcie, że udzielając wspomnianego wywiadu, miał na myśli jedynie to, że stanem idealnym w Europie wogóle byłoby uregulowanie wszystkich stosunków pogranicznych na wzór stosunków, jakie panują między Stanami Zjednoczonemi a Kanadą.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.876 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 209.25 zł., gotówką — zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.96 do 174.22 zł., gotówką 173.62 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 12. 11. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg (121 f. w h.), 2) pszenicy 74.8 kg (127.1 f. w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w. h.).

Ceny tranzakcyjne

Żyto 210 tonn par. Poznań	25.00
Usposobienie spokojne.	

Ceny orjentacyjne

Pszenica	25.00— 25.50
Usposobienie stałe.	
Jęczmień a) 64—66 kg.	22.50— 23.50
Jęczmień b) 68 kg.	24.00— 25.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	27.50— 28.50
Usposobienie spokojne.	
Owies	24.25— 24.75
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	36.50— 37.50
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	37.25— 39.25
Usposobienie mocne.	
Otręby żytnie	17.25— 18.00
Otręby pszenne	16.50— 17.50
Otręby pszenne (grube)	17.50— 18.50
Rzepak	33.00— 34.00
Gorczyca	39.00— 43.00
Groch Victoria	24.00— 29.00
Groch Folgera	27.00— 29.00
Ziemniaki jadalne	3.80— 4.00
Ziemniaki fabr. za kilo %	0.00— 0.20
Słoma luźna	4.25— 4.50
Słoma prasowa	5.50— 6.00

Ogólne usposobienie stałe.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 225 tonn, pszenicy 150 tonn, jęczmienia 30 tonn, owsa 75 tonn.

Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 12. 11. 1931

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Tranzakcje były nieliczne, jednakże po kursach utrzymanych.

Z pap. procent. poszukiwano 5% poż. konwers. po zwyżkowym kursie 40¾%, również poszukiwano 4% poż. inwestycyjną po 74.—. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. handlowano 8% listy dolarowe (stare) po 75% zaś 6% listy żytnie handlowano początkowo po zniżkowym kursie 14.50 pod koniec zebrania jednakże płacono 15.— natomiast 4% listy zast. konwert. poszukiwano po 29% bez notowania.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych handlowano Bk. Polski po 107.— w płaceniu.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału):

5% pożyczka konwersyjna 40¾% P.

8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 75.—% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.50—15.— P.

4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 74.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 107.— P.

Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 12. 11. 1931.

Waluty **Gotówka**

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.87; sp.: 8.89; kup.: 8.85.

Dewizy:

	trans.	sprzed	kup.
Holandja	359.85	360.75	358.95
Nowy Jork kabel	8.92	8.94	8.90
Londyn	33.73	33.81	33.65
Paryż	35.05	35.14	34.96
Praga	26.38	26.44	26.32
Szwajcarja	174.44	174.87	174.01
Włochy	46.20	46.32	46.08
Berlin	211.40		

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż. inwest.	77.00	77.75
5% poż. konw.	41.50	41.75
7% poż. stabil.	60.50	58.90

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—110.00
Częstocice	0.00— 27.50
W. T. F. Cukru	0.00— 19.00

Tendencja mocniejsza

Komentarz

Dla wszystkich papierów tendencja mocniejsza, z akcyj Bank Polski utrzymany, Cukier i Częstocice mocniejsze.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg

Berlin, dnia 12. 11. 1931

Pszenica march 75—76 kg.	222.00—225.00
Tendencja spokojna	
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczone.	
Pastewna pszenica march. 70—71 kg	208.00—210.00
Tendencja spokojna.	
Jara pszenica march. 78 do 79 kg	224.00—227.00
Tendencja spokojna.	
Żyto march 72—73 kg.	194.00—196.00
Tendencja osłabiona	
Żyto z okolic Warty cif Berlin sp.	0.00—206.00
Tendencja osłabiona.	
Jęczmień	171.00—177.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	167.00—170.00
Tendencja słabsza.	
Owies march	147.00—151.00
Tendencja słabsza.	
Mąka pszenna	28.50—32.50
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia 70%	26.90—29.25
Najlepsze marki ponad notowania.	
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	10.50—11.00
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	10.50—11.00
Tendencja stała.	
Groch Victoria	24.00—30.00
Groch drobny jadalny	25.00—26.00
Peluszka	17.00—19.00
Bób	16.50—18.00
Wyka	17.00—20.00
Łubin niebieski	11.00—12.50
Łubin żółty	13.00—15.00
Makuchy lniane	13.90—14.20
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	13.60—13.90
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	13.30—13.50
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.20— 6.30
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—12.10
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—12.70
Ziemniaki jadalne białe	1.30— 1.40
Ziemniaki jadalne czerwone	1.50— 1.70
Ziemniaki jadalne nerkowe	1.60— 1.90
Ziemniaki jadalne żółte bez nerkowych	1.80— 2.10
Ziemniaki fabryczne pro % mączki.	7 — 7½ fg

Ogólna tendencja osłabiona.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 12. 11. 1931.

Wypłaty na Warszawę	47.25 —47.45
Noty wielkie	47.175 - 47.575

Francja musi być ostrożna

Zaledwie premjer francuski wrócił z Waszyngtonu, a już ambasador Niemiec zapukał do drzwi gmachu na Quai d' Orsay. Nic dziwnego, chodzi tu o „bagatelkę" — o sumę 140 miljardów franków, płatnych w lutym i w lipcu roku 1932, których Rzesza nie ma czem pokryć. Tę właśnie sumę chciałyby Niemcy pożyczyć od Francji, aby uniknąć bankructwa i spłacić swych wierzycieli z Wallstreet.

Ambasador niemiecki chciałby więc otrzymać od Francji przyrzeczenie w sprawie udzielenia gwarancyj kredytowych dla wierzycieli amerykańskich i angielskich, oraz „amnestję" w kwestji spłat reparacyjnych t. zw. opancerzonych, co musiałoby się wyrazić w sumie jakichś kilkudziesięciu miljardów franków.

Czy Francja jest istotnie tak bogata, aby mogła sobie pozwolić na luksus hojności, na szeroki gest zastąpienia dłużnika niemieckiego wobec jego wierzycieli?

Bank Francuski posiada w tej chwili złota za 64 miljardy franków, ale znaczna część tej sumy należy do obcych depozytarjuszy. Reszta złota tworzy pokrycie obiegu biletowego, który sięga 83 miljardów. Pozatem bilans handlowy Francji kształtuje się deficytowo, bilans płatniczy wykazuje również deficyt, wreszcie budżet nasz zamyka się także deficytem. Faktycznie więc nie moglibyśmy angażować naszych zapasów złota zagranicą, nie narażając równowagi finansowej kraju na szwank.

Nic zatem nie przemawia na rzecz zaangażowania się Francji w kombinacje kredytowe między Niemcami a ich wierzycielami. Większa część zobowiązań niemieckich datuje się z lat 1924—1930, t. j. z okresu, gdy bankierzy nowojorscy i londyńscy, udzielając pożyczek Niemcom, nie mogli nie wiedzieć dzięki raportom Gilberta Parkera o ryzyku, jakie groziło im przy udzielaniu kredytów Rzeszy. Z jakiej więc racji ma dzisiaj Francja brać na siebie ryzyko, które powinni ponosić wyłącznie bankierzy amerykańscy i angielscy?

Kredyty krótkoterminowe, których termin płatności przypada w lutym, sięgają sumy 72 miljardów franków. Z tej sumy na Amerykę przypada około 40 miljardów, na Anglję — około 30, na Francję tylko 2 miljardy. Francja zatem jest tu najmniej zainteresowana, a obowiązek załatwienia tej sprawy przypada Amerykanom i Anglikom.

W lipcu zaś r. 1932 przypada termin płatności długów wojennych i odszkodowań przez Niemcy. Istnieje moratorjum Hoovera, czy będzie ono odnowione? Prezydent Hoover zobowiązał się wobec premjera Lavala do „respektowania" planu Younga. Francja zaś nie zgodzi się bezwarunkowo na żadne zmiany, któreby pogarszały jej sytuację finansową.

Niemcom przysługuje, w myśl układów haskich, prawo ogłoszenia moratorjum częściowego odnośnie do swych spłat. Rząd Rzeszy może się uciec do tego kroku, uzyskawszy uprzednio zgodę komisji ekspertów. Czemu rząd Brüninga nie czyni tego? Chce się on wymknąć z pod kontroli niewygodnej dlań komisji ekspertów i probuje zainicjować farsę zwołania „konferencji międzynarodowej w sprawie odszkodowań" Rząd niemiecki postępuje tak właśnie, jakby chciał wprowadzić w życie radę dr. Schachta: „Chrońmy nasze finanse tak, abyśmy nie byli zmuszeni płacić odszkodowań".

Nie uchylając się od rozmów na temat współpracy francusko-niemieckiej na polu gospodarczem, Francja musi dbać jednak o siebie przedewszystkiem i nie może przyjąć propozycji niemieckiej, któraby zmierzała do obciążenia właśnie Francji kosztami podobnej tranzakcji. Francja pójdzie za głosem zdrowego rozsądku i będzie ostrożna w ocenie propozycyj niemieckich.

Henryk Berenger,
senator Francji.

Organizacje ukraińskie do walki z Polską

W piętnastym dniu rozprawy sądowej we Lwowie w sprawie napadu na wóz pocztowy pod Bóbrką, radca województwa lwowskiego p. Iwachow, jako rzeczoznawca sądowy, dał obraz działalności Ukraińskiej Organizacji Wojskowej (U. O. W.) i Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (O. U. N.)

U. O. W. powstała z początkiem lipca 1920 roku. Utworzyli ją byli oficerowie ukraińskiej galicyjskiej armji, stawiając sobie za cel wywołanie w stosownym czasie orężnego wystąpienia celem oswobodzenia narodu ukraińskiego. Siedzibą organizacji był narazie Lwów, a podporządkowana ona była dr Petruszewiczowi. Z nakazu Petruszewicza U. O. W. rozpoczęła działalność terrorystyczną i sabotażową w połowie roku 1922, a celem tej akcji było uniemożliwienie przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu. Akcja ta została wreszcie przez rząd polski stłumiona i działalność U. O. W. na jakiś czas osłabła.

Wobec uwagi władz polskich, naczelna komenda U. O. W. przenosi się na stałe do Berlina, w Małopolsce zaś pozostaje krajowa komenda, pozostająca w kontakcie z Berlinem. W 1923 roku powstaje rozdźwięk między dr Petruszewiczem a Konowalcem, komendantem U. O. W., i powstaje Zachodnio-Ukraińska Narodowa Rewolucyjna Organizacja (Z. U. N. R. O.), która staje po stronie Petruszewicza, ale trwa niedługo. Na kongresie ukraińskich nacjonalistów w Wiedniu od 28 stycznia do 3 lutego 1929, powstała Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (O. U. N.), która zczasem przejęła wszystkie funkcje U. O. W.

Z początkiem 1930 r. naczelna komenda O. U. N. przeniosła się do Genewy, aby postawić swą pracę w dziale propagandy na szerszej formie.

Wedle oświadczeń w organach U. O. W., a zwłaszcza w „Surmie" U. O. W. pragnie, aby członkowie jej byli nietylko dobrze wyszkoleni, ale w chwili przewrotu potrafili stać się wojskowymi kierownikami i mogli współpracować nad organizacją oddziałów frontowych.

„Tylko masowemi wystąpieniami, które się będą powtarzały (mówi „Surma") można podtrzymać i pielęgnować stale ducha protestu przeciw okupantowi, podtrzymywać nienawiść do wroga i pragnienie ostatecznej z nim rozprawy... Naród ukraiński nie śmie przywyknąć do kajdan, nie śmie czuć się dobrze w państwie polskiem"

U. O. W. zaleca terror, bo on podnosi ducha rewolucyjnego, szerzy dezorganizację w szeregach wroga, przekonuje społeczeństwo polskie, że na kresach żyje naród, który jest jego śmiertelnym wrogiem. Tego nie osiągnie się propagandą słowną, gdyż na słowne argumenty „żaden Polak nie będzie wrażliwy", na terror wszyscy. Dalej zaleca U. O. W. akcję sabotażową, „walkę bez broni", a przedewszystkiem niszczenie objektów państwowych. Zaleca również ekspropriację, t. j. zdobywanie napadami (jak pod Bóbrką) pieniędzy skarbowych, potrzebnych na cele organizacji. Sabotaż i ekspropriacja mają być próbą gotowości i tężyzny członków organizacji.

Środkiem, dążącym do celu, ma być również wywiad (szpiegostwo), członkowie U. O. W. mają dostarczać tajemnic wojskowych państwa polskiego. Akcja szpiegowska była swego czasu prowadzona na wielką skalę, a władze niemieckie płaciły bardzo dobrze za materjały wywiadowczo - wojskowe. W lokalu komendy U. O. W. w Berlinie w ostatnim pokoju przesiadywał stale major sztabu generalnego Reichswehry, von Vosch.

Jakkolwiek Ukraińcy roszczą sobie większe pretensje do Sowietów, Czechosłowacji i Rumunji, akcja ich przeciw tym państwom jest tylko teoretyczna, natomiast stuprocentowo skierowana jest przeciw państwu polskiemu.

Fundusze U. O. W. składają się z datków dobrowolnych i z ekspropriacji. Głównem jednak źródłem dochodów były Niemcy. W ostatnich czasach U. O. W. czerpie fundusze od emigrantów amerykańskich. Do najważniejszych aktów terroru należy zamordowanie ś. p. Twerdochliba i Sobińskiego, zamach na Naczelnika Państwa i Prezydenta, liczne są akty ekspropriacji, liczba sabotaży dosięgła 200, a w szpiegostwie znane są afera Besarabowej we Lwowie i Wołoszczaka w Krakowie.

W sprawie przekształcenia Ukraińskiej Organizacji Wojskowej na Organizację Ukraińskich Nacjonalistów odbyło się kilka konferencyj, ostatnia zaś w Wiedniu. W konferencji tej wzięło udział 30 delegatów imiennie zaproszonych i dwóch gości z emigracji. Przewodniczącym OUN. wybrany został Eugenjusz Konowalec, a na jego wniosek członkami kierownictwa (prowodu) zamianowani zostali Mihaj Sciborski, Włodzimierz Martynicz, Piotr Kożewnikow, Dymitr Andrejewski, Juljan Wassyjan, Nizała (pseud.), dr. Dymitr Demczuk i Kostarew. Sędzią zamianowanym został Jarosław Duba, a głównym kontrolerem Morałewicz. W dniach 22 i 23 lutego 1930 r. odbyła się we Lwowie pierwsza konferencja ukraińskich nacjonalistów. Członkowie U. O. N. dzielą się na członków „dorostu" od 8 do 15 lat, „junactwa" od 15 do 21 lat i członków rzeczywistych po 21 roku życia. Rzeczywiści członkowie składają przysięgę.

Istnieje 10 przykazań ukraińskiego nacjonalisty. Przykazania te nie zachęcają bynajmniej do cnoty i bohaterstwa. Oto przykazanie siódme zaleca: nie zawahasz się spełnić największej zbrodni, kiedy tego wymaga dobro sprawy. Ósme: nienawiścią i podstępem będziesz przyjmował wroga twego narodu.

W broszurze p. t. „Polskie powstanie w 1863 r." zaleca się dążenie do niepodległości wszystkiemi środkami i szlakami. Nie wstydźmy się mordów grabieży i podpaleń. W walce niema etyki, nie dbajmy o dobre imię i opinję w świecie, gdyż zawsze nas nazywać będą bandytami. Każda droga, która prowadzi do naszego celu, bez względu na to, czy u innych nazywa się bohaterstwem i podłością, jest naszą drogą.

W pismach O. U. N., jak „Rozbudowa Nacji", wspomina się o sabotażach w Małopolsce, kreśląc z dumą wyniki tego sposobu walki i wyrażając nadzieję, że już niedaleki jest czas, że żywioł rewolucyjny, zakuty w ramy organizacyjne, znajdzie sobie wyjście we formie wszechukraińskiej rewolucji narodowej.

A tymczasem w Polsce wpływowe koła oddają się wciąż jeszcze złudzeniu co do dążeń Ukraińców.

Do czego już dochodzi

Polska Katolicka Agencja Prasowa donosi, co następuje:

Podawaliśmy już szereg wypadków, wskazujących, że w niektórych szkołach ilość godzin nauki religji została ograniczona, lub zupełnie nauka ta nie jest wykładana. Obecnie „Kurjer Zachodni" z dnia 8 bm. podaje, że w Sosnowcu „grono rodziców uczenic gimnazjum im. Emilji Plater zamierza w najbliższym czasie poczynić starania o zorganizowanie prywatnych kursów nauki religji. Jak wiadomo, w wymienionem gimnazjum, z powodu niczem nie dającego się wytłumaczyć stanowiska kuratorjum, od dwóch miesięcy niema prefekta i uczenice pozbawione są wykładów religji. Rodzice w obawie przed skutkami takiego stanu rzeczy, mogącemi się odbić ujemnie w opanowaniu wiadomości, przewidzianych w programie szkolnym, muszą sami pomyśleć o daniu młodzieży możności wypełnienia luki, spowodowanej znanem zarządzeniem kuratorjum szkolnego".

A więc dochodzi już do tego, że tak, jak w szkołach ateistycznych, rodzice muszą się troszczyć o prywatne nauczanie swych dzieci religji. Art. 120 konstytucji mówi, że w każdym zakładzie naukowym, kształcącym młodzież poniżej lat 18, nauka religji jest obowiązkowa.

Niedawno w Jasionówce, powiatu białostockiego, odbyło się zebranie delegatów opiek szkolnych, istniejących przy następujących szkołach powszechnych: 1) szkoła w Jasionówce (Jasionówka, Jasionóweczka, Słomianka, Pawelec), 2) szkoła w Kamionce (Kamionka, Krzywa), 3) szkoła w Kraśnem-Folwarcznem (Kraśne-Folw., Kraśne-Małe, Kraśne-Stare), 4) szkoła w Milewskich (Łękobudy). Przedmiotem obrad była sprawa nauczania religji w szkołach. Jak się okazuje, inspektor szkolny i kuratorjum nie zatwierdziły katechetki, nauczającej religji na terenie parafji Jasionówka i już drugi rok lekcje religji odbywać się muszą w prywatnych lokalach z narażaniem gospodarzy na niewygody i koszta. Delegaci postanowili zaprotestować kategorycznie przeciwko tłumieniu życia religijnego na terenie parafji jasionowskiej. Pod protokułem protestacyjnym podpisało się 14 delegatów opiek szkolnych.

Co na to władze szkolne?

Purgan „Erbe".

Dwa te wyrazy, to nazwa jedynego w swoim rodzaju i najskuteczniejszego środka przeczyszczającego.

Purgan „Erbe" jest lekiem roślinnym, dającym zupełną gwarancję aktywności i nie wywierającym żadnych ubocznych działań. Użyty przy małych niedyspozycjach rozkładu pokarmu w żołądku, a w ilości 2 pastylek powoduje łagodne wypróżnienie kiszek, nie wywołując uczucia wzdęcia i bólów. Dr. L. K.

Pw 8 030-39,207

Kolegjum kardynalskie

(KAP) W związku z pogłoskami, że Ojciec św. ma mianować na konsystorzu grudniowym nowych kardynałów, należy pamiętać, że ze śmiercią kardynała Francesco Ragonesi liczba członków św. Kolegjum Kardynalskiego spadła do 55, podczas gdy konstytucja Sykstusa V. przewiduje 70 członków Kolegjum. Choć bywały wypadki, że i ta liczba była przekraczana, zazwyczaj jednak ilość członków Kolegjum Kardynalskiego wynosiła nieco ponad 60. Obecny, stosunkowo nieliczny, skład Kolegjum wywołany został przedewszystkiem tą okolicznością, że od lipca 1930 r. nie odbyło się ani jedno konsystorjum, których zazwyczaj przewiduje się na rok dwa — w czerwcu i grudniu każdego roku.

Wśród obecnych kardynałów jeden (Skrbensky) mianowany został przez Leona XIII., 9 — przez Piusa X., 14 — przez Benedykta XV. i 31 — przez Piusa XI. Z pośród tych kardynałów 26 jest pochodzenia włoskiego, reszta cudzoziemskiego. Stale w Rzymie przebywa 24 kardynałów, w tem czterech cudzoziemców (Frühwirt — z Austrji, Van Rossum — z Holandji, Ehrle — z Niemiec i Lépicier — z Francji). Na sześć godności kardynałów - biskupów, zajęte są obecnie cztery. Przewidują, że godności te, opróżnione wskutek śmierci kardynałów Vannutellego i Pompilii, obejmą po nowem konsystorjum kardynałowie Sincero i Ceretti.

Z Stronnictwa Narodowego

Zebranie w Śmiglu.

Dnia 3 listopada odbyło się zebranie koła śmigielskiego Str. Narodowego, któremu przewodniczył ks. prob. Nowak. Po odczytaniu protokółu z poprzedniego zebrania przez sekretarza p. Obera, ks. prob. Nowak scharakteryzował obecną sytuację polityczną i gospodarczą.

W dalszym punkcie obrad przedstawił ks. prezes Nowak kwestję bezrobocia oraz sprawę powiatowego zjazdu O. W. P., nad któremi to sprawami wywiązała się ożywiona dyskusja. Zaznaczyć wypada, że śmigielskie Koło Stronnictwa Narodowego okazuje duże poparcie pracy O. W. P., to też na zebraniu zadeklarowano pewną pomoc materjalną z kasy Stronnictwa Narodowego dla O. W. P., która przyczyni się do częściowego pokrycia kosztów związanych z urządzeniem zjazdu.

Wiceprezes p. dr. Zenktcler postawił wniosek, ażeby w dniu zjazdu O. W. P. w niedzielę 8 bm. wszyscy członkowie i sympatycy Stronnictwa Narodwego wywiesili na swych domach sztandary. Wniosek ten wśród zebranych doznał poparcia.

Międzynarod. konferencja stronnictw demokratycznych i liberalnych.

Berlin, 12. 11. (Tel. wł.). Na 12 i 13 grudnia r. b. zwołana została do Berlina konferencja międzynarodowej unji stronnictw demokratycznych i liberalnych Europy. Z Francji przybyć mają Borel, Bastide oraz Deladier. Pozatem oczekują delegatów Anglji, Holandji, Danji, Szwecji, Finlandji, Polski, Bułgarji, Grecji, Szwajcarji i Hiszpanji.

Program obrad obejmować będzie zagadnienia polityki europejskiej, w pierwszym rzędzie kwestje rozbrojenia oraz współpracy europejskiej.

WIELKA SPRZEDAŻ OKAZYJNA
PONCZOCH i SKARPETEK
fabryki ZYRARDOW S. A.
SKŁAD FABRYCZNY aw 6654
Poznań, plac Wolności nr. 4.

ZIMA SIĘ ZBLIŻA!
Tylko zdrowe i silne dziecko nie ulegnie zaziębieniu. Tabliczka bogatej w witaminy, jedynej przygotowanej ze świeżego mleka
CZEKOLADY „MLECZNEJ"
Fuchs
Jest rękojmią zdrowia waszych dzieci.
Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze
BR. ZMIDZINSKI
Poznań, Piekary nr. 5. aw 6840

DZIAŁ GOSPODARCZY

Rolnictwo a stosunki w cukrownictwo

Przemówienie posła Zbigniewa Dembińskiego

Podaliśmy już w krótkiem streszczeniu przemówienie posła Dembińskiego na plenum Sejmu. Obecnie, ze względu na zainteresowanie tą sprawą szerokich kół społeczeństwa, a zwłaszcza rolnictwa, publikujemy pełny tekst przemówienia. (Red.)

Wysoki Sejmie! Potrzebę noweli do ustawy o obrocie cukrem uzasadnia niewątpliwie zmiana konjunktury międzynarodowej. Kiedy w 1925 roku była uchwalona poprzednia ustawa, konjunktura była taka, że opłacało się cukier eksportować. Dzisiaj konjunktura ta uległa radykalnej zmianie. — Wiemy, że cukier eksportujemy ze stratą, dlatego nowela, która dostosowuje się do tego nowego położenia jest uzasadniona. Jednak to nie jest wszystko, co na ten temat należy powiedzieć. Panowie z większości rządowej i rząd sam w swoich przemówieniach nieraz powiadał, że idzie za głosem życia. Otóż rzeczywiście i w tym wypadku życie dało zupełnie wyraźne wskazówki.

Radosna twórczość

Na to, ażeby zdać sobie sprawę, w jakim kierunku życie tych wskazówek udzieliło, trzeba zastanowić się nad gospodarką w przemyśle cukrowniczym i nad stosunkiem tego przemysłu do producenta buraka cukrowego do rolnika. Otóż, jeżeli chodzi o ocenienie gospodarki przemysłu cukrowego w ostatnich latach, a nawet od początku uzyskania naszej niepodległości, to najlepszem określeniem będzie, że to cukrownictwo zostało dotknięte ciężką chorobą radosnej twórczości z bardzo charakterystycznemi objawami. Przedewszystkiem inwestycje czynione w tem cukrownictwie na kredyt okazały się dzisiaj w wielkiej mierze nierentownemi i niepotrzebnemi. Pozatem drugą cechą również bardzo charakterystyczną dla radosnej twórczości są fantastyczne koszty administracji. Ta gospodarka musiała dać z góry przewidziane rezultaty — doprowadzić do długów. I z tą chwilą, kiedy rosły długi ponad miarę, cukrownie zrzeszone w kartele uchwaliły plan pięcioletniej sanacji finansów.

Pięcioletnia sanacja finansowa

Plan ten polegał na samowolnem dysponowaniu kontyngentami buraków cukrowych, na przywiązaniu do cukrowni plantatorów buraków, a co najważniejsza na tem, ażeby za pieniądze niewypłacone za buraki móc spłacać swoje długi. Doszło do tego, że niektóre cukrownie wypłaciły w ubiegłej kampanji zapłatę za buraki, która w 60 proc. zaledwie pokrywała koszty produkcji buraków.

Jakiemi drogami szło kontyngentowanie buraków to oświetla fakt, że poszczególne cukrownie przydzielały większy kontyngent tym plantatorom, którym poprzednio udzieliły wyższych zaliczek. To była bardzo typowa, jak na dzisiejsze czasy, polityka faworytów, która jednak z interesami ogółu plantatorów była niewątpliwie sprzeczna.

Układ brukselski Chadbourné'a przewidywał 5-letnią likwidację tak zw. stoków, czyli zapasów cukru, nagromadzonych w ostatnich latach. — Ponieważ trzymanie tych stoków było połączone dla cukrowni z pewnemi niewygodami, dlatego niektóre z nich likwidują te stoki, w 2 a nawet czasami w jednym roku, co dzieje się przy nadmiernem ograniczeniu plantacji buraków. Ten plan 5-letniej sanacji finansów cukrowni stał się i przez to nierealny, że od chwili, kiedy był postanowiony, do dziś, spadła konsumcja cukru w kraju, to znaczy obniżyła się ta pozycja, na której dziś cukrownie jedynie zarabiają. Dochody cukrowni się zmniejszyły, a plan pięcioletnich spłat długów stał się nierealny. Ten stan musiał doprowadzić do ostrego konfliktu pomiędzy przemysłem cukrowniczym a rolnictwem, jako głównym producentem cukru.

Konflikt z rolnictwem

W poszczególnych częściach kraju ten konflikt przedstawia się rozmaicie. Jego formy i jego natężenie jest zmienne. W każdym razie stwierdzić trzeba, że konflikt ten jest najostrzejszy w tej dzielnicy, gdzie jest położona największa ilość plantacyj buraków, t. zn. w b. zaborze pruskim. Tam panuje dziś stan bezkontraktowy. I z chwilą, kiedy rolnictwo zwracało się do przemysłu cukrowniczego o rozpoczęcie pertraktacyj na temat jakiegoś kontraktu, jakiejś umowy, z tą chwilą słuszne żądania rolnicze zostały nazwane bolszewizmem. Otóż ostrzegam tych panów, którzy tak lekkomyślnie szermują określeniem „bolszewizm" i radzę, żeby zastanowili się nad tem, czy ten plan 5-letniej sanacji finansów, ustanowiony przez przemysł cukrowniczy, nie jest podobny do innej, znanej nam piatiletki, opartej na krzywdzie i wyzysku. Przemysł cukrowniczy utworzył silny kartel nie be zpoparcia rządu, jednak ten kartel nie ma jednej cechy, którą mieć powinien. Tymczasem nie widzimy tego, a wręcz na odwrót, wiemy o tem, że dawne fantastyczne, wybujałe koszty administracji zostały w większości utrzymane do dziś. Otóż pod tym względem ten bardzo silny kartel nie spełnia swoich zadań. Jeżeli się rozmawia z cukrownikami, to oni tłumaczą, że ich dzisiejsze pensje są tylko waloryzacją przedwojennych poborów. Ja nie wchodzę w tej chwili w to, czy to z innych względów jest słuszna kalkulacja. W każdym razie nie będzie słuszna z tego względu, że funkcje dyrektorów poszczególnych cukrowni od okresu z przed wojny do dziś niewspółmiernie zmalały. Mianowicie odpadła im znaczna część odpowiedzialności przez to, że całą politykę finansową i handlową przejął od nich kartel cukrowniczy, tak, że rola poszczególnych dyrektorów cukrowni ogranicza się dzisiaj tylko do technicznego prowadzenia fabryki.

O głos rolnictwa

Na tem bardzo jaskrawem tle stosunków przemysłu cukrowniczego do rolnictwa musi być rozważana ustawa o obrocie cukrem. Pierwszą część ustawy, która odnosi się do ustanowienia cła wywozowego rozumiemy i uznajemy, jednak stwierdzamy, że ustawodawstwo winno iść pozatem za głosem życia w dwóch kierunkach, tj. ukrócenia samowoli cukrowników i wzmocnienia głosu głównego producenta cukru t. j. rolnictwa w myśl kardynalnego założenia, że niema samodzielnego przemysłu cukrowniczego, lecz że przemysł cukrowniczy jest tylko przemysłem przetwórczym surowca, którym jest burak, jeden z najważniejszych artykułów rolnictwa. — Być może, że do zupełnego zrealizowania wskazówek życia trzebaby nowych ustaw. Ale i w ramach tej ustawy, która w tej chwili jest przedmiotem obrad, można przynajmniej częściowo realizację tych wskazówek życia przeprowadzić.

W tym kierunku szły poprawki Klubu Narodowego, a mianowicie wszędzie tam, gdzie była mowa o wykonaniu ustawy, którą poleca się ministrowi skarbu w porozumieniu z ministrami przemysłu i handlu oraz rolnictwa wszędzie proponowaliśmy dodanie: po porozumieniu się z organizacjami rolniczemi. Stawialiśmy przytem minimalny program. Wysłuchanie opinji nie może być nazwane balastem, tak jak to p. referent określił.

Jeżeli chodzi o określenie, jaka organizacja rolnicza mogłaby mieć udział w wydawaniu opinji, to jest nią na terenie całej Polski jedna tylko organizacja rolnicza, mianowicie związek plantatorów buraków. Niema na tym samym terenie różnych organizacyj, jest oddzielny związek dla Królestwa i oddzielny związek dla b. dzielnicy pruskiej, ale na tym samym terenie dwóch równorzędnych związków niema. Sądzę, że sytuacja chyba jest bardzo mało skomplikowana. Panowie odrzuciliście nasz wniosek wbrew naszym argumentom i wbrew własnym argumentom. My zgłaszamy tę poprawkę, jako poprawkę mniejszości i przedkładamy Wysokiej Izbie. Ponieważ uważamy wysłuchanie opinji rolniczej za rzecz bardzo istotną, uzależniamy oddanie naszych głosów za, czy przeciw ustawie od przejścia tej poprawki.

Pan referent widzę, że nie przywiązuje do tego istotnego znaczenia. Otóż muszę powiedzieć, że od czasu odbycia zebrania komisji do dziś nie było jednego plantatora buraków cukrowych, nawet przekonań politycznych Panów, któryby tej poprawki nie uznał za konieczną. Rozmawiałem od tego czasu z wieloma rolnikami, zainteresowanymi w tej sprawie, którzy te smutne doświadczenia przeszli na własnej skórze i nie było nikogo, ktoby tej naszej poprawki nie chciał uznać.

Panowie przypuszczam dziś tak, jak na komisji nas przegłosują, jednak w przyszłości Panowie się przekonają, że ten głos życia, za którym Panowie rzekomo chcecie iść, dziś zupełnie co innego mówi i oświadczenia Panów o zwalczaniu kryzysu w rolnictwie będziemy traktować jako puste słowa, bo tam, gdzie istotnie możecie rolnictwu pomóc, tam działalność wasza zawodzi.

Z bólów nie mogła już się wcale poruszać — teraz pozbyła się zupełnie reumatyzmu.

Co za okropne uczucie nie móc samemu wstać z łóżka, tak sztywne są nogi i ramiona. Niezdolna do pracy — to zrozpaczona ofiara reumatyzmu. Lecz dziś znów żwawa i ruchliwa jak dawniej i nie odczuwa żadnych bólów. Pani W. Sajkowa, Grudziądz, Szewska 16/I pisze nam o tem: od dłuższego czasu cierpiałam na reumatyzm w nogach i ramionach. Bóle mi tak dokuczały, że często przez całą noc nie mogłam zmrużyć oka. Nogi i ręce stały się z czasem do tego stopnia sztywne, że nie mogłam prawie wcale się poruszać. Nie mogę poprostu nikomu opisać, co przez ten czas przecierpiałam. W ciągu 7 miesięcy próbowałam najrozmaitszych leków, chcąc uwolnić się od tych straszliwych cierpień, lecz prawdziwa poprawa nastąpiła dopiero, gdy zaczęłam zażywać tabletki Togal. Już po tygodniu bóle ustąpiły i mogłam znowu spokojnie sypiać. Zachęcona tym pomyślnym wynikiem zażywałam w dalszym ciągu Togal ściśle według przepisu. Z czasem czułam też wyraźnie, jak ramiona i nogi stawały się coraz bardziej giętkie i elastyczniejsze. Teraz już zupełnie pozbyłam się tej przykrej choroby tak że w tym roku dzięki Togalowi mogłam śmiało zrezygnować z podróży do uzdrowiska. Rzeczywiście Togal jest radykalnym środkiem! Podobnie świadczą tysiące cierpiących, którzy przyjmowali Togal przy reumatyźmie, podagrze, łamaniu w kościach, bólach nerwowych i głowy, grypie, przeziębieniach i pokrewnych cierpieniach. Nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów. Togal nietylko uśmierza bóle, lecz w zarodku zwalcza te niedomagania. Dlatego też nawet w chronicznych wypadkach osiągnięto przy pomocy Togalu nadspodziewanie pomyślne rezultaty. Jeśli ponadto tysiące lekarzy lek ten ordynuje, to przecież każdy z pełnem zaufaniem zakupić go może. Spróbujcie więc sami dziś jeszcze, lecz żądajcie wyraźnie tylko Togal. We wszystkich aptekach. nw 6 901

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Obciążenie rolnictwa polskiego.** W nadchdzącym roku gospodarczym rolnictwo będzie musiało zapłacić tytułem procentów od długów długoterminowych 258½ milj. zł., dalej odsetki od długów krótkoterminowych 240 mij. zł., podatki państwowe: gruntowy 60 milj. zł, dochodowy 37½ milj. zł., czyli razem 97½ milj. zł. Następnie idą podatki samorządowe, jak dodatek do podatku gruntowego, opłaty drogowe i t. p., razem na sumę 123½ milj zł. Do tego dochodzą składki ogniowe oraz ubezpieczenia socjalne — razem bezmała na 84 milj. zł. Amortyzacja kre'ytu długoterminowego oraz procenty od zaległości podatkowych, ubezpieczeniowych i t. d., wyniosą razem 49½ milj. zł. Ogółem więc rolnictwo ma do zapłacenia olbrzymią sumę conajmniej 853 milj. zł., przypuszczalnie zaś kwota ta wzrośnie do jakichś 900 milj. zł.

(k) **W sprawie projektu ustawy o obrocie metalami.** Projekt ustawy o obrocie metalami z wyjątkie mżelaza, wprowadzający przymus koncesyjny dla handlu metalami, spotkał się z ostrą krytyką miarodajnych kół gospodarczych — wobec tego, że taki przymus koncesyjny prawdopodobnie pociągnąłby za sobą podrożenie metali dla przemysł uprzetwórczego i t. d., a nie osiągnąłby celu właściwego, t. j. zwiększenia zapasów metali w kraju. Sfery gospodarcze wysunęły ostatnio pewne pozytywne propozycje, mogące ułatwić osiągnięcie celu, o który rządowi idzie, a w szczególności: 1. wprowadzenie przymusu statystycznego co do zapasów metali w handlu i przemyśle przez perjodyczne podawanie stanu przychodu i rozchodu 2. nakładanie na państwowych dostawców wyrobów z danych metali obowiązku utrzymywania pewnego większego zapasu metali, przy równoczesnem umożliwieniu im odpowiedniego sfinansowania tych zapasów, 3. uwolnienie handlu hurtowego nowemi metalami od podatku obrotowego, co wzmocniłoby handel krajowy. W każdym razie z zakresu ustawy powinny być wyjęte: cynk, ołów, kadm i żelazo-mangan, jako metale, które Polska posiada w nadmiarze.

(k) **Zakłady Forda w Gdyni?** W dniu 7. bm. bawili w Gdyni dyrektorzy zakładów Forda w Kopenhadze w sprawach związanych z projektem budowy fabryki Forda na terenie Gdyni. Na konferencji odbytej z dyrektorem urzędu morskiego, komandorem Poznańskim, sprawa posunęła się daleko naprzód, tak, że należy się liczyć z możliwością szybkiego zrealizowania projektu budowy fabryki.

(z) **Bilans wypłat międzynarodowych.** Według ogłoszonego sprawozdania Bank Wypłat Międzynarodowych na dzień 31 października rozporządzał depozytami w wysokości 1093 milj. franków szwajc. wobec 1274 milj. na dzień 30 września rb. Odbyte posiedzenie rady Banku przyjęło sprawozdanie z działalności instytucji za miesiąc październik i odroczyło załatwienie prośby o udzielenie nowych kredytów Bankowi Austrjackiemu do czasu przeprowadzenia reformy finansowej w tem państwie, co powinno przynieść dodatnie rezultaty.

(k) **O przejście do klasy wyższej w wagonach kolejowych.** Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu wystąpiła w grudniu 1930 r. do min. komunikacji z wnioskiem na taką zmianę regulaminu przewozowego, aby, w razie przepełnienia pewnych klas w wagonach kolejowych wolno było bez dopłaty czasowo zająć miejsce w wyższej klasie. Ministerstwo komunikacji udzieliło odpowiedzi, iż nie znajduje podstawy do zmiany powyższych przepisów.

(k) **Przed nowem rozporządzeniem o monopolu spirytusowym.** Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi donosi, iż trzymała do zaopinjowania projekt ustawy w sprawie zmian rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 26. III. 1927 o monopolu spirytusowym. Nowela m. in. ma na celu unormowanie na nowych zasadach produkcji i zbytu spirytusu dla celów technicznych. Projekt ten przewiduje wprowadzenie przymusu używania spirytusu na cele napędowe pod postacią mieszanek innych płynnych środków napędnych jak benzyny i benzolu w połączeniu ze spirytusem. Ze względu na zasadnicze znaczenie zmian projektowanych w noweli Związek Izb Przemysłowo-Handlowych rozpatrzy je na najbliższym zjeździe.

Z ZAGRANICY

(z) **Etatystyczny rozpęd Estonji.** Rząd estoński w celu jak najlepszego uregulowania przywozu towarów zagranicznych uznał za niedostateczne wprowadzenie kontyngentów, a postanowił zastosować monopol państwowy na przewóz towarów zagranicznych. Odpowiedni projekt ustawy w trybie przyspieszonym był rozpatrywany przez komisję finansową parlamentu. Projekt ten przewiduje nadanie państwu w stosunku do importu pewnych kategoryj towarów praw monopolowych. Monopol dotyczyć będzie w pierwszym rzędzie przywozu zboża, cukru, soli, śledzi, nafty i węgla kamiennego. Rząd zachowuje sobie prawo przekazywania instytucjom samorządowym lub przedsiębiorstwom prywatnym prawa wykonywania monopolu. Projekt spotkał się z silną krytyką ze strony opozycji, która twierdzi, iż da on szerokie pole do nadużyć.

(z) **Nadzór nad bankami w Czechosłowacji.** Komitet polityczny rady ministrów uchwalił wytyczne dla nowej ustawy bankowej, wzmacniającej ochronę interesów właścicieli kapitałów ora zustanawiającej kontrolę i ingerencję rządową w sprawach poszczególnych banków w celu zapobieżenia operacjom, mogącym zaszkodzić interesom państwa. Do przeprowadzenia tej ustawy przywiązuje rząd pierwszorzędne znaczenie w związku z obecnym kryzysem gospodarczym.

(z) **Ropa naftowa w Prusach Wschodnich?** Wedle prasy królewieckiej, zostały odkryte w powiecie rastemborskim (Prusy Wschodnie) pokłady ropy naftowej. Ropa ta ma się znajdować w głębokości 500 do 800 metrów. Właściciele terenu pertraktują z rządem pruskim w sprawie założenia szybów pionierskich. Podobno terenem interesują się dwie zagraniczne firmy naftowe, w tem jedna polska.

(z) **Niewypłacalność rolników w Prusach Wschodnich.** Głosy o zamierzonem ogłoszeniu niewypłacalności przez wschodnio-pruskie rolnictwo mnożą się coraz liczniej. Sfery rolnicze ubiegają się o ogłoszenie moratorjum. Ostatnia prasa przynosi artykuł nadesłany przez Izbę Rolniczą w Królewcu, która oświadcza, że ogłoszenie zupełnej niewypłacalności wschodnio-pruskiego rolnictwa jest tylko kwestją czasu.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O sprzeniewierzenie depozytu sądowego

Dalszy ciąg rozprawy przeciwko b. podprokuratorowi M. Dembeckiemu

Dziś sąd przesłuchał w charakterze świadka p. adw. Przestaszewskiego, który w czasie urzędowania oskarżonego był prokuratorem w sądzie okręgowym. Badanie tego świadka trwało trzy godziny i obfitowało w szereg ciekawych momentów.

Długo zastanawiano się nad kwestją złożonego podpisu ówczesnego pierwszego prokuratora Krynickiego. Obrona miała wątpliwości, czy podpis ten pochodzi istotnie z ręki p. Krynickiego. Między obroną, a świadkiem dochodziło do drobnych scysyj na tle zeznań. Dlatego sąd za zgodą stron odczytał zeznania p. Przestaszewskiego, złożone na rozprawie w drugiej instancji.

Chodziło tu o ów tajemniczy zalakowany list, pochodzący z kancelarji cywilnej p. Prezydenta Rzeczypospolitej. Był to list polecony, a wpłynął on do prokuratury. W zastępstwie chorego p. Krynickiego otworzył list świadek. Z treści pisma wynikało, iż wchodził w grę depozyt pieniężny, który miał być wysłany do Warszawy. Świadek mówi, że tę sprawę przekazał oskarżonemu Dembeckiemu do dalszego urzędowania. Był to depozyt, niejakiego Glossa. Świadek miał zupełne zaufanie do oskarżonego, dlatego też ze sprawą dokładnie się nie zapoznał.

Zapytany, czy widział jakieś guldeny na biurku względnie u oskarżonego, odpowiedział, przecząco. P. Dembecki miał mówić świadkowi, że tę sprawę sam załatwi. Depozyt jak wiadomo później znikł bezpowrotnie.

Pewnego razu, kiedy świadek był już adwokatem, spotkał go oskarżony na ulicy i poprosił do prokuratury, gdzie pod dyktandem podsądnego podpisał protokół, lecz dokładnie sam nie wiedział, o co chodziło. Podpis ten dotyczył właśnie owych guldenów. — Świadka miał przekonać oskarżony, że chodziło tu o pewne tylko formalności małej wagi i złożył ten podpis, gdyż posiadał zresztą zupełne zaufanie do oskarżonego.

Zapytany, jakie zeznania są istotne, czy te w dochodzeniach administracyjnych, czy też złożone przed sędzią śledczym i sądem — odpowiada, że te ostatnie. Pierwotne nie były ścisłe, bowiem całą rzecz wówczas uważał za błahą.

Przesłuchanie świadka trwa. (z)

To Panią zainteresuje!

niezwykle ciekawy i aktualny feljeton, który koniecznie przeczytać winna każda niewiasta

Legenda o „bitych gościach"

korespondencja z Bydgoszczy o sprawach, które wszystkich zainteresują

Kryzys w Ameryce

ilustrowany licznemi oryginalnemi zdjęciami, nadesłanemi przez własnego korespondenta, oto, co znajdziecie **w najnowszym 59 numerze „Jlustracji Polskiej".**

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy. Nabyć można u kolporterów ulicznych, w kioskach dworcowych „Ruchu", w księgarniach oraz w agenturach naszych. Miesięczny abonament 1.50 zł kwartalnie 4.— zł bez kosztów przesyłki. — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

O centralne hale

Stanowisko ogrodników poznańskich

Zebranie Poznańskiego Towarzystwa Ogrodniczego odbyte przy licznym udziale członków i 12 gości ogrodników z okolic Poznania, uchwaliło bezwzględną większością głosów w sprawie centralnych hal targowych poniższą rezolucję:

„Hale targowe koncentrujące życie gospodarcze produkcji ogrodniczej całego województwa poznańskiego, winny bezwzględnie powstać. Hale takie istnieją na Zachodzie, a w Polsce w Warszawie wykazują dodatnie wyniki dla producenta i konsumenta.

Jako warunek powodzenia hal targowych, uważa zebranie zlikwidowanie równocześnie wszystkich targowisk, gdyż pozostawienie targów na pl. Sapieżyńskim i Starym Rynku wprowadzi chaos oraz wzajemną konkurencję, paraliżując całą akcję.

Hale targowe koncentrujące życie gospodarcze w jednym punkcie dają możność obserwacji i kontroli produkcji, a w wyniku tego — reorganizacji produkcji w zastosowaniu do popytu i wymagań konsumenta".

Sprytni oszuści

Doskonale zorganizowana szajka zasiadła na ławie oskrżonych.

Marjan Rozpłochowski, bezrobotny, (ul. Skryta 3) ma poza sobą bogatą przeszłość kryminalną. Ogółem przesiedział 2 i pół roku w więzieniu, a oprócz tego toczy się przeciwko niemu postępowanie o oszustwo na 3.400 dolarów dokonane ze szkodą jednego z miejscowych banków. Również karany był jego towarzysz, Władysław Maciejewski, bankowiec (ul. Górna Wilda 147) i to dwukrotnie, a ostatnio za oszustwo na 8000,— zł. Trzeci kompan, Edmund Puzicki, zbożowiec (ul Pamiątkowa 11) nie siedział jeszcze za kratkami, a czwarty, Michał Promiński z zawodu książkowy, człowiek inteligentny przebył w więzieniu już 2 lata i 7 miesięcy; ostatnio skazano go na 5 lat za okradanie pociągów towarow. Wreszcie piąty, Teodor Balbierz z zawodu kamieniarz (św. Wojciecha 25) był już 6-krotnie karany i przesiedział w więzieniu razem 3 lata, 2 miesiące i 2 tygodnie.

Wszyscy zasiedli na ławie oskarżonych pod zarzutem oszustwa i fałszerstwa na sumę 20.400 ze szkodą jednego z najpoważniejszych banków w Poznaniu. Największą rolę odegrali Rozpłochowski i Maciejewski. Oni to opracowali drobiazgowo cały plan a do zrealizowania go, posługiwali się resztą oskarżonych.

Postarali się przedewszystkiem o listownik Związku gospodarczego spółdzielni mleczarskich i jajczarskich który miał konto rozliczenia w jednym z naszych banków i polecili litografowi Wojciechowskiemu wykonać 1000 sztuk listowników oraz kopert, by nie budzić podejrzeń. Posiadając już potrzebne listowniki, zabrali się do ćwiczeń w podrabianiu podpisów. Po mozolnych próbach udało im się wykonać łudząco sfałszowane podpisy, poczem Maciejewski wypisał na maszynie tekst, a mianowicie polecenie pod adresem banku wypłaty trzech sum: 11,500 zł, 7,700 zł, i 1,200 zł w Państwowym Banku Rolnym na konto Stachurskiego (ul. Niegolewskich 14), który o niczem nie wiedział

Odnośny bank, otrzymawszy zlecenie przelania sum do P. B. R. nic nie podejrzewał, ponieważ podpisy były łudząco podobne i wogóle wszystko wykonano z wielką starannością. Skoro oskarżeni dowiedzieli się, że sumy są już przelane, posłali celem odbioru ich Balbierza. Dostał on za to tytułem wynagrodzenia 2.000 zł. Rozpłochowski i Maciejewski wzięli sobie po 4.000 zł, a resztę podzielili między sobą pozostali wspólnicy.

Oszustwo i fałszerstwo wydało się. Początkowe śledztwo napotkało na wielkie trudności, wreszcie jednak aferzystów zdemaskowano. Na rozprawie wszyscy przyznali się do winy nie tając niczego.

O godz. 12 odczytał przewodniczący wyrok, mocą którego Rozpłochowski i Maciejewski skazani zostali na karę 3 lat więzienia, Promiński i Balbierz 2 lata, a Puzicki 1 rok więzienia. Wszyscy zasądzeni zostali ponadto pozbawieni praw obywatelskich przez przeciąg 5 lat. (z)

KALENDARZYK

Czwartek, 12 listopada 1931.

Słońce: wschód 7.07 — zachód 16.05 — długość dnia 8 godzin 58 min

Księżyc: wschód 10.54 — zachód 17.12 — po nowiu.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 3 st. Cels Pogodnie Wiatr południowo-wschodni Ciśnienie atmosferyczne niskie 744 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 12 st. C., najniższa plus 3 st. C.

Przepowiednia pogody na piątek: W dalszym ciągu pogodnie i chłodno.

Kal. rzk.: Marcin P. — jutro Stanisław Kostka.

Kal. słow.: Nowosław. — jutro Wszerad.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Złotym Lwem. Stary Rynek 75 — Apteka Sapieżyńska pl Sapieżyński 1 — Apteka Chwaliszewska. Chwaliszewo 76 — Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 47

Wilda: Apteka „Fortuna". Górna Wilda nr 96 — Apteka przy Bramie Wildeckiej. Górna Wilda 3

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22 — Apteka „Pod Opatrznością Boską". ul. Dąbrowskiego 76.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzili dnia 11 bm pp. Edward Braun z małżonką swoją Pelagją z d Kolińska Na intencję jubilatów odprawioną została msza św. w kościele św. Florjana na Jeżycach. Jubilatom w dalszem życiu „Szczęść Boże".

ŻYCIE SOKOLE

— * **Dzielnicowy Wydział Sokolic** przypomina raz jeszcze program niedzielnego zjazdu t. j. 15 bm.: Rano o godz. 8 msza św. w Domu Amarantowym, ulica Słowackiego 19-21, podczas której druchny przystąpią do wspólnej komunji św. Następnie odbędzie się tam śniadanie, poczem zebranie punktualnie o godzinie 10.30 z następującym programem: 1 Zagajenie; 2) odczytanie protokółu z ostatniego zjazdu; 3) sprawozdania z działalności Dzieln. Wydz. Sokolic za czas od ostatniego zjazdu, wygłoszone przez: a) sekretarkę, b) skarbniczkę, c) naczelniczkę, d) przewodniczącą sekcji ośw.; 4) program na przyszłość — referuje druchna przewodnicząca; 5) wolne głosy i wnioski. O godz. 13.30 rozpoczną się referaty: druchny Sobczyńskiej n. t. „O punktualności"; druchny dr. Stelmachowskiej n. t.: „Strona duchowa w Sokolstwie"; ks. prał. Prądzyńskiego n. t.: „Małżeństwo w świetle nauki katolickiej". O godz. 15 wspólny obiad na miejscu, a o godz. 16.30 popisy gimn. w sali gimn. Marcinkowskiego (ul. Bukowska) z następującym programem: 1) wzorowa lekcja wykonana przez druchny gniazd poznańskich pod kierunkiem druchny Kasprzakówny, naczelniczki Dzielnicy; 2) popisy młodzieży żeńskiej gniazda Łazarz pod kierunkiem druchny Plewkówny. O godz. 18 wspólna herbatka, podczas której będzie wykonana rytmicznie „Oda do młodości"; pracuje nad tem druchna nacz. Kasprzakówna. Dzielnicowy wydział wzywa miejscowe gniazda żeńskie, aby stawiły się na mszę św. ze sztandarami i przypomina, iż o kwatery należy się zgłaszać w sobotę 14 bm w sekretarjacie „Sokoła", pl. Świętokrzyski 3, gdzie będzie dyżur od godz. 10 rano do godz 11 w nocy. Kwatery dostaną tylko te druchny, które zgłoszą się wcześniej.

— * **Naczelnictwo Okręgu Poznańskiego** urządza w sobotę 14 bm. o godzinie 19 na boisku Sokoła skromny wieczorek, połączony z rozdaniem nagród dla zwycięzców tegorocznych zawodów kościuszkowskich i innych — Wszystkich druhów i druchny do przybycia zapraszamy.

Przy rozpoczynającem się zwapnieniu naczyń krwionośnych użycie naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa"** prowadzi do regularnego wypróżnienia i obniża wysokie ciśnienie krwi. Żądać w aptekach i drog. nw 6891

PODZIĘKOWANIA

— * **Poznański Komitet Dnia Katolickiego** dokonując likwidacji spraw związanych z organizacją VII Dnia Katolickiego w Poznaniu, składa serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy przyczynili się do uroczystego obchodu święta Chrystusa Króla. W szczególności zaś J. E. Ks. Kard. Prymasowi, J. E. ks. biskupowi Sufraganowi, ks. prał. Stychlowi, ks. prał. Rankowskiemu, ks. prob. Budaszewskiemu, chórowi kościelnemu par. Farnej, p. bud. Straussowi, p. Kałamajskiemu, p. prof. Zarembie, p. dyr. Jęczkowiakowi oraz wszystkim Czcigodnym Księżom Proboszczom za wybitny współudział w zorganizowaniu pochodu. Równocześnie wyrażamy serdeczne podziękowanie wszystkim Komitetom parafjalnym, kwestarkom i kwestarzom, za trud ofiarny i z świętym zapałem podjęty przy zbieraniu składek. Z szczególnem uznaniem należy stwierdzić, że Obywatelstwo m. Poznania w roku bieżącym złożyło dużo dowodów zrozumienia i życzliwości dla haseł i potrzeb Akcji Katolickiej. W tej myśli składamy wszystkim serdeczne „Bóg zapłać".

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Tow. Samodzielnych Fryzjerów.** Zebranie plenarne odbędzie się 16 bm o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej przy ulicy Masztalarskiej 8. Towarzystwo obchodzi w tym dniu uroczystość Powstania Listopadowego; referat wygłosi red. „Kurjera Poznańskiego" p. B. Piotrowski. Mamy nadzieję, iż Szan. Koledzy zrozumieją nasze dążenia i gremjalnie przybędą na zebranie.

— * **Tow. Uczniów Handlowych** sekcji Związku Pracowników Kupieckich Oddział Poznań. Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 12 bm. o godz. 20 na małej sali Domu Królowej Jadwigi, aleje Marcinkowskiego 1. Na porządku obrad interesujący odczyt, który wygłosi dyr. Ligocki.

— * **Związek Misyjny Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się 15 bm. o godzinie 19 w Szkole Społecznej, ul. Podgórna nr. 12 b. Wykład misyjny wygłosi ks. dyr. Piechura z Zgrom. Księży Salezjanów.

WYKŁADY

— * **Wykład z dziejów literatury serbochorwackiej.** Staraniem Tow. Polsko-Jugosłowiańskiego w Poznaniu odbędzie się dziś, w czwartek dn. 12 bm. o godz. 20 w sali 19 Collegium Minus wykład p. dr. Zofji Kaweckiej p. t. „Literatura serbochorwacka wieku XVI do XVIII włącznie". (Cz. 1.) Wstęp wolny.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Kursy Praktyczne Języka Francuskiego w Poznaniu.** Uroczyste wręczenie nagród i dyplomów uczniom kursów odbędzie się w niedzielę, dn. 15 bm. o godz. 11.30 w Stow. Polsko - Francuskiem, ul. Sew Mielżyńskiego 26-27. Uprasza się o liczny udział, zwłaszcza słuchaczy Kursów.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Wieczornica harcerska.** 14 Poznańska Drużyna Harcerska im. Stanisława Żółkiewskiego urządza dnia 21 i 22 b. m. o godzinie 19 w auli gimn. K. Marcinkowskiego, ul. Bukowska 16, „Wieczór Harcerza" z bardzo urozmaiconym i ciekawym programem. W programie komedja H. Sienkiewicza „Zagłoba swatem" oraz fragmenty z życia obozowego. Ceny biletów niskie. Dochód przeznacza się na bezrobotnych miasta Poznania.

— * **Na rzecz Komitetu Bezrobocia** urządza Zw. Tow. Pom. Fryz. Z. Z. R. P. Filja Poznań w niedzielę 15 bm zabawę jesienną na sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8. Początek o godz. 20.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Uroczystość trzechlecia Koła Absolwentów M. S. H.** Koło Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej w Poznaniu, obchodzi 15 bm. uroczystość 3 rocznicy założenia Koła. O godz. 8 odbędzie się msza św. w kościele Pana Jezusa, przy ulicy Żydowskiej, o godz. 17 uroczyste zebranie w auli Miejskiej Szkoły Handlowej w Poznaniu, przy ul. Śniadeckich 54. W programie poza przemówieniami okolicznościowemi i deklamacjami wezmą udział znana skrzypaczka p. Klara Kaulfussówna — przy akompanjamencie p. Marji Szczerbińskiej, dalej Klub mandolinistów „Chopin", oraz Kółko śpiewackie Koła Absolwentów M. S. H.

— * **Sodalicja Zawodowych Pielęgniarek i Higjenistek** urządza w niedzielę, dnia 15 bm o godz. 8.30 mszę św. w kaplicy Sióstr Elżbietanek przy ulicy Łąkowej 2. Wieczorem o godzinie 20 wspólna herbatka.

— * **Nowe władze Związku Towarzystw Kupieckich.** Na poniedziałkowem posiedzeniu rady Związku wybrano nowy

zarząd. Wybór nastąpił na podstawie nowych statutów Nie wchodzili jedynie do wyboru pp prezes Otmianowski i dyr. Maciejewski. których kadencja kończy się dopiero w roku przyszłym. Zarząd obecny składa się tedy z następujących osób: pp prezes Kazimierz Otmianowski, wiceprezesowie Stefan Kałamajski, Stanisław Kowalski i Marcin Nowak, skarbnik Mieczysław Malinowski, sekretarz Władysław Reicheit, zastępca sekretarza dyr. Stanisław Maciejewski, dalsi członkowie zarządu Wiktor Gładysz, kurator Władysław Ziętek, Józef Pluciński, F K. Cygański, Dezyderjusz Splitt (Ostrów), Franciszek Nowakowski (Leszno), Zygmunt Migdałek (Gniezno), Brunon Haławski (Wągrowiec). W myśl nowego statutu zarząd na pierwszem zebraniu ma prawo kooptowania dalszych 5 członków, bowiem składać się może z 20 członków.

— * **Z Koła Eucharystycznego Panien** parafji Serca Jezusowego na Jeżycach — Nabożeństwo miesięczne z powodu misji w tym miesiącu wypada Msza św. w intencji ks. Patrona odprawiona zostanie w piątek 13 bm o godz. 6.

— * **Msza św. żałobna** za spokój duszy członków Kasy Pośmiertnej przy Związku Zaw Drukarzy i Pokr Zaw. w Polsce Oddział Poznański odbędzie się dorocznym zwyczajem w niedzielę 15 bm o godzinie 6.15 rano w kościele Farnym przy ul. Gołębiej.

— * **Nabożeństwo żałobne za duszę śp. Józefa Walkowiaka,** dyrektora biur miejskich, odbędzie się w poniedziałek, d. 16 listopada rb. o godzinie 8 w kościele Kolegjaty Farnej.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Koncert Tow. Powstańców i Wojaków.** Niezwykle ożywioną wszechstronną działalność rozwija Tow. Powst. i Wojaków im. śp Fr. Ratajczaka w Śródmieściu. Główną sprężyną tej żywotności, jaka panuje w Towarzystwie, jest prezes Jan Olejniczak. Za jego staraniem i nakładem pieniężnym utworzoną została dwa miesiące temu własna orkiestra Towarzystwa, złożona z młodzieży przedpoborowej Orkiestra ta doskonale już zgrana, zasługuje na specjalne wyróżnienie. Jest to bezsprzecznie zasługą kapelmistrza p St. Sobczyńskiego, który umiał stworzyć w tak krótkim czasie dobrze zgrany zespół muzyczny Zarząd Towarzystwa w trosce o swych członków pozbawionych od dłuższego już czasu pracy, urządził ub niedzieli w sali „Boulevard" wielki koncert, z którego czysty dochód przeznaczył dla najbiedniejszych bezrobotnych powstańców i wojaków oraz ich rodzin. W koncercie tym wystąpiła wspomniana orkiestra. Była ona poniekąd atrakcją, albowiem koncert stał na odpowiednim poziomie a poza tem wszyscy ubrani byli w piękne jednolite mundurki powstańcze. Słowo wstępne wygłosił prezes Olejniczak, poczem orkiestra odegrała szereg utworów. Chór „Chopin" pod dyr. p Świerczyńskiego odśpiewał całkiem bezinteresownie pieśni ludowe i inne, a p. Dybicki wygłosił deklamacje p. t. „Podróż mego okna" (K. Ujejskiego). Ładnie wypadł też występ (skrzypce i gitara) bezrobotnego powstańca i ucznia orkiestry młodzieży przedpoborowej. Wiersz „Strącone gniazdo" deklamował druh Nowak. Po koncercie, który cieszył się zasłużonem powodzeniem, odbyła się zabawa taneczna. Powyższą imprezę przeprowadzał osobiście zarząd Towarzystwa z prezesem p. J. Olejniczakiem na czele. Władze związkowe były reprezentowane przez prezesa dr St. Celichowskiego i sekretarza Związku p. por. rez. J. Kismanowskiego. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Pożar podczas młócki.** Od iskier lokomobili zapalił się słomiany dach stodoły w majętności w Czachorowie, własność p. Stanisława Modlibowskiego (pow. gostyński). Z dymem poszła stodoła z tegorocznem żniwem. Straty ocenia się na 60 tys. zł. (k)

— * **Cyklista pod motocyklem.** Na Kaponierze kierowca motocyklu P Z 45 080 p. Franciszek Pawłowski (Małe Garbary nr. 6) najechał na cyklistę Marjana Chołusza (ul. Szewska 6). Podczas wypadku rower został uszkodzony. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** Bieżąca kronika policyjna notuje 15 kradzieży i włamań P. Walerji Jaskólskiej (ulica Wielka 23) zrabowano torebkę damską z wartościowemi dokumentami, ocenianemi na sumę 500 zł. — P. Mieczysławowi Schraubemu (ul. Staszica 8) skradziono na ul. Prusa walizkę z odzieżą, bielizną i butami wartości 800 zł (k)

— * **Tajemnicze zaginięcie.** P. Ludwik Graczyk (Stary Rynek 76) doniósł policji o zaginięciu w dniu 9 bm 24-letniej Franciszki Graczyk. Wyszła ona tego dnia do kościoła i już nie wróciła Istnieje obawa, że padła ofiarą nieszczęśliwego wypadku Zaginiona jest średniego wzrostu, ubrana była w brązowy płaszcz z czarnym kołnierzem, czarne pończochy i buciki, oraz zieloną czapkę. (k)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Murowana Goślina.** (Z Klubu Sportowego.) W sobotę dnia 31 ub m. odbyło się roczne walne zebranie K. Sp. „Concordia" Po załatwieniu formalności i udzieleniu absolutorjum ustępującemu zarządowi przystąpiono do wyboru nowego zarządu w skład którego weszli: prezes p W Nowak, wiceprezes p. W Stachowiak, skarbnik p. M. Ciężki, sekretarz p. K. Sommerfeld. Do komisji rewizyjnej weszli pp. K. Nowak, K. Chudzicki, Br Nowicki. Gospodarzem wybrano p. St. Matejko.

— (Złote gody.) Przed kilku dniami zacni i powszechnie poważani pp Wiechciowie z Przybędowa obchodzili pięćdziesięciolecie pożycia małżeńskiego. Jubilatom nadsyłano zewsząd serdeczne życzenia.

— (Kradzieże.) We wsi Długiej Goślinie w dniu 3 bm. zakradli się niewykryci dotąd sprawcy do chlewów gospodarzy Andersa i Perka, unosząc z sobą 18 gęsi. — W pobliskiej wsi Łopuchowo w majątku p Lautego dokonywano systematycznej kradzieży śmietany i śrutu. W czasie nagłej rewizji, urządzonej u Kulusa, pracownika zatrudnionego w tejże majętności a podejrzanego o kradzież, znaleziono około 105 litrów śmietany i 32 worki śrutu.

— (Wypadek samochodowy.) Na szosie Mur. Goślina — Trojanowo przejechany został w dniu 8 bm. przez samochód niewyśledzonego dotychczas właściciela chłopiec siedmioletni Tischler z Trojanowa Chłopiec odniósł bardzo ciężkie obrażenia, gdyż jak lekarz stwierdził, ma złamaną rękę i nogę.

— (Dla rodzin bezrobotnych.) Na pełne uznanie zasługuje ożywiona działalność Pań św Wincentego a Paulo, których charytatywna akcja znajduje pełne zrozumienie i poparcie obywatelstwa — Tow to przeznaczyło na rzecz rodzin których ojcowie pozbawieni są pracy, 300 zł tytułem jednorazowego zasiłku, oraz postanowiło wydawać im śniadania i obiady w okresie zimowym

— (Z Tow. Młodzieży.) W niedzielę, dnia 15 bm., miejscowe Tow. Młodzieży Polsko - Katolickiej urządza wieczornicę z okazji święta patrona młodzieży, św. Stanisława Kostki Rano młodzież gremjalnie pod sztandarem przystąpi do wspólnej komunji św. (wg)

— * **Rogaszyce,** pow. ostrzeszowski. (Pożegnanie proboszcza.) W związku z tem, że długoletni duszpasterz w Rogaszycach, ks. Wacław Kolkiewicz opuścił z dniem 1 bm. swą parafję, by objąć probostwo w Gronowie pod Grodziskiem, odbyła się uroczystość pożegnalna Czcigodnego ks. proboszcza żegnały miejscowe organizacje, przyczem szczególnie serdecznie dziękowały za opiekę dzieci szkolne i członkinie Stowarzyszenia Młodych Polek. Odjazd ks prob Kolkiewicza nastąpił w środę, dnia 28 ub m rano, po mszy św. Wsiadającego do karety duszpasterza, żegnały tłumy parafjan i dziatwa szkolna, tworząc szpaler i darząc go pękami kwiatów. Odjeżdżającemu na dworzec do Ostrzeszowa ks proboszczowi towarzyszyła banderja konna, oraz 30 cyklistów Ks. prob. Kolkiewicz objął parafję w Rogaszycach w roku 1908, po półtorarocznym wikarjacie w Grabowie. — Czynności kapłańskie w Rogaszycach pełnić będzie zastępczo ks. prob. Janowski z Parzynowa. (ck)

— * **Ujście.** (Z Rady miejskiej) W ub. tygodniu rozpatrywano sprawę zaopatrzenia ludności w gaz świetlny. Jak wiadomo, miasto pobiera gaz z gazowni w Pile. Obecnie kontrakt dobiega końca. Rada miejska orzekła, że w obecnie bardzo krytycznym czasie nie może być mowy o budowie własnej gazowni i najkorzystniej dla miasta będzie przedłużyć kontrakt z gazownią w Pile Dalej uchwalono znieść targi na bydło a to dlatego, że po myśli zarządzenia wojewody muszą być targowiska na bydło odpowiednio urządzone.

— (Cholera drobiu.) Powiatowy lekarz weterynaryjny stwierdził urzędowo cholerę drobiu. W niektórych zagrodach zginął wszystek drób.

Żywy Dziennik

Towarzystwo Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji świętomarcińskiej pomne chwalebnej swej tradycji, przystępuje obecnie do urządzenia nowego „Żywego Dziennika". Będzie to już numer trzeci. Pierwsze dwa numery, urządzone przez tę arcypożyteczną i zasłużoną organizację charytatywną, cieszyły się dużem powodzeniem i zapisały się jak najlepiej w pamięci uczestników.

W związku z tem dowiadujemy się, że najnowszy „Żywy Dziennik" odbędzie się w dniu 1 grudnia br. w Białej Sali Bazarowej, przy współudziale wybitnych pracowników pióra. Dalsze szczegóły podamy w swoim czasie.

Z polecenia

Poznańskiego Komitetu Akademickiego

zwołują niżej podpisane organizacje

na dziś, czwartek, 12 listopada godzinę 7 wieczorem do Auli Uniwersyteckiej

Wielki Wiec Ogólnoakademicki

w sprawie niesłychanych napaści żydów na polską młodzież akademicką.

Młodzież Wszechpolska
Poznańskie Koło Międzykorporacyjne
Zw. Korpusów Stud. „Zawisza Czarny"

Centrala Bratnich Pomocy środ. Pozn
Delegacja Kół Naukowych
Akademicki Związek Sportowy

Echa zebrania wierzycieli

kupca Jana Łuczaka w Poznaniu

Jak się dowiadujemy, incydent wynikły w czasie ostatniego walnego zebrania wierzycieli kupca Jana Łuczaka w dniu 24 ub. m. mianowicie oszczercze zarzuty p. Jana Fromma, skierowane przeciwko zawiadowcy Masy Upadłościowej p. Feliksowi Biedzińskiemu znalazły swój pierwszy epilog w Izbie karnej Sądu Grodzkiego w Poznaniu Wyrokiem I-szej instancji p. Jan Fromm został skazany na 14 dni bezwzględnego aresztu.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodzieży Polskiej pod wezw. św. Alojzego Poznań - Fara.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 12 bm. o godzinie 19 na sali OO. Jezuitów przy ul. Dominikańskiej

— * **Stowarz. Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw św. Kazimierza Poznań - Jeżyce** urządza 14 bm o godz 20 w salach Ogrodu Zoologicznego swą doroczną zabawę jesienną, na którą wszystkich życzliwych naszemu Stowarzyszeniu zaprasza.

— **K. S. „Sparta".** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 14 bm. o godz 20 w lokalu p Tomikowskiego przy ulicy Szamarzewskiego 18.

— **Klub Sportowy „Grom" Poznań.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, d. 14 bm o godz. 19 w salce p. Jezierskiego, ul. Wroniecka 13

— **Chór im. Chopina w Poznaniu.** — Lekcje chóru odbywają się obecnie we wtorki i piątki o godz. 20 na sali p Fiedlerowej. Sympatycy pieśni polskiej z dobrym głosem mile widziani.

— **Tow. Marynarzy Rezerwy w Poznaniu.** Zebranie miesięczne odbędzie się 14 bm o godz. 20 na sali p. Jarockiej przy ul Masztalarskiej 8.

— **Tow. Krawców.** Zebranie odbędzie się w niedzielę 15 bm. o godz 15 w lokalu p Gaworskiego przy Nowym Rynku nr. 4.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Halina Wróblewska 7 mies. Franciszek Hartinger, krawiec samodzielny, 74 l. Emilja Witosławska 1 r. Bernard Walkowiak 6 l. Jadwiga Sklepikowa z d. Bąkówna, 45 l. Marja Radoszewska z d. Włodarczakówna, 37 l. Mieczysław Frąckowiak 7 godz Marja Siewertówna, nauczycielka muzyki, 91 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Wanda Zabłocka, Gniezno z podziękowaniem za doznane łaski 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 195.60 zł.

Na Tow. „Caritas" (dla bezrobotnych): Stow. Urzędników Komunalnych m. Poznania zamiast wieńca na trumnę śp. Dyr. Walkowiaka 50 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 548 zł.

Niebywałe zainteresowanie koncertem IGNACEGO FRIEDMANA!

Cały muzykalny świat naszego grodu poruszony został zapowiedzią **koncertu wielkiego genjusza - fortepianisty IGNACEGO FRIEDMANA, który wystąpi z jedynym recitalem w sobotę, dnia 21 listopada, o godzinie 8-mej wieczór, w auli uniwersyteckiej.**

IGNACY FRIEDMAN uznany został przez całą prasę świata jako **największy tytan fortepianu,** to też wszędzie gdzie wielki ten artysta pojawi się na estradzie, nieprzebrane tłumy słuchaczy witają go z niebywałym entuzjazmem Sprawozdania z jego koncertów to już nie recenzje koncertowe, lecz jeden ogólny hymn zachwytu **Friedman** szturmem zdobywa słuchaczów, porywa ich i karmi ducha prawdziwą sztuką — ten artysta z Bożej łaski odnalazł klucz do otwierania serc tłumowi.

Recenzent „Leipziger Nachrichten" pisze po koncercie Friedmana:

„...entuzjazm słuchaczy był tak frenetyczny, jakiego dotąd u nas nie przeżywaliśmy. Friedman jest mistrzem nad mistrzami!"

Przedsprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38 w cenie 2.50 do 10 zł. Zamówienia telefoniczne przyjmuję się tylko za pobraniem zaliczki. **Biletów zniżkowych i darmowych dyrekcja koncertów nie wydaje.** zw 11 653

Na ogólne żądanie publiczności w środę, dnia 18 listopada, wystąpi w AULI UNIWERSYTECKIEJ w drugim wielkim koncercie

CECYLJA HANSEN

wszechświatowej sławy wiolinistka.

Cecylja Hansen, uznana jednomyślnie przez krytykę światową bezsprzecznie za jedną z najznakomitszych wiolinistek doby współczesnej, której grę porównują z grą **Eriki Morini i Almy Moodie** — przybywa do Poznania i wystąpi poraz drugi w naszem mieście **w środę, dnia 18 listopada, o godz. 8-mej wiecz., w Auli Uniwersyteckiej.**

Znakomita artystka wykona b bogaty program obejmujący szereg najpiękniejszych dzieł: Friedberga, Goldmarka, Cyryla - Scotta, Bazziniego i Blocha

Przy fortepianie świetna pianistka: **Elfryda Berson. Cecylja Hansen,** ostatnim swoim koncertem, oczarowała prasę i publiczność, która przyjęła genjalną wirtuozkę z niebywałem entuzjazmem oddając jej należny hołd.

Celem umożliwienia posłuchania tej znakomitej wiolinistki, ceny miejsc są bardzo przystępne od 1—6 zł. Bilety są do nabycia wcześniej w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul Gwarna 20, tel. 56 38.

zw 11 862

BOLESŁAW FOLAŃSKI

przybywa do Poznania!!!

BOLESŁAW FOLAŃSKI znakomity komik operetkowy, ulubieniec publiczności, niezrównany humorysta, po rocznej nieobecności w naszym grodzie przybywa z chińskiego frontu na jedyny występ do Poznania i przypomni się swym wszystkim sympatykom

w sobotę, dnia 14 listopada rb., o godz. 11-tej wiecz. w teatrze „Słońce".

Folański w Poznaniu! Słowa te starczą za wszelką reklamę. Niema chyba człowieka w Poznaniu, któryby nie znał Folańskiego. Znakomity, a tak popularny u nas artysta przygotował specjalnie dla Poznania szereg kapitalnych piosenek i monologów, z których już dziś sygnalizujemy następujące sensacje: **„DŁAWIDOWSKI KRAWCEM", „MOJE DŁUGI", „15 PROCENT", „ANGLIK i JEGO FUNT", GHANDI i JEGO SÓL", „TOBSKI i REDUKCJA", TRAMWAJARZ POZNAŃSKI"** oraz rozmowa **Wielkopolanina z MAŁOPOLANINEM"** W Wieczorze Folańskiego wezmą udział ponadto: **IMIELA WOJTASZEK,** znakomity, bezkonkurencyjny artysta scen polskich i zagranicznych, **WANDA ZAMORSKA,** pierwszorzędna wodewilistka i inni Atrakcją Wieczoru a zarazem niespodzianką dla Poznania będzie gwiazda, której incognita narazie zdradzić nie możemy — nic więc dziwnego, że wszyscy pytają: **„Kto jest ona"?**

Część choreograficzną reprezentować będą: **MARYLA MARTÓWNA,** znakomita primabalerina b Opery Poznańskiej oraz **JÓZEF CIESIELSKI,** znakomity tancerz i baletmistrz Opery, którzy wykonają kilka brawurowych tańców swego bogatego repertuaru. Nie potrzebujemy chyba dodawać, że zapowiedziany na sobotę najbliższą Wieczór Folańskiego v teatrze „Słońce" wzbudził olbrzymie zainteresowanie. **Popyt na bilety niebywały.** Bilety w cenie od **1—5 zł** są już do nabycia w składzie cygar p Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel 56-38. zw 11 861

Teatr Polski

DZIŚ — „Świerszcz za kominem" (Ceny popołudniowe).
Piątek. 13 11 „Młody las".
Sobota. 14. 11 „Hulla di Bulla". — Premjera — Nowość
Niedziela. 15 11 o godz 3 po poł „Lazurowe wybrzeże" — Ceny zniżone
Niedziela. 15 11 o godz. 8 wiecz. „Hulla di Bulla". — Nowość
Poniedziałek. 16 11 „Młody las".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — o godz 7.15 i 9.15 — Wielka rewja „Fuksem wygrywa".
Piątek. 13. 11. „Vivat Academia" (Stary Heidelberg) — Premjera
Sobota, 14 11. „Vivat Academia".
Początek o godzinie 8 wieczorem.

TEATR OPERETKOWY „UŚMIECH"

DZIŚ — „Kraina uśmiechu" (premjera).
Piątek. 13. 11. „Kraina uśmiechu".
Sobota. 14. 11. „Kraina uśmiechu".
Niedziela. 15. 11. „Kraina uśmiechu".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w Kol. Lot. Państw. p. Langera. ul. Fredry, tel. 3141; wieczorem przy kasie teatru, tel. 6573.

TEATR OBJAZDOWY

Wł. Brackiego — „Kajzer" Macieja Wierzbińskiego

DZIŚ — Chełmno.
Piątek — Świecie.
Sobota — Łasin
Niedziela — Grudziądz po poł. i wiecz.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

PIERWSZY BILANS KONCERTÓW SYMFONICZNYCH

Cztery tygodnie pracy — Plan i założenie — Trzy rodzaje koncertów — Dzieła i wykonawcy — Eklektyzm, nie pedanterja — Pouczające zestawienia — Pesymiści nie mieli racji, optymiści zwyciężyli — Olbrzymi udział publiczności — Młodzież jako entuzjastka — Poznań w pierwszym szeregu.

Zamknięty między czwartym października a pierwszym listopada pierwszy czterotygodniowy okres koncertów Orkiestry Symfonicznej miasta Poznania przyniósł razem dziesięć produkcyj, których programy, frekwencja i oddźwięk wśród słuchaczy pozwalają na ułożenie jakby małego bilansu i na wyciągnięcie pewnych wniosków.

Dane faktyczne przedstawiają się jak następuje:

Stosownie do ułożonego planu, wykonano cztery koncerty niedzielne i dwa środowe. Pierwsze były prowadzone naprzemian przez kapelmistrzów poznańskich, mianowicie przez prof. F. Nowowiejskiego i przez p. Zygmunta Latoszewskiego, na drugie zaprasza się dyrygentów i solistów z poza naszego miasta, kierując się tą myślą, aby przez estradę naszą przesunęły się w sezonie najwybitniejsze siły wykonawcze polskich instytucyj muzycznych, a także w pewnej liczbie wybitni goście zagraniczni. Ponadto co czwartku odbywają się koncerty szkolne, przenaczone dla młodzieży uczelni średnich i szkół powszechnych. Uczęszczanie na te produkcje jest uregulowane w porozumieniu z Kuratorjum Poznańskiego Okręgu Szkolnego, tak, że na każdy koncert przybywają uczniowie pewnych oznaczonych szkół. To też program tych produkcyj — tak ważnych dla umuzykalnienia młodego pokolenia i dla obudzenia w niem zamiłowań muzycznych — nie zmienia się za każdym koncertem, ale powtarza się parokrotnie, póki nie wyczerpie się kolejka szkół, mających z danego programu korzystać.

Koncerty środowe i niedzielne mają oczywiście program za każdym razem odmienny.

Na czterech niedzielnych wykonano w październiku 14 kompozycyj. Są to: trzy symfonje (dwie Beethovena, jedna Brahmsa), trzy poematy symfoniczne (jeden Noskowskiego, jeden Liszta, jeden Karłowicza), dwie uwertury (jedna Ł. Kamieńskiego do „Dam i huzarów" oraz jedna Wagnera do „Tannhäusera"), jedną suitę orkiestrową (Rimskiego-Korsakowa „Szecherezada"), jeden wchodzący w programy symfoniczne urywek dramatu muzycznego (Wagnera wstęp i zakończenie „Tristana i Izoldy). Jako numery solowe odegrano: jeden koncert fortepianowy (Czajkowskiego), jeden skrzypcowy (Brucha), fantazję fortepianową (Paderewskiego) i koncert klarnetowy (Kurpińskiego).

Koncerty środowe przyniosły: jedną symfonję Beethovena), jeden poemat symfoniczny (Karłowicza), jedną uwerturę (Berlicza), jedną część suity baletowej (Szymanowskiego), zaś w numerach solistycznych dwa koncerty fortepianowe (Chopina i Brahmsa).

Dyrygowali koncertami środowemi kapelmistrze Filharmonji warszawskiej pp. Grzegorz Fitelberg i Bronisław Wolfsthal, solistami byli: rektor Akademji Muzycznej w Warszawie prof. Zbigniew Drzewiecki oraz Artur Rubinstein. Na koncertach niedzielnych wystąpili: prof. Konserwatorjum warszawskiego Józef Turczyński, skrzypaczka Irena Dubiska, pianistka krakowska Ludmiła Berkwicówna i profesor Konserwatorjum poznańskiego A. Madeja.

Na koncertach szkolnych przedstawiono młodym słuchaczom dwie symfonje (Haydna i Beethovena), dwa poematy symfoniczne (Noskowskiego i Smetany), trzy uwertury (Nowowiejskiego, Moniuszki i Mozarta). Dyrygowali naprzemian prof. Nowowiejski i Z. Latoszewski.

Razem przeto w pierwszym miesiącu otrzymali słuchacze poznańscy siedm symfonij (w tem trzy Beethovena), pięć poematów symfonicznych, sześć uwertur i trzy inne utwory orkiestralne, oraz sześć popisów solistycznych. Razem na dziesięciu koncertach grano kompozycje polskie siedmnaście razy, francuskie raz, rosyjskię dwa razy, czeskie trzy razy, niemieckie (głównie symfonje klasyczne i klasycyzujące) szesnaście razy.

Jak ze statystyki tej wynika, układ programów jest eklektyczny, tj. nie zestawia się ich ani historycznie według epok ani krajami, ani według innych schematów, jak to przez krótki czas było modne w Niemczech wskutek powziętych zgóry teoretycznych konstrukcyj, które okazały się w praktyce bezpożyteczne, gdyż jednostajność programów nużyła słuchaczy. Obecnie zrozumiano, że najpożyteczniejsze są programy mięszane, tak aby utwory kontrastowały ze sobą i dawały słuchaczowi urozmaicenie. Od czasu do czasu można dawać także programy „instruktywne", lecz trzeba dostosować je ostrożnie, nie wpadając w szkolarską pedanterję.

Ciekawe i pożyteczne bywa natomiast zestawienie ze sobą w obrębie jednego programu paru utworów, które przedstawiają jeden i ten sam rodzaj twórczości w ujęciu różnych kompozytorów, albo też takich, które unaoczniają rozwój pewnej formy muzycznej w różnych okresach historycznych. Szczęśliwym pomysłem było np. zestawienie obok siebie dwóch poematów symfonicznych takich jak „Step" Noskowskiego i „Mazepa" Liszta, zbliżonych nietylko rodzajem, ale nawet motywem „literackim". Tak samo udało się złączenie na jednym programie symfoniji klasycznej takiej jak „Jowiszowa" Mozarta, z romantyczną „niedokończoną" Schuberta. Z arcydzieł Beethovena, trzeba dodać, wykonano zaraz w pierwszym miesiącu trzy.

Jeżeli teraz zaczniemy mówić o oddźwięku, jaki znalazły u ogółu koncerty Orkiestry Symfonicznej m. Poznania, to musimy zarejestrować fakt, że udział publiczności przeszedł wszelkie najśmielsze oczekiwania, a już zupełnie zdezawuował tych pesymistów, którzy wróżyli „stałe pustki", opierając się na rzekomej znajomości „stosunków miejscowych". Okazało się, że stosunków tych owi pesymiści nie znają i oceniają je skalą z przed lat dziesięciu — do czego przyjdzie osobno powrócić. Jest wprost przeciwnie. Koncerty nietylko są uczęszczane bardzo licznie i najczęściej wysprzedane do ostatniego miejsca ale, co ważniejsza, odrazu zyskały sobie własną, stałą publiczność, która stara się nie opuścić ani jednego wieczoru. I to jest może najcenniejsze i najbardziej radosne. Jest to audytorjum, co do składu i uwarstwowienia wielce różne od tego, jakie miały operetki i opery. — Dominuje w niem inteligencja zawodowa ze sferami naukowemi na czele, dalej patrycjat mieszczański oraz — co ważne i nader pocieszające — młodzież, która nietylko wypełnia koncerty szkolne, niejako swoje własne, ale i na niedzielnych oraz środowych jawi się zwartemi zastępami, śledząc produkcje z najwyższą uwagą i komentując je między sobą, jak to na przerwach można zauważyć. Znaczy to, że nie darmo pracują w Poznaniu poważne instytucje wychowawcze w zakresie muzyki. Młode pokolenie potrzebuje muzyki i zajmuje się nią. Dobry to znak na przyszłość.

Paru jeszcze ważnemi pozycjami tego bilansu zajmiemy się osobno w najbliższych dniach. Dziś należy tylko stwierdzić raz jeszcze, że przez stworzenie własnej Orkiestry Symfonicznej zajął Poznań miejsce w pierwszym szeregu polskich środowisk muzycznych. Praca rozpoczęta, teraz trzeba ją z całą energją prowadzić dalej, skoro natrafiła na tak korzystny grunt i odrazu zdobyła powszechne uznanie.

W. N.

Sukces Szymanowskiego w Paryżu. Donoszą nam z Paryża: Koncert skrzypcowy Karola Szymanowskiego nie jest dla Paryża nowością, gdyż wykonano g oprzed kilku laty na reprezentacyjnym koncercie muzyki polskiej w Operze, pod batutą Młynarskiego. Teraz odniósł nowy wielki sukces dzieki wykonaniu przez skrzypaczkę angielską p. Mitchell na koncercie „Orchestre Symphonique de Paris". (pm)

Książki nadesłane

Włodzimierz hr. Bem de Cosban: „Z kroniki Bemów". Warszawa. „Rój."

Aniela Koehlerówna: „Władysław Motty". 1851—1894. Szkic biograficzny. Poznań. 1931 Nakł. Rodziny Mottych. Wyd. Tow. Miłośników Grafiki. Nr. 3.

Edgar Allan Poe: „Morderstwa przy rue Morgue" Przełożył Józef Birkenmajer. Poznań, Wydawnictwo Polskie R. Wegnera.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU.

Wydział lekarski Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbędzie w niedzielę, dnia 15 listopada r. b., o godzinie 11 uroczyste zebranie w sali swojej przy ul. Sew. Mielżyńskiego 26/27.

Obrady zagai prezes prof. dr. Borowiecki, poczem nastąpi wybór prezydjum zebrania i pokazy Na zakończeni prof. dr J Modrakowski z Warszawy wygłosi odczyt p. t. „Przestrojenie ustroju przy pomocy kwasicy salmiakowej i niektóre wyniki kliniczne".

Po zebraniu odbędzie się wspólny obiad w Bazarze, zorganizowany przez Zarząd Wydziału w tym celu, aby w towarzyskiej atmosferze odnowić lub zawiązać stosunki koleżeńskie. Zarząd prosi też kolegów-lekarzy o liczny udział zarówno w zebraniu, jak w obiedzie.

Prof. Grabowski o „Księdze ubogich". W piątek, dnia 13 listopada, o godz. 20 w sali 18 (Modrzewskiego) w Collegium minus odbędzie się pierwsze w tym roku akademickim zebranie poznańskiego Koła Tow. literackiego im. A. Mickiewicza. Prof. T. Grabowski zajmie się interpretacją jednego z wierszy „Księgi ubogich" Kasprowicza. Goście mile widziani. Wstęp wolny.

Nauka watykańska przez radjo. Z Rzymu donoszą nam: Równocześnie z utworzeniem stacji radjowej watykańskiej, powstało ciekawe pismo. Jest to „Scientiarum Nuntius Radiophonicus", wydawany przez Papieską Akademję Nauk „Nouvi Le-Lincaei". Pismo to zamieszcza artykuły naukowe członków Akademji, które zostały rozgłoszone przez radjo watykańskie. W ostatnim numerze tego pisma, mieszczącym prace różnych uczonych włoskich, jak Arnaldo Masotti, Giovanni Boccardi, Aloisio Lombardi, Antonio Neviani, P. Gianfranceschi, prezydent Akademji i in., znajduje się także jedna praca uczonego niewłoskiego, mianowicie „De motu relativo corporum", napisana przez prof. U. P. dr Alfreda Denizota, która również została rozgłoszona przez radjo. (rn)

Zgon E. Łunińskiego. Z Warszawy donoszą nam: Zmarły tutaj — jak już telegraficznie doniosłem — dyrektor Wyższej Szkoły Dziennikarstwa, Ernest Łuniński (doktór prawa i filozofji), zaczął swoją pracę jako belletrysta, wydając parę powieści („W szynelu", „U wód" i in.), a równocześnie opracowywał i ogłaszał studja i szkice historyczne (m. in. „Księżna Tarakanowa", „Spisek Smagłowskiego a książę Reichstadtu", „Napoleon, legjony i księstwo warszawskie" itp.). Przez jakiś czas pracował propagandowo w Kopenhadze, gdzie wydał p oduńsku zarys historji Polski i kilka innych szkiców. Pracował też pedagogicznie, jako nauczyciel szkoły realnej we Lwowie, ostatnio był dyrektorem Wyższej Szkoły Dziennikarskiej w Warszawie.

TEATR

Kryzys teatru i dom obłąkanych. Z Berlina donoszą nam: Dyrektorzy berlińscy postanowili od sezonu obniżyć gaże „gwiazd", istotnie wygórowane nad miarę. Wszczęły się targi, gdzieniegdzie drożące si ęgwiazdy zostały zastąpione mniejszemi gwiazdkami i zostały na lodzie. Taki los spotkał młodą, zdolną aktorkę Toni van Eyck, która została się bez engagement i uległa takiemu wstrząsowi nerwowemu, że musiano umieścić ją w lecznicy dla nerwowo chorych. (bt)

Gertruda Eysoldt znana aktorka teatrów reinhardtowskich (zaznaczyła się już przed ćwierć wiekiem słynną swoją kreacją w Wedekinda „Przebudzenie się wiosny") zebrała własną trupę i jeździ po Niemczech oraz Szwajcarji niemieckiej ze Strindberga „Stosem", oraz Shawa „Przemysłem Pani Warren".

RUCH REGJONALISTYCZNY

Cmentarz kaliski. Stawiajac za wzór piękne dzieło J. K. Wójcickiego o cmentarzu powązkowskim, podnosi M. Mieczysławski w „Głosie Kaliskim" myśl, aby wspólnemi siłami opracowali Kaliszanie swój cmentarz pod względem historycznym. Zapoczątkowując tę akcję, podaje, że już w 1594 r. chirurg kaliski Jakób Motyczka wbrew poglądom swego wieku kazał się pochować nie na przykościelnym cmentarzyku, an iw podziemiach kościelnych, ale na wzgórzu za rogatką wrocławską, tam gdzie obecnie jest dzisiejszy cmentarz kaliski. (j).

SZKOLNICTWO

Pogadanki o zdrowiu. Opowiadania i rozprawy, utwory sceniczne i wierszyki przeplatają się w niewielkiej książeczce a wszystkie na temat higjeny i zdrowia. Ułożyli te „Ucieszne i pożyteczn pogadanki o twojem zdrowiu" pp. Biliński i Namysł, a wydała Książnica-Atlas. Utwory w tych wypisach wyszły przeważnie z pod pióra autorów książeczki, utworów obcych jest niewiele. przez co całość jest pod względem stylistycznym jednolita Młodzi czytelnicy, dla których tomik jest przeznaczony, czytać ją będą z zainteresowaniem, a przy tem otrzymają wiele pożytecznych wskazówek z zakresu higjeny, dowiedzą się **jak dbać trzeba o własne zdrowie. (tk)**

Z WIEDZY U SŁOWIAN

CZESKI PODRĘCZNIK SŁOWIAŃSKIEJ PREHISTORJI

Ruchliwy Instytut Słowiański w Pradze czeskiej rozpoczął wydawnictwo podręczników, mających przedstawić zgodnie z obecnym stanem wiedzy ważniejsze zjawiska z zakresu kultury i życia gospodarczego narodów słowiańskich. Na pierwszy ogień poszła książka zatytułowana „Rukovet slovanske archeologie", a napisana przez prof. Lubora Niederlego, autora monumentalnego, jedenastotomowego dzieła o starożytnościach słowiańskich.

Książka ta nie jest tylko zwykłem streszczeniem części archeologicznej wspomnianego dzieła, lecz uwzględnienia cały dorobek badań ostatnich lat, które minęły od jego wydania. — Pierwsza część książki poświęcona jest czasom przedchrystusowym i okresom: rzymskiemu i wędrówek ludów, z których nie znamy dotąd zabytków, mogących być z całą pewnością przypisanemi ludności słowiańskiej. Druga, znacznie obszerniejsza część, zawiera charakterystykę kultury materjalnej Słowian z wieków IX—XI po Chr. Rozbierając w części pierwszej różne teorje dotyczące kultur prehistorycznych przypisywanych ludom słowiańskim, autor m. in. rozpatruje zagadnienie słowiańskiego charakteru kultury t. zw. łużyckiej, reprezentowanej przez liczne cmentarzyska ciałopalne, bogate w ceramikę, i stwierdza, że teorja o słowiańskim jej charakterze, głoszona u nas przez szkołę poznańską i lwowską prehistorji, ma za sobą więcej argumentów niż teorja illyryjska lub tracka, której bronią uczeni niemieccy. Zaznacza też dalej, że niema żadnego powodu wyłączać priori hipotezę Kostrzewskiego i Buchteli o przetrwaniu ludności kultury łużyckiej jako tubylczej, pod pokrywą najazdu germańskiego aż do momentu wystąpienia Słowian na widownię historyczną, chociaż hipoteza ta nie została dotąd w zupełności udowodniona.

Ta opinja najpoważniejszego znawcy dawnej kultury słowiańskiej jest szczególnie cenna wobec stanowiska niektórych prehistoryków niemieckich, którzy przedstawicieli tej hipotezy wprost pomawiali o wnoszenie polityki do nauki.

W części drugiej autor rozpatruje pokolej obrządek pogrzebowy Słowian wczesnohistorycznych, ich budownictwo, uzbrojenie, ozdoby, narzędzia, rzemiosła i sztukę, wreszcie podaje przegląd najważniejszej literatury dotyczącej pradziadów Słowian. Książka jest cennym nabytkiem literatury naukowej i powinna być jak najrychlej przyswojona naszemu językowi. S.

Pisma nadesłane

„Przegląd Pedagogiczny". Nr. 29. Treść: „Święty obowiązek". — „Rewizja programów i ustroju szkolnego". — Dr. E. Bernhard: „O pracy wychowawczej w szkole". S.: „Płace w szkołach państwowych". — Komunikaty. — MT.: „Z życia T. N. S. W." — W obronie kolegów. — J.: „Z. N. P a uchwały Komisji Norm". — Kronika — W S.: „Z czasopism pedagogicznych". — P. L.: „Prasa o szkole i nauczycielu". — Nowe książki. — Z pod prasy.

„Przegląd Powszechny". T. 192. Nr. 575. Treść: J. Pastuszka: „Psychologizm religijny". — L. Caro: „Przewrót w ekonomice społecznej". — Z. Falkowski: „Henryk Sienkiewicz w zwierciadle legendy". — T. Estreicher: „Techniki malarstwa dekoracyjnego ściennego i ich trwałość". — L. Poszwa: „Emigracja polska rolna we Francji". — I. Turowska: „Fragment z nieznanego pamiętnika J. B. Zaleskiego". — Przegląd piśmiennictwa. — J. Urban: „Sprawy Kościoła". S Bednarski: „Niedola nauki polskiej". S. Podoleński: „Pracown cze Związki Zawodowe w Polsce". — M. Pelczar: „Jubileuszowy Kongres Przeciwalkoholowy w Krakowie".

„Ruch Charytatywny". Nr. 10. Treść: B. V. P.: „Myśli Fryderyka Ozanama". — „Jesteśmy!" — J. Kurcjusz: „Zasady samopomocy akademickiej". — R. Knobloch: „Z aktualnych zadań Konferencyj akademickich". J. Tokarski: „Wśród młodych". — J. Leżeński: „Propaganda akcji charytatywnej". A. D.: „Stany Zjednoczone a bezrobocie". — Wieści z kraju. — Varia. — Wydawnictwa. — Wychowanie.

„Przegląd Księgarski". Nr. 22. Treść: H. Łopieński: „Księgarstwo łódzkie utrwala ład i porządek". — Dr. W. Gottlieb: „Działalność wydawnicza". — T. Ziółkowski: „Jan Konstanty Żupański". — Statut Tow. Przyjaciół Wiedzy Księgarskiej. — Prasa zagraniczna o sprawach książki. — Nowe skróty firm. — Z życia organizacyjnego. — **Dział urzędowy.**

Dolina cudów

Jak donoszą z Nowego Jorku, już od dawna wśród mieszkańców Brytyjskiej Kolumbji obiegała pogłoska o istnieniu tajemniczej doliny, gdzie, rzekomo, zawsze panuje latc. Nikt dokładnie nie wiedział, gdzie znajduje się ta dolina Wiadomem było tylko, że gdzieś na północy w rejonie rzeki Tode i Lyird O dolinie opowiadano cuda. Między innemi twierdzono, że złoto leży tam prawie na powierzchni ziemi.

Ponieważ pogłoska ta była powtarzana coraz uporczywiej, w lipcu r. b. na poszukiwania tej tajemniczej doliny wyruszyła z Filadelfji specjalna ekspedycja z dr. Normanem Henry na czele.

Niedawno ekspedycja ta powróciła. — Sprawozdania o podróży jeszcze nie ogłoszono. Jednak, z rozmów z poszczególnymi członkami ekspedycji wynika, że odkryta została istna „dolina cudów". — Temperatura w tej dolinie, otoczonej szczelne mkołem gór i położonej w dorzeczu Tode, jest prawie podzwrotnikowa, a to dzięki gejzerom i jeziorom, których temperatura dochodzi do 80 st C Tych gorących gejzerów jest tam niezliczona ilość. W pewnej miejscowości na przestrzeni 7—8 hektarów znaleziono ich przeszło tysiąc Wysokość niektórych sięga 80 metrów.

Członkowie ekspedycji stwierdzili, że kąpiel w tych jeziorach (przy temperaturze wody 30—40 st. Cels.) działa nadzwyczajnie orzeźwiająco. Natomiast opary są dość niebezpieczne. Jeden z podróżników zasnął na brzegu takiego jeziorka Kiedy go po paru godzinach zbudzono ledwie stał na nogach, język mu się plątał — był kompletnie pijany.

Roślinność w tej „dolinie cudów" jest prawie tropikalna. Lasy są tak gęste, że człowiek może się przedostać przez nie tylko z siekierą w ręku. W lasach tych spotkano okazy zwierząt i ptaków dotąd nieznanych. Tak naprzykład spotkano krokodyle lądowe długości 5 metrów. Również do nieznanych dotąd okazów należy zaliczyć słonie - liliputy bez kłów Spotkane tam żmije odznaczają się niewidzianą dotychczas wielkością. Pewnego razu nad obozowiskiem ekspedycji ukazał się olbrzymi ptak typu orła. Nie zdążyli podróżnicy złapać karabinów, gdy skrzydlate monstrum spadło z błyskawiczną szybkością na jednego z pasących się w pobliżu obozowiska konia i uderzeniem dzióba przebiło mu czaszkę. Należy zaznaczyć, że zwierzęta doliny, nie znając ludzi, podchodziły do podróżników bardzo blisko. a jeden z słoni - liliputów rozpoczął nawet z nimi zabawę, polewając ich wodą.

W licznie płynących rzeczkach widziano nieznane członkom ekspedycji ryby. Między innemi, jeden z podróżników złapał na wędkę rybę wielkości pół metra, wziął ją do ręki i padł porażony. Okazało się, iż był to niezmiernie rzadki okaz „ryby elektrycznej".

W jednej z rzeczułek znaleziono ślady złota. Na brzegu wykryto wśród gęstych zarośli niewielką chałupkę, w której na tapczanie leżał kościotrup mężczyzny. Obok znaleziono kawałek amerykańskiej gazety z końca ubiegłego stulecia. O kilkadziesiąt kroków od chałupy znaleziono kościotrup młodej kobiety. Kim byli ci ludzie, w jaki sposób dostali się do doliny i co tu robili, pozostanie tajemnicą, prawdopodobnie — na zawsze.

Poza temi dwoma kościotrupami żadnych śladów pobytu człowieka w dolinie nie znaleziono. Jest to zrozumiałe Dolina jest położona wśród dzikich gór, pokrytych olbrzymiemi lasami Dostać się do doliny można jedynie rzeką, której koryto usiane jest kamieniami, i na której spotkano w drodze kilkanaście karkołomnych wodospadów.

Na przyszłą wiosnę do „doliny cudów" zostanie wysłana przez rząd kanadyjski druga ekspedycja.

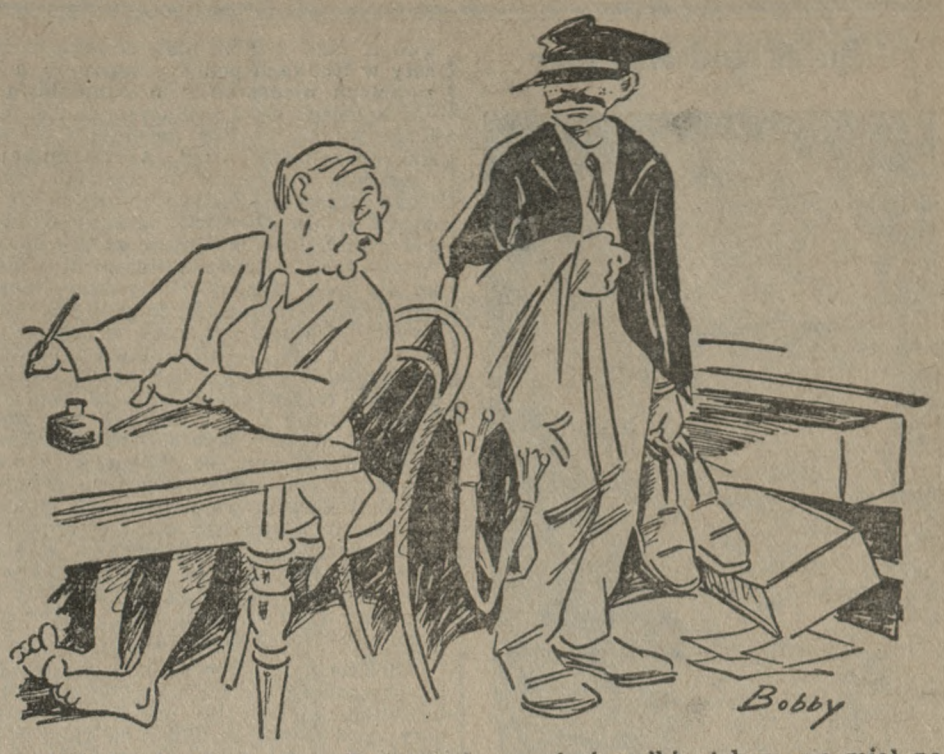

Obywatel do komornika: Zostaw mi pan choć szelki, żebym się miał na czem powiesić.

„Teściowa — to interes deficytowy"

W Ameryce zdarza się często, że ludzie spokojni, Bogu ducha winni, bywają napadani i uprowadzani w celu wydobycia za nich większego okupu za odzyskaną wolność. Bezczelność w postępowaniu rabusiów w dobie obecnej świadczy o tem, że w swych kryjówkach czują się bezpieczni.

Policja i tajni agenci uganiają się za rabusiami stale, ale prawie nigdy nie udaje się im uwolnić wykradzionej osoby lub dowiedzieć się przynajmniej o miejscu jej pobytu. Bandyci są nie bardzo ostrożni w wyborze swych ofiar. Uprowadzają wszelkieg orodzaju krewnych ludzi zamożnych, albo ich samych. Brak ostrożności opłaciła banda zrzeszonych rabusiów z Sam Carielem na czele w sposób bardzo dotkliwy.

Ostatnio dobrali się do teściowej magnata naftowego Roosevelta i uprowadzili ją Pozornie wyglądała owa dama bardzo ujmująco. Nie była stara. przytem była dość ładna i posiadała znaczny majątek osobisty. Złośliwe języki utrzymywały coprawda, że pani Geraine umiała „osłodzić" swemu zmarłemu małżonkowi niejedną godzinę. W każdy o razie mianu Ksantypy przynosiła nielada zaszczyt. a tego krzywdzącego dla niej zdania był również jej ukochany zięć. Jest więc zrozumiałem, że mr. Rooseveltowi nie udało się odnaleźć swej teściowej. Otrzymał coprawda, w pewien czas po zniknięciu teściowej, list z żądaniem dość wysokiego okupu za wypuszczenie na wolność anioła opiekuńczego jego ogniska domowego. Ale on oddał rzecz tę policji do rozpatrzenia, która, niestety, nie natrafiła na trop uprowadzonej teściowej i po upływie pewnego czasu zaniechała dalszych poszukiwań. Następny list uwodzicielów spalił zięć, nie czytają cwcale, aby nie rozdrażniać stroskanej żony.

Od tego czasu minęło kilka tygodni. Wszelki słuch po godnej matronie zaginął. Aż nagle, stroskany zięć otrzymał list, wręczony przez konnego posłańca, następującej treści: „Zrzekamy się wszelkiego odszkodowania. Nie żądamy ani centa, przeciwnie gotowi jesteśmy wypłacić panu 20 000 dolarów przy odbiorze ukochanej teściowej. Ale błagamy pana niech pan przybędzie bezzwłocznie, razem z naszym posłańcem i uwolni nas od pani Geraine Osobiste bezpieczeństwo zapewnia S. Cariel."

Mr. Roosevelt stwierdził, że właściwie zawsze chętnie widział u siebie swą teściową i bez namysłu udał się z posłańcem, aby odebrać 20 000 dolarów i skarb rodziny, czem stała się nagle... teściowa. Od tej chwili począwszy, bandyci amerykańscy włączyli podobno do swego regulaminu nowy paragraf: „Teściowa — to interes deficytowy". (kw)

Parlament angielski kopalnią dziwacznych zwyczajów

Otwarcie parlamentu angielskiego po ostatnich wyborach, zakończonych nieznanem w dziejach Anglji sukcesem konserwatystów, zwróciło znów uwagę na tę kopalnię niezwykle dziwacznych zwyczajów. „Matka parlamentaryzmu", jak Anglicy zwią swoją „izbę gmin", uchwalając niejednokrotnie wnioski nawet radykalne, w w zwyczajach swoich pozostała wierna zwyczajom, zaprowadzonym w ciągu wieków.

Izba gmin jest tak urządzona, że opozycja siedzi naprzeciwko partji rządowej. Wzdłuż przednich szeregów opozycji i ław rządowych rozpościera się mata szeroka na 2 Yardy (prawie 2 metry). Niech tylko jaki członek parlamentu nastąpi chociażby na cal na czerwony brzeg maty, przywołują go natychmiast do porządku.

Zwyczaj ten jest pozostałością z czasów kiedy roznamiętnieni mówcy w obronie swych argumentów sięgali do... miecza.

Jeżeli jakiś poseł wszedł, lub wychodzi z parlamentu, musi się lekko ukłonić spikerowi (przewodniczący).

Posłowi nie wolno żadnego z kolegów nazwać po imieniu. O posłach z okręgu np. Hambledon mówca musi wyrażać się w sposób następujący: Szlachetny członek Hambledonu.

Są jeszcze i inne powiedzenia, jak np. szlachetny baronet, członek Smethwick, a jeżeli poseł jest oficerem armji floty, to nazywa się zawsze „szlachetny i dzielny gentlemen". Posłów, którzy są prawnikami, nazywa się „szlachetnymi i uczonymi gentlemenami".

Do wielu niebezpieczeńst, których musi się wystrzegać nowy członek Izby, jest przemawiać do Izby w taki sposób, jakby to było zwyczajne jakieś zebranie. Przepisy Izby nakazują, aby każdy mówca zwrócony był twarzą w stronę fotelu spikera. Każdy spiker zazdrośnie strzeże tego przywileju.

Wobec tego zwyczaju każde przejście posła pomiędzy mówcą, wygłaszającym mowę i zwróconym w stronę spikera a fotelem spikera. uważane jest w parlamencie angielskim za ciężkie przestępstwo wobec etykiety parlamentarnej.

Stawianie wniosków nagłych jest w Izbie angielskiej powodem do wielu dowcipnych tricków.

Poseł, wnoszący nagły wniosek, musi mieć koniecznie na głowie kapelusz. Często się zdarza, że poseł chwyta za kapelusz kolegi i wnosi wniosek. Ponieważ dopóki treść wniosku jest tematem obrad, nie wolno mu zdjąć kapelusza dowcipni przeciwnicy wniosku zdzierają wnioskodawcy kapelusz z głowy, poczem wniosek jest uważany za wycofany.

Ubranie ze szkła

Niemiecki urząd patentowy przyznał pewnej Niemce patent na ubranie ze szkła, przepuszczającego promienie ultrafioletowe, które jak wiadomo, bardzo korzystnie oddziałują na organizm ludzki, lecz nie przechodzą przez zwykłe szło okienne.

Według pomysłu wynalazczyni ubrania ze szkła mają być zastosowane w terapji naświetlania. Komu zatem lekarz zaordynuje naświetlanie lampą kwarcową, ten w danym razie może brać te kąpiele z dobrym skutkiem w ubraniu szklanem.

Aczkolwiek nie należy przypuszczać, że ubrania ze szkła staną się modą przyszłego sezonu kąpielowego, to przecież pomysł sam w sobie nie jest zupełnie niedorzeczny. Faktem jest, że z cieńkich niteczek szklanych tkać można materjał jak z jedwabiu.

Wip.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Jedzmy bawełnę!

Badania fizjologów wykazały, że witamina E wpływa na stopień rozrodczości u zwierząt i ludzi. Witamina ta znajduje się w roślinach, a badania najnowsze wykazały obecność jej i to w dużych ilościach w ziarenkach nasiennych kwiatu bawełny. Otóż znany fizjolog, prof. Schmidt z uniwersytetu w Heidelbergu, przeprowadził szereg badań nad ziarnem bawełny, odciągnął nadmiar olejków, które ziarno to zawiera, przygotował ze zmielonych ziaren rodzaj mączki, która jak twierdzi profesor — nadaje się doskonale do zaprawy pieczywa, czekolady, kakao etc. W ten sposób organizmowi ludzkiemu można będzie doprowadzać i dostarczać pożądane ilości witaminy E. Bawełna — ktoby o tem pomyślał stanie się zatem produktem odżywczym.

Marja Janowska - Kopczyńska solistka VI koncertu symfonicznego

VI. koncert Orkiestry stoł. m. Poznania odbędzie się w niedzielę dnia 15 listopada wieczorem o godzinie 8 w Teatrze Wielkim. Solistką tego koncertu będzie p. Marja Janowska - Kopczyńska b. primadonna Oper w Lipsku, Dreźnie i Akwizgranie Piękny głos, wysoką kulturą muzyczną i świetną interpretację mieliśmy już sposobność nieraz u artystki tej podziwiać, to też publiczność poznańska z zadowoleniem przyjmie wiadomość o występie p. Janowskiej na VI. koncercie symfonicznym.

Koncertem dyryguje prof. Feliks Nowowiejski, pod którego dyrekcją orkiestra wykona Glucka uwerturę „Iphigenia w Aulidzie" i Beethovena Symfonję nr. VIII. Sprzedaż biletów u p. Szrejbrowskiego ul. Gwarna 20.

Poświęcenie bibljoteki T.C.L. w Królewskiej Hucie

W końcu zeszłego miesiąca odbyło się w Król. Hucie uroczyste poświęcenie i otwarcie największej bibljoteki T. C. L. na Śląsku, bo liczącej przeszło 14 000 książek. W obecności głównego dyrektora ks. Antoniego Ludwiczaka i przy nader licznym udziale społeczeństwa miejscowego uroczystość rozpoczął prezes komitetu miejskiego p. prof. Rudnicki podniosłem przemówieniem, w którem podkreślił, że Towarzystwo Czytelni Ludowych obchodziło w roku zeszłym złoty jubileusz swej owocnej pracy na ziemiach zachodnich Polski. Komitet Miejski Towarzystwa Czytelni Ludowych w Królewskiej Hucie postanowił dla upamiętnienia złotego jubileuszu utworzyć dwa nowe ośrodki, z którychby trwale promieniowała idea, ożywiająca T. C. L. — mianowicie szerzenie oświaty i kultury narodowej na zasadach religijnych.

Następnie poświęcenia dokonał proboszcz parafji św. Jadwigi ks. radca Gajda. Po przemówieniu prezydenta miasta p. Spaltensteina, w którem podkreślił przychylność i poparcie miasta dla T. C. L., oraz ks. dyrektora Ludwiczaka i innych, chór miejski odśpiewał „Gaude Mater Polonia", hymn śląski Nowowiejskiego i kilka innych utworów, zaś p. Wrzesińska Wanda, uczennica 8 klasy gimnazjum żeńskiego, wygłosiła utwór E. Zegadłowicza na cześć Towarzystwa Czytelni Ludowych.

Następnie odbyło się walne zebranie T. C. L. w lokalu nowootwartej czytelni przy ul. Sobieskiego 3, pod przewodnictwem prezydenta miasta p. Spaltensteina. Bibljoteka liczy obecnie przeszło 14 000 dzieł. Wypożyczających jest 1 755. w tej liczbie 541 dorosłych. a reszta młodzież. przeważnie robotnicza; książek przeczytanych było w roku sprawozdawczym 34 031. Obecnie wypożycza się dziennie przeciętnie 200 dzieł. Wykładów względnie obchodów odbyło się 18 z ogólną liczbą uczestników 2 340. Rzeczywistych członków T. C. L. jest 170 Istniejąca przy bibljotece czytelnia ma 30 dzienników i czasopism, frekwencja dzienna przeciętnie 30 osób.

Po sprawozdaniu kierownika Sekretarjatu na Górny Śląsk p. Wyrębskiego z przeprowadzonej rewizji ksiąg kasowych, wykazującej, że dochodu ogólnego w ciągu roku było 13 018 zł 52 gr., rozchodu 11 372,03 i że gospodarka komitetu i wydatkowanie pieniędzy było bardzo oszczędne i celowe, udzielono ustępującemu komitetowi pokwitowania z podziękowaniem za dotychczasową działalność.

Skład zarządu zaproponowany przez komisję - matkę, przyjęto jednogłośnie przez aklamację, zostali wybrani: prezes ks. prof. dr. Milik, I wiceprezes p. Teodor Rudnicki, II wiceprezes p. Adam Chadalski. sekretarz p. insp Kotlarski. zast. sekretarza p Juljusz Grządziel, skarbnik p. J Kulik. Do komisji weszli: p. Spaltensteinowa. p. M. Szukalska, p. M. Stempniewiczowa, p. Rudlicka. p. Kutschowa p. A. Bazalówna, p. Bron. Tarnawska, p radca Grześ, p. Wanda Jaworowiczówna p. Fr. Karmański. Komisja rewizyjna: p. W. Jańczak, p. Morkowski, p. Plewiński, p. rektor Koppa z Klimzowca.

Przebieg uroczystości poświęcenia, jak również i walnego zebrania oraz bardzo liczny udział świadczą najwymowniej o sympatji społeczeństwa miejscowego do Towarzystwa Czytelni Ludowych. W.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Piątek, dnia 13 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **11.40** przegląd prasy krajowej; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy; godz. **16.35** „Miesiąc propagandy Śląska"; godz. **16.45** słuchowisko dla najmłodszych p. t. „Inwalidzi"; godz. **17.20** z cyklu odczytów mis. — odczyt p. t. „O Beyzym wśród braci pogan" (wygł. p. Marja Dobrzycka); godz. **17.35** koncert popołudniowy (tr. z Warszawy); godz. **18.50** lekcja jęz. włoskiego; godz. **19.05** projekt reformy samorządu (odczyt 3-ci); godz. **19.45** wiadomości prasowe; godz. **20.00** „Silva rerum"; godz. **20.15** koncert symfoniczny (tr. z Filh. Warsz.); recital fortepianowy Artura Rubinsteina; godz. **22.40** ostatnie wiadomości prasowe; godz. **22.45** muzyka taneczna z cukierni „Polonja".

Warszawa (1412 m) godz. **12.15** muzyka gramofonowa; godz. **14.45** muzyka gramofonowa; godz. **15.25** odczyt z cyklu dla nauczycieli: „Szlaki postępu i rozwoju gospodarczego"; godz. **15.50** płyty gramofonowe; godz. **16.20** odczyt; godz. **16.40** płyty gramofonowe; godz. **16.55** lekcja języka angielskiego; godz. **17.10** odczyt: „James Clerk Maxwell, duchowy twórca radjotechniki"; godz. **17.35** tańce ludowe; godz. **19.15** „Przegląd rolniczej prasy zagranicznej" (Wilno); godz. **19.30** płyty gramofonowe; godz. **19.45** Prasowy Dziennik Radjowy; godz. **20.00** pogadanka muzyczna; godz. **20.15** koncert z Filh. Warsz. Recital fort. A. Rubinsteina; w przerwie feljeton literacki: „Jak jest naprawdę z polską książką"; godz. **23.00** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.40 koncert, 23.10 gramofon; **Paryż** (1724 m) 22.00 koncert galowy; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 16.30 koncert z Lipska, 20.15 transm słuchowiska z Langenbergu, 21.25 koncert symfoniczny z Berlina; **Daventry** (1554 m) i **Londyn** (261 m) 21.00 muzyka lekka; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 22.05 muzyka operetkowa; **Oslo** (1071 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Budapeszt** (550 m) 20.00 transmisja z Oslo, 21.50 muzyka cygańska. 23.00 orkiestra wojskowa; Wiedeń (516 m) 20.30 operetka; **Medjolan** (501 m) 21.15 muzyka kameralna; **Praga** (486 m) 21.00 koncert; **Rzym** (441 m) 21.00 „Księżniczka Czardaszka" opt. Kalmana

Śp. Michał Meysner

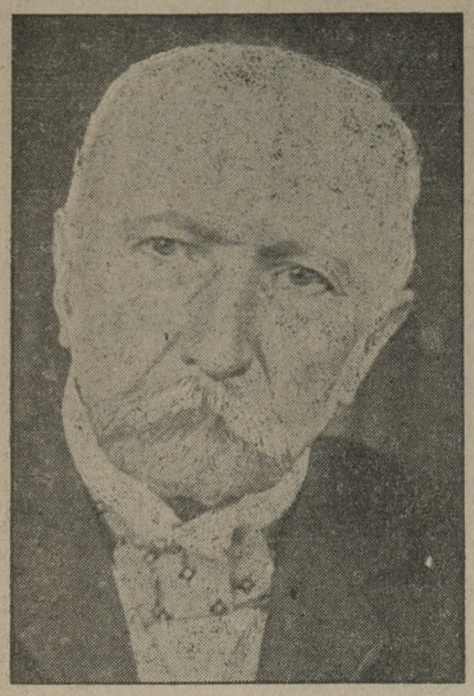

W dzień swego imienia, 29 września został złożony na miejsce wiecznego spoczynku w Trzemesznie ś. p. Michał Meysner, który w dniu 26. 9. b. r. rozstał się z tym światem. Zapłakane od kilku dni niebo zdarło w tym dniu swoją mglistą zasłonę i złote promienie jesiennego słońca po raz ostatni utuliły śmiertelne szczątki i spadły w ciemną mogiłę. „Witaj Królowo" rozbrzmiały potężne tony cudownej pieśni umarłych, a serca najbliższych — okryte kirem żałoby — ścisnął ból i łzy polały się rzęsiście, bo oto odeszła na wieki postać tak bliska, droga i kochana. Odszedł najlepszy mąż, ojciec, dziad, krewny i bliski przyjaciel. Odszedł prawy obywatel i dobry syn Ojczyzny. — Ciało eksportował ks. prał. Kowalski z Trzemeszna przy licznym udziale wielebnego duchowieństwa, a potężny orszak żałobny świadczył, jak wielką czcią cieszył się śp. Zmarły wśród swoich bliskich i przyjaciół, którzy nawet z dalszych stron przybyli, by mu oddać ostatnią przysługę.

Ś. p. Michał Meysner, urodzony 27 7. 1853 r. jako syn ziemian A. oniego i Józefy w Rudkach pod Trzemesznem, a brat zmarłych niedawno ś. p. Stanisława M., em. sędziego sądu apelacyjnego i ś. p. ks. Czesława M., prałata infułata i wikarjusza generalnego Kurji Arcybiskupiej w Poznaniu, uczęszczał do znanego gimnazjum trzemeszeńskiego, które wiele zacnych synów Ojczyzny wydało, ukończył zaś gimnazjum w Gnieźnie. Wychowany w zasadach szczerze katolickich, z głęboko wpojoną miłością Ojczyzny i tradycyj narodwych, pozostał do śmierci wierny swym ideałom. Wierzył w zmartwychwstanie Polski i śnił o Polsce, pielęgnował czystość mowy i obyczajów polskich, a ideały te wszczepiał w serca zwątpiałe, budził otuchę wśród licznych znajomych i przyjaciół. Sny jego się spełniły. Nieraz oczy zabłysły mu szczęściem i z dumą wspominał te chwile gdy jako przedstawiciel społeczeństwa w gorących słowach, z serdecznym zapałem witał srebrnego orła, trzepocącego na zwycięskich sztandarach naszych pułków, po raz pierwszy wkraczających na wolną od najeźdźcy ziemię pomorską w roku 1920, gdzie ś. p. Zmarły wówczas pracował.

Głębsze przymioty ducha oraz wrodzona skromność i serce wrażliwe na niedole bliźnich jednały mu liczne zastępy przyjaciół. Cenili go nawet ci, których dla ich nieprawości zwalczał otwarcie. Ś. p. Michał Meysner poświęcił się zaniedbanej w owe czasy zagrożonej przez zaborców pracy na niwie społecznej i gospodarczej. I tu oddał społeczeństwu niemałe usługi. Brał udział w pracach spółdzielni zarobkowych, był często wybierany do rad nadzorczych lub w charakterze członka zarządu placówek gospodarczych, służąc zawsze swoją uczciwą i fachową pracą oraz trzeźwą radą. Oddał też wielkie usługi przy tworzeniu podstaw skarbu państwowego, propagując gorąco jako dyrektor Banku Ludowego w Sępolnie polską pożyczkę Odrodzenia, na która poświęcił także własne oszczędności, owoc pracy całego życia. Za poważne sukcesy w tej mierze został specjalnie wyróżniony.

Ś. p. Michał Meysner dobrze zasłużył się Ojczyźnie. Niech więc w spokoju spoczywa w tej ukochanej ziemi do dnia zmartwychwstania.

N. N.

Zapisz się na członka wspierającego T. C. L., roczna składka 12 zł, kwartalna 3 zł.

Związek Pań Domu

W sali Śniadeckich Collegium Medicum odbyło się walne zebranie Zw. Pań Domu oddziału poznańskiego. Zebraniu przewodniczyła p. inż. Czarnecka, a na sekretarkę zebrania powołano p. dr. Wojciechowską. Sprawozdanie z czynności zarządu przedłożyła p. Dobrowolska jako przewodnicząca oddziału poznańskiego Związku Pań Domu. Organizacja ta powstała z Koła Ulepszenia Metod Pracy Domowej, przejmując agendy jego w dniu 13 czerwca b. r. Obecnie oddział poznański Związku Pań Domu jest oddziałem, podlegającym centrali w Warszawie. Po przerwie wakacyjnej z inicjatywy oddziału pozn. Związku Pań Domu odbyły się 2 odczyty, między innemi p. inż. Czarneckiej na temat „Nowoczesne mieszkanie" i przedstawiciel Instytutu Naukowej Organizacji i Pracy Domowej w Warszawie p. Szumlakowskiej na temat: „Pani domu w dobie obecnej".

W dniu 17 października odbyła się herbatka inauguracyjna w lokalu Służby Obywatelskiej, gdzie odbywają się posiedzenia Klubu w czwartki po południu. Oddział poznański Pań Domu liczy obecnie 104 członkiń. Sprawozdanie kasowe przedłożyła p. Ziemska. W wyborach przewodniczącą oddziału wybrano ponownie przez aklamację p. Dobrowolską. W skład zarządu weszły ponadto panie: inż. Czarnecka, Dąbrowska, Jańczakowa, Jonscherowa, Jurkowska, Madurowiczówna, Teresa Skórzewska, Żołędowska, Gabrjela Żółtowska i Szulcowa. Do komisji rewizyjnej weszły panie: Słaboszewiczowa, Żegalska i Bandelowa. Jako delegowane na pierwszy zjazd ogólny w Warszawie w dniu 6 i 7 grudnia b. r. wybrano pp.: Dobrowolską, Czarnecką i Jonscherową; stała delegowaną do zarządu głównego w Warszawie została p. Dobrowolska.

Nadmienić należy, że obecnie odbywać się będzie kilkutygodniowy kurs trykotarstwa, który poprowadzi p. Heiliżanka z państwowej szkoły przemysłowo-handlowej. Wspomniana szkoła ofiarowała zapas wełny, który na kursie przerobiony zostanie na praktyczne rzeczy dla bezrobotnych.

Zebranie zakończył ciekawy odczyt p. Gosienieckiej na temat „Choinka polska", ilustrowany przez prelegentkę licznemi wzorami.

K.

Zebranie rzemiosła w Kórniku

W niedzielę 8 bm. odbyło się w Kórniku zebranie rzemieślnicze. Obrady zagaił w obecności przeszło 60 osób, krótko po godz. 4 popoł. prezes Tow. Przemysłowego p. Siudziak witając członków i gości oraz syndyka Związku Tow. Przem. i Rzem. p. Tadeusza Piotrowskiego z Poznania. Po odczytaniu protokółu przez p. Majewskiego udzielił p. prezes głosu p. Piotrowskiemu do referatu n. t. „Rola rzemiosła w Polsce".

W przeszło godzinnym referacie zobrazował referent rozwój i znaczenie rzemiosła oraz jego ustawodawstwo ochronne. W końcu omówił referent walkę poszczególnych organizacyj o lepszą dolę i przyszłość rzemiosła przyczem wskazał na obłudę niektórych rzekomych „obrońców rzemiosła".

Burzą oklasków podziękowano za referat, a w dyskusji, w której przemawiali p. i. pp. Siekierski, Szaroleta-Chachowski, Laube i inni, wyrażono uznanie Związkowi i jego działaczom a specjalnie wyrażono p. posłowi Górczakowi najzupełniejsze uznanie i hołd przez powstanie z miejsc. Po poruszeniu szeregu drobniejszych spraw, solwował p. przewodniczący zebranie hasłem: „Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć!" (td)

Przed spisem ludności na wschodzie.

W Kowlu odbyło się pod przewodnictwem zastępcy starosty posiedzenie powiatowej komisji spisowej, w którem wzięli udział przedstawiciele instytucyj społecznych gospodarczych, zawodowych i samorządowych. Omawiano sprawy propagandy spisu ludności oraz sposoby uzyskania komisarzy spisowych dla północnych gmin powiatu kowelskiego, gdzie daje się odczuwać brak nietylko inteligencji, lecz wogóle osób piśmiennych.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

✝

Dnia 10 listopada zmarł nasz długoletni członek, ś. p.

Franciszek Hartinger

Pogrzeb odbędzie się w piątek, 13. bm., o godzinie 3-ciej z zakładu św. Józefa na cmentarz Farny. Pw 8 792-45,72

O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Zarząd Wolnego Cechu Krawieckiego.

✝

Dnia 10 listopada r. b. zmarł śmiercią lotnika członek naszego Stowarzyszenia, ś. p.

Mikołaj Szenkler

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 13. b. m., o godz. 14-tej z kostnicy Szpitala Wojskowego przy ul. Wały Jana III. zw 11 877

Stowarzyszenie Absolwentów Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu.

✝

Dnia 10. b. m. zmarł śmiercią lotnika, w 26 roku życia, ś. p.

Mikołaj Szenkler

W Zmarłym straciliśmy jednego z najgorliwszych członków, serdecznego przyjaciela i niezapomnianego kolegę. zw 11 874

Zarząd Akademickiego Związku Sportowego w Poznaniu. **Sekcja Wioślarska Akademickiego Związku Sportowego w Poznaniu.**

✝

Dnia 10. b. m. po południu, o godz. 3-ciej zmarł wskutek nieszczęśliwego wypadku, opatrzony Olejami św., mój najdroższy syn, nasz kochany brat, szwagier i kuzyn, ś. p.

Władysław Tadeusz

przeżywszy lat 38. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 14 b m po południu, o godz. 15,30 z domu żałoby w Minikowie na cmentarz parafjalny w Starołęce. dw 1 597

W ciężkim smutku pogrążeni **matka z dziećmi i rodzina.**

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.
Minikowo, A. Szneider.

Najst. Zakład Pogrzeb. P. asecki. Klasztorna 7. tel. 2769.

Dnia 11 listopada b. r., o godz. 9,50 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, moja najdroższa żona, nasza najlepsza mateczka, jedyna i najukochańsza córka, siostra, synowa i bratowa, ś. p.

Marja z Włodarczaków Radoszewska

przeżywszy lat 37. Msza św. z wigiljami przy zwłokach Zmarłej, odprawi się w sobotę, 14 b. m., o godz. 10 w kościele parafjalnym św. Wojciecha, z którego po południu o godz. 3, nastąpi odprowadzenie zwłok na cmentarz św. Wojciecha.

W głębokim smutku pogrążeni

mąż z dziećmi i rodzina.

Poznań, św. Wojciech 16 a, ul. Bóżnicza 15. rw 3 459

W dniu 10. b. m., zginął śmiercią lotnika na lotnisku wojskowem w Ławicy, nasz najdroższy syn, brat i kuzyn, ś. p.

Mikołaj Szenkler

pilot podchor. rez.

absolwent Wyższej Szkoły bud. maszyn i el. w Poznaniu

przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 13. bm., o godz. 14 z kostnicy Szpitala Wojskowego, Wały Jana III., o czem donosi

w ciężkim smutku pogrążona **rodzina.**

zw 11 878

✝

W dniu 10 listopada 1931 r., o godz. 9,20 podczas odbywania lotów ochotniczych w eskadrze treningowej 3 pułku lotniczego, zginął tragiczną śmiercią na lotnisku w Ławicy, członek naszego klubu, ś. p.

pilot Mikołaj Szenkler

Klub stracił w Nim gorliwego członka, a lotnictwo sportowe bardzo dobrego pilota. zw 11 879

Cześć Jego pamięci!

Aeroklub Poznański.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, 13, o godz. 14 z kostnicy szpitala wojskowego w Poznaniu, Wały Jana III. Uprasza się o liczny udział członków.

Zabawki

lalki, meble, zwierzęta, gry towarzyskie, huśtawki, auta, rowerki, hulaj-nogi

wielki wybór — niskie ceny

A. Koszewski

Poznań, Stary Rynek nr. 61.

Pw 8 185-42.1

Biegła siła w książkowości gospodarczej

potrzebna zaraz na stałą posadę. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 11 872**

Poważna specjalna firma węgierska

poszukuje celem **sprzedaży PAPRYKI** w Polsce odpowiednich **zastępców.**

Panowie, którzy są dobrze zaprowadzeni w składach rzeźnickich, fabrykach kiszek i restauracjach, zechcą nadesłać oferty z podaniem okręgu działalności do ekspedycji Kurjera Pozn. pod **nw 6 892**

Korespondencja w języku niemieckim.

Ś. p.

Mikołaj Szenkler

plutonowy podchorąży pilot rez.

poległ śmiercią lotnika w dniu 10. 11. 1931 r. w czasie wykonywania lotu ćwiczebnego.

W Poległym stracił pułk wybitnego podchorążego i pilota.

Wyprowadzenie zwłok ś. p. plut-podchorążego Szenklera z kostnicy Szpitala Wojskowego Wały Jana III. odbędzie się w dniu 13 listopada, o godz. 14-tej na cmentarz Garnizonowy.

Nabożeństwo żałobne za spokój duszy Poległego odprawione zostanie w kościele Garnizonowym w dniu 14 listopada, o godz. 9-tej.

Cześć Jego pamięci!

Dowódca, Korpus Oficerski i Podoficerski 3 pułku lotniczego.

zw 11881

Przedsiębiorstwo zbożowe

stare, dobrze zaprowadzone, z powodu powiększenia innego działu

do wydzierżawienia.

Okolica bogata, bliско Poznania. Pewna egzystencja. Ewtl. **przyjmę** cichego lub czynnego

SPÓLNIKA

z większym kapitałem. Oferty poważnych reflektantów upr. pod **zw 11868** do Kurjera Poznańskiego.

Kapitalista

poszukuje celem **kupna majątku ziemskiego** lub **kamienicy**, również kupię **listy dolarowe amortyzacyjne** ewt. **udzieli pożyczki** pod zastaw. Oferty z podaniem ceny i wysokości żądanej wpłaty proszę do Kurjera Pozn. pod **zw 11873**

Posada

samotnego samodzielnego gospodarza 300 mórg 2 000 zł konieczne. Zgłoszenia restauracja Poznań Plac Sapieżyński 5 zd 83 271

Murowane: Kałamajski Najtańszy!

Każdy może się przekonać!

Koszulki dzienne przybr. motywem	1^{95}
Koszulki dzienne przybr. koronką	3^{25}
Koszulki nocne kolorowe	5^{50}
Koszulki nocne kolor. długie rękawy	8^{50}
Majteczki jedwabny trykot	4^{50}
Majteczki jedwabne najlepszy trykot	6^{75}

Pw 8779/80 45.49 50

✝

W czwartek, dnia 12 listopada 1931 r. rano, o godz 2.15 zasnęła niespodzianie w Bogu, moja droga żona, nasza najlepsza, ukochana mateczka, babcia i teściowa, ś. p.

Marja Antkowiakowa

w 64 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 15 listopada, o godz. 2-giej z kostnicy cmentarnej parafji św marcińskiej w Górczynie

W głębokim smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, Półwiejska 26 a. zw 11 882/3

✝

Dnia 10 listopada 1931 r. zmarła nagle, opatrzona Olejami św., moja najdroższa żona i najukochańsza mateczka, ś p

Jadwiga Sklepik

przeżywszy lat 45. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 13 listopada o godz 3.30 po poł z domu żałoby Dębiec, Aleje Czechosłowackie.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż, synek i rodzina.

Poznań, Dębiec. dw 1 594/5

Zakład Pogrzebowy St. Jaśkiewicz. Klasztorna 14.

Wielebnemu Duchowieństwu, Szan. Kolegom, członkom Kółka Rolniczego i Tow. Młodzieży w Parkowie, wszystkim Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym za szczere wyrazy współczucia oraz liczne wieńce i udział w pogrzebie mego najdroższego męża, naszego najlepszego ojca, teścia i dziadka, ś. p.

Stanisława Polczyńskiego

składają serdeczne

Bóg zapłać!

W głębokim smutku pogrążeni

zw 11 870 **żona, dzieci i rodzina.**

✝

W sobotę, dnia 14 listopada r. b. odbędzie się w kościele Farnym, o godzinie 8,30

msza św.

za spokój duszy, ś. p. dw 1 596

Dr. Marji Rzepeckiej

zmarłej dnia 29 października r. b. w Bystrej na Śląsku.

Rodzina.

Pw 8786 44.84

ROLNIK

kawaler, lat 38, pochodzący z ziemiańskiej rodziny, mający 15-letnią praktykę rolną, **przyjmie posadę** w charakterze rządcy gospodarczego, lub inną; służy poważnemi poleceniami. Zgłoszenia pod **zw 11 867** Kurjer Poznański.

Kancelarję adwokacką

otworzyłem

w Ostrowie (Wlkp.) przy ul. Sądowej 4, I. p.

(Hotel Wiktorja)

Stanisław Janiszewski

adwokat. zw 11 772

Baczność!

Żywe Karpie — Liny — Karasie

½ kg — 1,50 zł

świeże szczupaki 1/2 kg 1.30 zł

Kabeljon świeży na kotlety

Sandacze świeże jeziorowe

oraz wszelkie ryby wędzone i konserwy rybne

zw 11 875 poleca najtaniej

POZNAŃSKA CENTRALA RYB

Aleje Marcinkowskiego 5. Telefon 25-71

Kupujemy

żyto, pszenicę, jęczmień, owies, mak, słomę i siano. Prosimy o oferty

ROLPLON **Produkty rolne Agentury**

Br. Murawski i S-ka,

Poznań, ul. Półwiejska nr 31, m. 5, tel. 39-03.

Pw 8789 45.73

Sielawki tańsze!

½ kg 80 groszy.

POZNAŃSKA CENTRALA RYB

Aleje Marcinkowskiego 5. zw 11 876

PIERNICZKI

niedoścignionej jakości, znane w całej Polsce

polecają w różnych gatunkach

Bracia SCHRAMEK

fabryka wafli, keksów i biszkoptów w Cieszynie

Zastępca na Poznań i Pomorze: Tw 400

E. KLEMT, BYDGOSZCZ, Garbary 24.

Przy zakupie

śledzi opiekanych

niech każdy zważa na markę **„Kabeka"** odznaczoną wielką nagrodą i złotym medalem gdyż tylko te śledzie są pod względem jakości najlepsze. Łaskawe zlecenia proszę kierować do zastępcy: zw 11 859

L. Bugaj, Ostrów (Pozn.), ul. Kolejowa.

Miód

pszczelny lipcowy pod gwarancją czysty brutto w blaszankach 3 kg **zł 10.—**, 5 kg. **zł 14 50**, 10 kg. **zł 27 50** 20 kg. **zł 52,—**, 2 kr. **zł 57,** – 50 kg **zł 110** — wysyłam za zaliczką wraz z opakowaniem i opłatą pocztową. nw 6 902

I. Winokur. Tarnopol (Małopolska) Tarnowskiego 14.

Najskuteczniejsze i najtańsze

środki lecznicze — to

Zioła lecznicze Dr. Breyera

Zatwierdzone przez Min Zdrowia odznaczone złotemi medalami w Nicei i Brukseli skuteczne w chorobach:

Zaflegmienie płuc, gruźlica, astma, koklusz wszelkiego rodzaju kaszle, reumatyzm, artretyzm, nerwobóle, skrofle, wszelkie zanieczyszczenia krwi, nieczystość cery, wypryski skórne katary żołądkowo kiszkowe, hemoroidy, zatwardzenia, biegunka, żółtaczka, wszelkie choroby wątroby i innych organów brzusznych, choroby nerwowe bezsenność, bóle głowy otyłość, zwapnienie tętnic i t. d Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym — albo w wytwórni

Polherba S-ka z o. o. Skrytka 48 i **Kraków-Podgórze**

Kto chce leczyć się ziołami — niech zażąda darmo w wytwórni — broszurki „Jak odzyskać zdrowie". nw 5 969

Świetnie prosperujący, od lat zaprowadzony

SKŁAD KOLONJALNY

(hurtownia) w większem powiatowem mieście. **sprzedam** z powodu zmiany. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Stary Rynek **rw 3 305**

Potrzebna od 1 grudnia r. b.

bona II klasy

przychodnia, z praktyką, do dzieci 5 i 3-letnich. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem żądanej pensji do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **zw 11 880**

PRZEDSTAWICIEL

z własnem urządzeniem biurowem, dobrze zaprowadzony w Województwie Poznańskiem i na Pomorzu, energiczny, staranny kupiec i organizator, fachowiec w branży maszyn do szycia wszelkich typów, rowerów, wirówek, motocykli i samochodów, obeznany z wszelkiemi typami maszyn do wszelkich gałęzi przemysłu, jak i najróżniejszemi branżami, **poszukuje przedstawicielstwa** odpowiedniej firmy, lub posady kierownika, albo podróżującego. Branża obojętna. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod **zw 11 869**

W sprawie postępowania upadłościowego nad majątkiem firmy **Wielkopolska Centrala Delikatesów** właśc. **Antoni Cechmann, Poznań,** ul. Gwarna 18, zwołuje się walne zebranie wierzycieli na dzień **14 listopada 1931 r.,** godzina 11-ta, pokój 29 tut. Sądu celem wyboru wydziału wierzycieli. Poznań, dnia 31 października 1931 r. **Oddział 2 a, Sądu Grodzkiego.** nw 6 912

Licytacja

obuwia męskiego i damskiego

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej.

W piątek, dnia 13. b. m., o godz. 11-tej przed południem sprzedawać będę dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę, pochodzące z likwidacji:

ca. 100 par trzewików męskich, ca. 100 par trzewików damskich półbutów, ca. 125 par trzewików damskich wysokich, sznurowanych, obsady lakowe, ca. 10 par długich butów męskich (juchtowych).

Taksy bardzo niskie. Pw 8 791-58,6

Władysław Wojciechowski,

uprawniony licytator i taksator.

Ofiary na biednych i bezrobotnych miasta Poznania złożyli do 10. 11. 1931 r.: Uczniowie Gimnazjum im. św Jana Kantego zł 363,67, Związek Kapłanów „Unitas" zł 150.—, Kadra VII d samoch. zł 144,60, Bank Polski składka za listopad zł 100.—, Teodor Szteker zł 100,—, Tow. „Pelgrzym" II rata zł 100,—, Cech Blacharzy i Instalatorów zł 100,—, Tow. Polsko - Jugosłowiańskie w Poznaniu zł 50.—. Personel Związku Tow Dobroczynności „Caritas" z okazji imienin Ks. Dyrektora Wołkowskiego zł 52,—. Personel Pozn. Okręgu „Caritas" z okazji imienin Ks. Dyrektora Wołkowskiego zł 50,—, Fa. „Tri" zł 50,—, Fa. „Agra" II rata zł 50,—. Była Drużyna Ratown. Polsko - Czerwon. Krzyża przy Ubezpieczalni Krajowej zł 50,—, Państw Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie zł 50,—, Szydłowski zł 50,—, Urzędnicy firmy Orłowski i Cieślicki zł 31,—, Kom. Zjedn. Organ Przeciwalk. zł 20,—, Pracownicy Kup firmy H. Moses i Schönfeld zł 20,—, Ks. Z. zł 20,—, K. Ciesielski zł 20,—. Z. Kutschowa zł 20.—, Tow. Młodych Przemysłowców II rata zł 20,—, Bartkowiak II rata zł 10,—. H Kozłowska zł 20,—, Żegluga Wielkopolska zł 20.—, Juljan Korchowski zł 20,—, S H. zł 20,—, Janaszek zł 20.—, Ks. Dr Kozłowski zł 20,—, N N. zł 15,—, Prof. Bossowski zł 10 50. Personel Oddziału Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń zł 10 —, Wissmüller zł 10,—. Krzyżankiewiczówna zł 10.—, Schmidt zł 10,—. Zimler zł 10,—, I. Holewińska zł 5,—, Wł. Andrutówna zł 5,—. Krynicka zł 5,—, Dembińska zł 5,—. N. N zł 5,—, Karolczak zł 5.—, A. Gruszczyńska zł 5.—, Czarnowska zł 5.—, Żeńskie Tow. „Przemysł" II rata zł 3,—, Zaniewska zł 3,—, N N zł 2,50, Urzędnicy Miejskiego Urzędu Pomiarów zł 2,50, M. Piotrowska zł 2,50. K. P. Mochy zł 2.45.

Dary w naturaljach złożyli: Namysł Środa pół wołu. Fa. Czyż 25 kg kiełbasy i słoniny, Koło Towarzyskie 20 funtów mięsa St. Milachowski 1 str. kawy mieszanej. 5 funtów herbaty i 10 funtów kakao oraz odpowiednią ilość torobek Fa Zaremba 50 bochenków chleba, Fa Serwadkiewicz 21 bochenków chleba. zw 11 864

Dary w odzieży złożyli: E. Rychter 12 płaszczy i 2 ubrania. Izba Przemysłowo - Handlwa 1 mundurek i 1 płaszcz.

Szan Ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać".

Za Komitet Niesienia Pomcy Biednym i Bezrobotnym na Miasto Poznań Centralne Biuro P. O. **„Caritas".**

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Najszczęśliwsze
losy Loterji Państwowej poleca Kedziora Poznań Sieroca 5 6 zdw 75 774 5

Dom
w centrum miasta Bydgoszczy, z wielkiemi ubikacjami fabrycznemi, z fabryką smalcu, stolarnią i placami budowlanemi natychmiast okazyjnie za cenę 125.000.— zł oraz inne objekty w wielkim wyborze do sprzedania. Bliższych informacyj udzieli Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 39 Tel. 698. Pw 8638-63.593

Parcele 50 gr metr²
Każdy kupujący może otrzymać 19-letnia 6% pożyczkę na spłatę ziem, budowę założenie gospodarstwa i warsztatu pracy Informacje — Aleje Marcinkowskiego 13 pokój 15 telefon 37 15 Pw 8 465-43 57

Okazyjnie
sprzedaję kupuję meble używane garderobę różne inne przedmioty Nowy Dom Komisowy Woźna 16 Pw 8573-57.406

Siostry Streich teraz Gwarna 15 Robótki
rysunki haftów wszelkiego rodzaju Tw 502

Salon
fryzjerski 4 obsługi męskie 1 damska 60 klientów miesięcznych. 2 pokoje, kuchnia, z powodu stosunków rodzinnych zaraz do sprzedania. Egzystencja pewna. Magiel ka. Trzemeszno. nw 6879

Dom czynszowy
3-piętrowy w Bydgoszczy — Wilczak sprzedam lub zamienie na dom w Niemczech. Franz Müller, Sarau (Niemcy) Hospitalstrasse 20. Informacyj udzieli St. Stephan. Wyrzysk (Wlkp) zdw 82 925

Płaszcze
jesienno zimowe nadeszły Piękne modele w olbrzymim wyborze po cenach rewelacyjnie niskich poleca P Szczawińska i S-ka ul Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty Kredytu! Pw 8469-39,69

Piekarnię
sprzedam większe mieszkanie. Cena według ugody Oferty Kurjer Poznański zdp 83 063

Wina krajowe słodkie
najlepszej jakości poleca Wytwórnia Wina — L Karpiński — Gniezno Proszę żądać oferty — ceny niskie zdw 83 207

Meble
używane, oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Telefon 24-42. Pw 8472-1.65

Skład kolonjalny
i delikatesów dobrze prosperujący z towarem w mieście powiatowem oraz mieszkaniem sprzeda za 2 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 206

Śrutowniki
walcowe Stillego na łożyskach kulkowych najnowszy model poleca Inż H Jan Markowski Poznań 420 Sew Mielżyńskiego 23. Pw 7 814-39.111

Skład bławatno-galanteryjny
w Poznaniu przy Starym Rynku okazyjnie sprzedam bez odstępnego Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod 44.100 Pw 8704 44,100

„Centrala mebli"
Swarzędz naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór Pw 8477/8-30.32 5

Regał
nadający się do drobnego handlu dług 4 m wysok 2 20 mtr., zawierający 24 szuflady 14 otwartych półek 2 boczne szafki na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 81 044

Skład
z towarem. Górna Wilda 15. — skład 2. zdw 82 191

Futra
karakułowe piżmowce, źrebce nutrje tchórze popielice sealowe wielki wybór różnego rodzaju oraz skóry blamy wydry sprzedaje po bardzo niskich cenach. Łajewski, Poznań Fredry 1 zdw 81 895

Cegielnia i tartak
z dużym pokładem gliny blisko lasów z dobrą komunikacją bez konkurencji na dogodnych warunkach do sprzedania lub wydzierżawienia Oferty Kurjer Poznańsk zdw 82 889

Kolonjalka
mieszkaniem, maglem. — Adres Kurjer Poznański zdw 82 900

Sprzedam
okazyjnie futro męskie oposowe, białego lisa stoły mahoniowe. zafe Spokojna 15 a. zdw 82 688

Nowości
na sezon jesienny tweedy już od 2.25 na płaszcze kostjumy od 5.50 georgette velutine na suknie crepe-de-chine od 5.50 crepe georgette od 7.25 w wszystkich kolorach poleca hurt. i detal. W. Groszkiewicz, Poznań Wrocławska 3. Pw 8 666 44 35

Kiosk
w dobrym punkcie na sprzedaż. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 83 186

Prócz antyków
są na składzie nowe salony mahoniowe, brzozowe stylu empire, biedermejer które sprzedajemy również na raty (także oddzielne sztuki). Antykwarjat „Pałac Sztuki" Stary Rynek 78 piętro. rw 3441

Skórki
płamy ceny hurtowne Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska) rw 3431

Meble
wyprzedaje z powodu przeniesienia magazynu na ul. Wenecjańską 1 K. Bakoś ul Wielka 12. rw 3395

Najpiękniejsze obrazy
oprawa obrazów najkorzystniej tylko we firmie Witold Leworski Wrocławska 36 Pw 8507/8-41.41/7

Kilka
rondli koprowych pobielanych sprzedam tanio. Droszcz św. Marcin 39. zdw 83 335

Radjo
nowe elektryczne „Telefunken" 5 lamp prądu zmiennego, wisząca lampa elektryczna Oferty Kurjer Poznański zdw 83 324

Skład
rzeźnicki warsztatem, maszyny, zapęd elektryczny oraz mieszkanie korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 83 320

Wózek
biały, ładny sprzedam. Wierzbięcice 14 mieszkanie 11. zdw 83 313

Domek
nowy w Poznaniu (przedmieście, 3 mieszkaniowy korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 303

Kolonjalkę
mieszkaniem maglem sprzedam. Adres Kurjer Pozn zdw 83 300

Skład
papieru galanteryj tanio Chwaliszewo 9 zdw 83 384

Piekarnię
Poznaniu bardzo dobrze prosperującą mieszkanie 4 pokoje kuchnia sprzedam tanio z powodu stosunków rodzinnych Strzałkowski, Ostrówek 10. zdw 83 312

Futro
sealowe, męskie, wysoką figurę korzystnie sprzedam. Piekary 20/21, mieszkanie 8. zdw 83 516

Konje
półciężarowe, para, zdrowe, do oddania. Firma Gaede, telefon 52-82. zdw 83 524

Wagę
dziesiętną sprzedam okazyjnie. Grien, Fredry 3, godz. 10—1. zdw 83 474

Meble gięte
różne nowe sprzedam okazyjnie. Grien, Fredry 3 godz. 10—1. zdw 83 475

Pianino
krzyżowe sprzedam. Prusa 20, mieszkanie 11 zdw 83 461

Sprzedam
lub wydzierżawię gospodarstwo 55 mórg blisko Poznania Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 386

Skład
mniejszy urządzeniem przy Wroniecki tanio sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 83 403

Skład
spożywczy zaprowadzony, magiel, mieszkanie tanio sprzedam zaraz z powodu choroby Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 83 367

Skład
dwa pokoje kuchnia 1300 zł. — spiesznie sprzeda „Pawilon" — Marszałka Focha 15 zdw 83 439/40

Futro
damskie sealowe, nowe, cena 185 Grobla 28, mieszkanie 4. zdw 83 434

Skład
duży, ładny, na każde przedsiębiorstwo na sprzedaż. Informacja Graniczna 3, m 3. zdw 83 449

Sprzedam
tanio pościel, piec żelazny. Ryaki 7, mieszkanie 16. zdw 83 451

Umywalnię
z kurkiem do łazienki sprzedam okazyjnie Grien, Fredry 3 godziny 10—1 zdw 83 476

Łóżka
2 tanio Półwiejska 20 m. 8. zdw 83 553

Skład
z urządzeniem (św Marcin) towarem lub bez korzystnie sprzedam. Adres poda Kurjer Pozn. zdw 83 462

Parcele
Dębiec przy tramwaju korzystne warunki Informacje Wierzbięcice 59, m. 3 od godz. 2—3, wieczorem od 8—10. zdw 83 532/3

Lampy
składowe, wiszące sprzedam okazyjnie. Grien, Fredry 3, — godzina 10—1. zdw 83 477

Zakład fryzjerski
przy bardzo ruchliwej ulicy sprzedam lub wydzierżawię Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 541

Karetę
piękną czteroosobową korzystnie sprzedam Półwiejska 26. zdw 83 554

Piekarnia
do nabycia ewentl. z kamienicą w powiatowem mieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdw 83 565

Skład
cukierków tanio Spieszne oferty Kurjer Poznański zdw 83 581

Skład
żywnościowy lub piekarski Jeżyce, dobry punkt oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 584

Skład
rzeźnicki śródmieście tanio sprzedam. Nitka, Umińskiego 10, m. 10 zdw 83 600

Meble
wprost z fabryki po bardzo taniej cenie J Szczaniecki, Tama Garbarska 3 zdw 83 332

Restaurację
drugorzędną dobrze zaprowadzoną ze stałą koncesją sprzedam tanio, Toruń, Mickiewicza 110 Bar Toruński. nw 6897

Skład
tapicerski w Lesznie z przyległem mieszkaniem warsztatem, najlepszy punkt handlowy natychmiast z całkowitem urządzeniem i towarem za 4 500 zł z powodu wyjazdu na sprzedaż. — Agentura Kurjera Poznańskiego Leszno. nw 6893

7 obrazów
tanio na sprzedaż. Mostowa 26, mieszkanie 34. Pw 8787-45,67

Parcelę
5000 kw. m. w Puszczykówku tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. jw 1949

Koncesję
dorożki samochodowej sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. jw 1942

Pokój
wspólny panom Długa 8. m. 11. zdw 83 621

Żyrandole
kryształowe, lampy elektryczne, łóżka metalowe wyprzedaje po cenach znacznie zniżonych „Serwis" W. Zietek, Poznań 27 Grudnia 2. Pw 8783-44,94

Willa
w Puszczykowie 8 pokojowa z kuchnią kompletnie zaprowadzonym ogrodem owocowym jednopiętrowa z szklaną werandą — dwoma dużemi balkonami, elektrycznością w ślicznem położeniu 10 minut od dworca zaraz na sprzedaż za bardzo korzystną cenę Poważnych reflektantów uprasza się o zgłoszenie Kurjer Poznański rw 3456

Pianino
krzyżowe zagraniczne tanio odda Nowy Dom Komisowy. Woźna 16 rw 3454

Skład
towarów kolonjalnych i sprzętów kuchennych w rynku egzystujący już 30 lat z powodu przeprowadzki na sprzedaż. Do objęcia potrzeba do 8 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 569

Pianino
jak nowe sprzeda tanio. Lehnertowa. Za Bramką 5 a zdw 83 597

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy sprzedam 180. Grobla 4 mieszkanie 2 zdw 83 598

„Warszawa" 22 złote „Poznań" 24 złote
Powyższe zastawy szklane składają się z 6 kieliszków likierowych — 6 kieliszków do wina — 6 szklanek — 6 podstawek — 1 karafki Wszystko rżnięte szkło najlepszej fabryki poleca wyjątkowo tanio jedynie Hurtownia Porcelany Wroniecka 24. Wysyłka pocztą odwrotnie. zdw 83 634

Panienkom
pokój z używaniem kuchni tanio. Wolnica 4/5. I. lewo zdw 83 623

Sprzedam
lub wydzierżawię tanio ładny 1 piętrowy dom Miasto kuracyjne uroczo położony 18 pokoi, skład i 6-pokojowe mieszkanie zaraz wolne Solec Kujawski Kościuszki 23. gospodarz. zdw 83625

Wózek
dziecięcy dobrze utrzymany. — Adres Kurjer Pozn. zdw 83 356

Sprzedam
maszynę do szycia, okrętkarkę, dziurkarkę bufet składowy i aparat do kawy. Skład Rynek Łazarski 10. zdw 83 353

Opał — drzewo
szczapy I klasy za 1 mp fr. w dom rąbane zł 20.00 krajane 3 × zł 16.00 całe zł 14 00. Składnica drzewa Gąsiorowskich 3 telefon 17-41. zdw 83 393

Parcelę
budowlaną obszaru 726 m² po 7 zł sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 83 423

Obrazy
znanych mistrzów, sztychy bardzo tanio Antykwarnia, Marcinkowskiego 28. Pw 8785 45.17

Rehpinscher
prawdziwy na sprzedaż. Mielżyńskiego 4 m. 11 zdw 83 459

Maszynę
do szycia tanio sprzedam. Kanałowa 17, mieszkanie 24. zdw 83 513

Pianino
pierwszorzędnej marki zagranicznej jak nowe bardzo tanio. Półwiejska 22, m. 1. zdw 83 486

Kamienica
w Poznaniu, Śródka 3 narożnikowa przy kościele i tramwaju na sprzedaż. Krzesiński Piekary 8. zdw 83 614

2,00 Pulower męski
modny 4,20; prima deseniowy 11,50 berety czeskie 1.20; czapki nowość 1,50; koszule męskie za bezcen pończochy jedwabne 1.20; macco 0 80; prima Bemberg 3 00; Wielkie Garbary 10, Jamont. zdw 83 487

Kolonjalkę
z mieszkaniem urządzeniem, tanio odda „Rex", Ratajczaka 11a, III wejście. zdw 83 509

Jadalnię stylową
bardzo tanio sprzedam. Stolarnia Bukowska 9. zdw 83 501

Meble — antyki
brzoza i mahoń tanio sprzedaje Mahtje, Kopernika 3. zdw 83 511

Pianino
sprzedam. Poplińskich 12. m. 20. zdw 83 514

Sypialka
dębowa, mało używana, tanio na sprzedaż. Maleckiego 28, m. 18. zd 83 276

5 KUPNA

Książki
powieściowe naukowe, dzieła artystyczne podręczniki szkolne, kupuję Płaci najkorzystniej „Książka — antykwarjat" Dom firmy Kużaj Woźna 12. zdw 82 024/5

Magiel
z elektrycznem zapędem kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 050

Parcelę
pod willę kupię w okolicy Ostroroga, Skarbka lub blisko tramwaju. Wiadomość Kurjer Poznański zdw 82 980

Samochód
limuzynę mało używany w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 166

Listy
żytnie kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 83 415

Młynka
Excelsior poszukuję. Opis, cenę do Kurjera Poznańskiego zdw 82 797

Pytel
bębenkowy lub płaski (Plansichter) poszukuję. Opis z cena do Kurjera Poznańsk zdw 82 799

Rzeźnictwo
z urządzeniem lub bez kupię zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 82 638

Złoto
srebro platynę i brylanty kupuje i płacę najwyższe ceny. W. Kruk, jubiler ul 27 Grudnia nr. 6. zdw 82 244

Listy
żytnie kupimy po kursie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 414

Kupię motor
na 220 volt 1—2 konny L. Żuchowski Rawicz. zdw 83 453

Pretensję
do Banku Przemysłowców ca. 4 000 złotych kupię Szczegółowa oferte Kurjer Pozn zdw 83 519

Mandolinę
kupię. Cena Kurjer Poznański zdw 83 323

Kupię
dom z składem w powiatowem mieście lub Poznaniu, wpłacę 30 tysięcy Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 348

Futro
męskie, czarne poszycie, w dobrym stanie kupię. Oferty z podaniem ceny skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 83 380

Garnitur klubowy
kanapa, 2 fotele kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 428

Gospodarstwo
15 do 20 mórg lub ogrodnictwo, okolica Poznania, dobre zabudowania zaraz kupię Pośrednicy wykluczeni Oferty Kurjer Poznański zdw 83 479

Kupię
ciężarówkę 2 tonnówkę dobrym stanie, Oferty Kurjer Pozn. rw 3460

Płacę
najwyższe ceny za stare używane maszyny do szycia Singera. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 83 622

Regału z pudłami
do czcionek używanego poszukuje się celem kupna. Zgłoszenia St. Noak, Górna Wilda 37. zdw 83 508

Wózek
ręczny do mebli kupię. Nowy Dom Komisowy Woźna 16. rw 3455

Drukarnię
mniejszą wezmę w dzierżawę — ewentl. kupię Warunki Kurjer Poznański zdw 83 577

Komin
żelazny składany śred 25—30 cm wys. 12—15 m używany w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 593

6 KAMIENICE

Kamienica
(Jeżyce) dochód roczny 17 800 zł. Cena 155 000 wpłata 80 000 zł. — Faleński Poznań, 27 Grudnia 5. III ptr. zdw 83 608

Kamienica w Poznaniu
nowoczesna blisko centrum narożnik 2 składy 3 wejścia 4 pokoje wolne „Krakus" Poznań, ul. Pocztowa 30. Pw 8781-57,480

Kamienica
w śródmieściu, 9 ubikacyj mieszkalnych, dochód 16.500 cena handlowa 155.000. Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11. pod 57 [illegible] Pw 8764-57.495

Kamienicę
w Inowrocławiu w rynku z 3 składami za 85 tysięcy sprzedam Dochód 12 000 wpłata podług ugody. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 422

Kamienica
blisko św Marcina dochód roczny ustawowy 15.169 cena 140.000 wpłata 55 000. reszta amortyzacja dwudziestokilkoletnia. Pośrednictwo zapłace, pospiech pożądany Oferty Kurjer Poznański zdw 83 537

Kamienica
przy ul. Gwarnej dzierżawa ca 27 tys. zł za 230 tys zł przy wpłacie 100 130 tys. zł na sprzedaż Bliższych informacji interesowy Półwiejska 31 m 15. telefon 39 03. Pw 8788-45 [illegible]

7 PIENIĄDZ

100 zł
pożyczki, dwa miesiące, procent obiady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 732

Pożyczki
na I. hipotekę 80 morgowego gospodarstwa prywatnego poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 331

Wypożyczę
10 000 właścicielom. — Warunek mieszkanie 2 3 zaraz Poznań. — Oferty Kurjer Poznański zdw 83 480

Kto
wypożyczy 5—10 000 zł. także mniej. Dam 15 % Lokata pewna Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 402

80 tysięcy
wypożycze na I hipotekę kamienicę w Poznaniu Oferty Kurjer Poznański zdw 83 421

3 000 zł
na hipotekę domu w mieście powiatowem poszukuję Procent według ugody. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 454

Posadę biurową
i mieszkanie w Gdyni dam za udzielenie pożyczki 6—8 000 zł. — Gwarancja hipoteczna na nowym domu. Zgłoszenia pod 540 do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 6891

5 000
na 3 miesiące po 2% pożyczy przemysłowiec pupilarna pewność bowiem zwrot z dostaw rządowych Oferty Kurjer Poznański zdw 83 615

12 000
do 15 000 pożyczki na I. hipotekę kamienicy w mieście pow. wartości 80 000 zł poszukuję Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 572

10 000 zł
na I. hipotekę domu wartości 30 tys Poznań na 2—3 lat poszukuję Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 662

8 DO WYNAJĘCIA

4 pokojowe
mieszkanie II. ptr., centrum w nowo odbudowanym domu od 1 1. 32 za 2 lata zgóry do wynajęcia wolne od podatku i opłat. Wojciechowski Stawna 13 Pw 8740-57 470

Dwa
pokoje, kuchnia, ogród wydzierżawi gospodarz. Bluszczowa 4 zdw 82 937

7 pokoi
komfortowych, parter od zaraz. Wiadomość gospodarz. Słowackiego 38, mieszkanie 7. zdw 83 [illegible]

Mieszkanie
5 pokojowe za zwrotem kosztów odnowienia Telefon 72-6 Chełmońskiego 4 zdw 83 407

Czteropokojowe
kuchnia czynsz miesięczny wynajmie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 83 446

Wydzierżawię
dom z ogrodem 4 ubikacje z przynależytościami blisko Poznania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 448

Domek
pięć minut od przystanku tramwajowego dwa lub trzy pokoje i kuchnia i ogródkiem do wynajęcia od gospodarza Czynsz zwrócia Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 425

Centrum
2 pokoje kuchnia oda „Rex", ul. Ratajczaka 11 a. III wejście. zdw 83 510

Pokój
próżny wydzierżawi gospodarz. Bluszczowa 4 zdw 83 646

Mieszkanie
dwupokojowe, elektryczność — wolne. Adres Kurjer Pozn. zdw 83 483

Dwa
pokoje z kuchnią od gospodarza zaraz do wynajęcia rok zgóry A dres wskaże Kurjer Poznański zdw 83 644

Dwa
pokoje kuchnia ogród wydzierżawi gospodarz. Bluszczowa 4. zdw 83 647

Pokój
kuchnia 1000 1½ roku, miesiecznie 40.— Sulecki. Strumykowa 4. zdw 83 506

Garaże
ubikacje na przemysł, jedna na mały warsztat zaraz do wynajęcia Wielkie Garbary 39. rw 3457

Mieszkanie
6 pokojowe komfortowe zaraz do wynajęcia Matejki 3 mieszkanie 8 zdw 83 627

9 SZUKA MIESZK

Mieszkanie
w śródmieście 4—5 pokojowe wprost od gospodarza poszukiwane Czynsz za rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 83 033

Mieszkania
3—4 pokojowego w śródmieściu lub blisko z łazienką i t. d. od 1. 1. 1932 lub później poszukują nowożeńcy Czynsz zgóry Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Pozn. zdw 82 967

Mieszkania frontowego
2—3 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza za roczną dzierżawę zgóry na Jeżycach poszukuje Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 82 529

Trzypokojowego
mieszkania kuchni łazienki wprost od gospodarza szuka bezdzietne małżeństwo. Czynsz ewentualnie zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 391

Mieszkania
2 pokojowego kuchni poszukuje. Zapłacę czynsz za rok lub dwa zgóry. Michalak. Górna Wilda 19. zdw 83 374

Poszukuję
2 pokoi kuchnią wprost od gospodarza z podaniem warunków. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 404

Mieszkania
2 pokojowe i kuchnię, możliwie śródmieście poszukuje. Płace rok dzierżawy zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 583

2
pokoi kuchni front, śródmieście poszukuję Czynsz płacę 2 lata zgóry Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Poznański zdw 83 578

Mieszkania
5—8 pokojowego poszukuje zaraz centrum Poznania Bydgoszczy. Grudziądzu Toruniu. Gdyni — wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 626

Urzędnik
szuka 3 pokojowego z łazienką Wilda lub Łazarz Oferty Kurjer Poznański zdw 83 610

11 POKOJE UMEBL

2 pokoje
łączne sypialny i mieszkalny jasne i słoneczne, elektryczność i wszelkie wygody Cieszkowskiego 1 mieszkanie 5 zdw 82 037

Dwuosobowy
balkonem centralne łazienka, telefon tylko utrzymaniem. Młyńska 2. mieszkanie 12. zdw 83 078

Pokój
umeblowany wynajme. Strzelecka 12. mieszkanie 10. zdw 83 156

Pokój
wynajmę zaraz dwom osobom lub małżeństwu. Plac Działowy 4. m 7. zdw 82 303

Panu
dobrze umeblowany obiadami — Mickiewicza 11 III prawo. zdw 82 378

Pokój
dla lepszego pana — pani od 15. Szymkowiak. Wierzbiecice 27. m. 9 zdw 82 817

Frontowy
umeblowany. Bukowska 33. mieszkanie 2 zdw 83 361

Dla
inteligentów pokój ładny, świeżo odnowiony jedno lub dwuosobowy zupełnie oddzielne wejście, wygody. Ulica Szwajcarska 20. II. piętro, prawo. zdw 83 345

Frontowy
fortepianem tanio Wierzbięcice 31 a. 6 zdw 83 302

Śródmieście
pokój dla inteligentnej pani. — Wielkie Garbary 41. wejście Grobla 30 mieszkanie 16. zdw 83 322

Dojeżdżającemu
kilkorazowy pobyt w miesiącu odda samotną elegancki pokój zupełnie niekrępujący, telefon. Podgórna 4. I., prawo. zdw 83 418

Pokój
umeblowany 1 lub 2 osobom. Focha 70. II., lewo. zdw 83 365

Pokój
ładny, czysty odnajmę. Polna 13. I lewo zdw 83 547

Pokoik
wolny. Garncarska 10 m. 6. zdw 83 549

Tanio
frontowy dwom panom utrzymaniem. Św. Marcin 11, mieszkanie 2 zdw 83 550

Pokój
dla jednej osoby. Kopernika 10. II. lewo. zdw 83 560

Pokój
wynajmę Strzelecka 5. I. lewo. zdw 83 579

Niekrępujący
jasny paniom panom, wynajmę pietnastego. Wierzbięcice 11 m. 19 zdw 83 580

Panom
2—3. Kanałowa 6, parter, prawo zdw 83 585

Studentce
pokoik w śródmieściu Wały Kościuszki 7 m 1. zdw 83 589

Pokój
lepszy utrzymaniem. — Wielkie Garbary 18 wejście Woźnej. II. ptr., prawo. zdw 83 642

Pokój
ładny, osobne wejście zaraz — Kwiatowa 6 miszkanie 9. zdw 83 636

Pokój
gustowny, elektryczność. Plac Nowomiejski 5. III. wejście m. 30. zdw 83 618

Panience
Krasińskiego 8 c. zdw 83 649

Pokoje
ładne elektryczność. Bukowska 31 m. 9. zdw 83 653

Solidnemu (ej)
zaraz. Jasna 6/7. mieszkanie 8. zdw 83 409

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Strusia 3 a. mieszkanie 9. zdw 83 405

Pokoik
słoneczny elektryczność wolny. Skryta 1. mieszkanie 5 zdw 83 395

1 — 2 osobowy
frontowy łazienka, elektryczność, utrzymaniem Prusa 2. mieszkanie 7 zdw 83 387

Dwuosobowy
Śniadeckich 21. mieszkanie 4. zdw 83 377

Pokój
z utrzymaniem, bez. Skarbowa 15. parter, lewo. zdw 83 411

Jednoosobowy
z utrzymaniem. Ul. Pocztowa 23. mieszkanie 7. zdw 83 413

Pokój
całem utrzymaniem dla dwóch panienek lub panów. Langiewicza 5 I. zdw 83 417

Pokój
inteligentnej osobie. Żupańskiego 5. I. prawo. zdw 83 433

Dwuosobowy
ewentualnie jednej osobie. Działyńskich 2 m. 7. zdw 83 435

Pokoik
niekrępujący, elektryczność. Przemysłowa 36 m. 7 zdw 83 438

Pokój
dobrze umeblowany z używaniem kuchni wynajmę Skryta 4. m. 1 zdwp 83 441

Dwuosobowy
Ogrodowa 11. I. lewo. zdw 83 447

Elegancki
pokoik wynajmę. Podgórna 13. mieszkanie 10 zdw 83 452

Słowackiego
27, II. wejście Asnyka, dwuosobowy, fortepian. zdw 83 431

Pokój
Kopernika 7, parter. zdw 83 491

1—2
oosby, frontowy, Małeckiego 26. mieszkanie 4. zdw 83 515

Pokój
dwuosobowy słoneczny. Matejki 53 m. 11. zdw 83 478

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ul. Em. Sczanieckiej 10 mieszk. 2. zdw 83 484

Małżeństwu
Kręta 5. mieszk. 19. zdw 83 342

Dwuosobowy
Półwiejska 3. mieszkanie 12. zdw 83 375

Pokój
2 panienkom lub bezdzietnym małżeństwu. Wierzbięcice 31. mieszkanie 2. zdw 83 368

Dwuosobowy
bez pościeli Długa 9. mieszk. 8. zdw 83 416

Pokój
niekrępujący — utrzymaniem. Woźna 18, II., m 7 zdw 83 482

Wspólny
panom. Ogrodowa 5. dom ogrodowy, mieszkanie 15. zdw 84 456

Frontowy
pokój wspólny. Półwiejska 13. mieszkanie 5. zdw 83 445

Dwuosobowy
Wały Król. Jadwigi 2, m .3. zdw 83 464

Piekary
8a. I. pokój frontowy zaraz. zdw 83 472/3

Panom
wspólny. Wrocławska 30. m. 22 zdw 83 437

Jednoosobowy
Romana Szymańskiego 7. I. zdw 83 488

Pokój
umeblowany od 15 osobne wejście osobna kuchenka św. Wojciech 30 m. 7. zdw 83 633

Pokój
umeblowany wynajme. Poznańska 21. m. 5 jw 1944

Umeblowany
dla bezdzietnego małżeństwa używaniem kuchni od 15 lub poźniej Górna Wilda 95 m. 8. zdw 83 652

Pokój
dwuosobowy osobne wejście. — Chwaliszewo 67. m. 9. zdw 83 611

Dwuosobowy
wolny. Mostowa 15 m. 10. front zdw 83 616

Wspólny
ładny, frontowy, panience. Wodna 5. m. 2. zdw 83 536

Pokój
zaraz wynajmie. Mickiewicza 5. m. 9. zdw 83 492

Centrum
1—2 osobowy dobrze umeblowany czysty, elektryka, biurko, fortepian — bez. Szkolna 11. m. 8. I. zdw 83 525

Pokój
panu. Matejki 38. IV. zdw 83 493

Pokój
duży, ciepły wynajmie Skarbowa 4. mieszkanie 14. zdw 83 497

Dobrze
umeblowany. Piekary 9. m. 2. zdw 83 499

Solidnemu
pokój. Kręta 4. II. prawo. zdw 83 500

Pokój
zaraz wolny. Wały Królowej Jadwigi 4. m. 12. zdw 83 528

Pokój
czysty, elektryczność. Skryta 14. m. 9 jw 1947

Pokój
Szamarzewskiego 38 I. lewo. jw 1946

Pokój
elegancki światło elektryczne łazienka, używanie kuchni Woźna 13 a. parter, wysoki, lewo. zdw 83 538

Pokój
z wszelkiemi wygodami utrzymaniem Matejki 60 m 8. zdw 83 542

12 SZUKA POKOJU

Cudzoziemiec
poszukuje pokoju z telefonem najchętniej w domu mówiącym po francusku. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 261

Pokoju
swobodnego, jednoosobowego do 40 zł szuka urzędnik państwowy Pościel własna, śródmieście Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 363

Pokoju
wzamian korepetycyj poszukuje inteligentna osoba. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 376

1 — 2
pokoi próżnych śródmieście poszukuje małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 317

2
studentki poszukują pokoju blisko Uniwersytetu od 1 grudnia. Podać warunki. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 321

Małego
pokoiku poszukuje panienka od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 310

Małżeństwo
poszukuje pokoju umeblowanego od 15. 11 w okolicy ul. Wodnej. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 295

Skromnego
pokoju poszukuje pan w centrum podanie czynszu. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 364

Dwuosobowego
taniego Oferty cena Kurjer Poznański zdw 83 470

Bezdzietni
poszukują pokoju próżnego. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 481

Pokoiku
najwyżej 30 zł. szukam. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 640

Małżeństwo
poszukuja pokoju umeblowanego używaniem kuchni od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 641

Poszukuję
od 15. bm. 2 pokoi umeblowanych oddzielnych w jednem mieszkaniu Zgłoszenia wraz z podaniem ceny proszę kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 83 546

Pokoju
dwułóżkowego używaniem kuchni poszukuję. Oferty Kurjer Pozn zdw 83 602

Pani
szuka pokoju niekrepującego śródmieście cena do zł. 30. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 613

Małżeństwo
2 dzieci. 7—8 lat poszukują pokoju z używaniem kuchni i łazienki. do 80 zł. 1. 12 Oferty Kurjer Poznański zdw 83607

13 LOKALE

Gdynia
duży skład z piwnicami na każdą branżę punkt bardzo dobry wydzierżawi gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 633

Lokal
nadający się na branżę pończoszniczo-trykotarską w śródmieściu poszukiwany Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdpw 83 410

Trzy
duże ubikacje handlowe w pobliżu sądów zaraz do wynajęcia wprost od właściciela Oferty Kurjer Poznański zdw 82 570

Lokal biurowy
śródmieście 3 pokoje, parter, 5 okien frontu przystępnie do wynajęcia Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 924

W Katowicach
lokal frontowy o 2 wystawach w pierwszorzędnem położeniu przy ul 3-go Maja do odstąpienia. — Zgłoszenia „Poważni reflektanci" do „Par" Katowice Pw 8784-71.121

Suterena
nadająca się na cichy warsztat do wydzierżawienia od zaraz. Wiadomość gospodarz. Słowackiego 38 mieszk. 7 zdw 83 334

Składu
próżnego z mieszkaniem nadającego się na rzeźnictwo poszukuję zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 83 318

Obszerny
warsztat każdy cel wydzierżawie zaraz Pocztowa 20. zdw 83 592

14 DZIERŻAWY

Dobrze
prosperująca drogerja istniejąca lat 35 w mieście powiatowem, gdzie szkoły średnie wojsko, pod korzystnemi warunkami wydzierżawię Do objęcia potrzeba 30 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. nw 6873

Dzierżawa
od właściciela 340 mórg, objęcie 12.000. Zgoszenia Rutkowski. Grobla 29 zdw 83 180

Większy plac
okolica Tamy Garbarskiej wydzierżawię Składowa 12. mieszkanie 8 zdw 82 591

Młyn parowy
w dobrej okolicy 20 km od Poznania, przemiał na dobę ca. 200 ctn jest do wydzierżawienia. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 432

Ubikacji
szukam warsztat blacharski okolica św Marcin, Gwarna Pocztowa Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 311

Poszukuję
stajni pobliżu Piekar Oferty Kurjer Poznański zdw 83 305

Piekarni
dzierżawy małem mieście lub większej wsi poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 378

Stajnia
dla jednego lub trzech koni, ewentualnie z ogrodem 2½ morgowym mieszkaniem 2 pokojowem z kuchnią w Poznaniu do wynajęcia od gospodarza Czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 81 424

Piekarnię
wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 566

Skład
z mieszkaniem do wynajęcia od 1. 1. 32. Piskorska. Toruń, ulica Prosta 3/5. nw 6896

Młyna
mniejszego poszukuje w dzierżawę. Klara. Zbąszyń, ul. 17 Stycznia 2. nw 6899-6900

Dzierżawa
100 mórg ziemia pszenna budynki masywne przy Poznaniu wydzierżawi Stanisław Faleński Poznań 27 Grudnia 5, telefon 37-20 III. ptr zdw 83 609

15 UZDROWISKA

Bystra
w Beskidach Śląskich Cały rok czynne „Uzdrowisko Dra Szarewskiego" dla osób wymagających odpoczynku względnie leczenia z wykluczeniem czynnej gruźlicy płuc. Ceny bardzo przystępne. Prospekty na żądanie. nw 6062

16 OSOBISTE

Ostrzegam
przed kupnem urządzenia rzeźnickiego wraz z wozem i koniem od p. Władysławy Łabędzkiej. Poznań, ul. Dębiecka 54 które stanowi moją wyłączną własność. Leon Wiliński, Poznań, Bluszczowa 7. zdw 83 328

Na przechowanie
kto odebrał paczkę zawierającą materjał 3.10 mtr. i serdak z wyszyciem W piątek minęły 3 tygodnie pomiędzy godz. 21.30-22.30. Uprasza się podać adres Kurjer Poznański zdw 83 412

22 ROZMAITE

Pończochy, skarpetki pierwszorzędnych fabryk
najtaniej Aleje Marcinkowskiego 2, parter. „Emzet". Wyciąć zachować. zdw 82 739

2,60 złotych

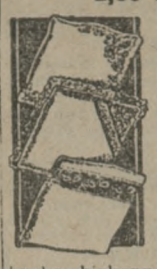

powleczenia na poduszkę strojne od 3.90 z falbaną 4.90 jasiek strojny od 1.90 zł powleczenia na pościel od 7.90 podpięcie od 9.80 strojne od 12.50. Na życzenie wykonuje się wszelkie zamówienia w krótkim czasie Specjalność: wyprawy poleca Fabryka bielizny J. Schubert Poznań ul Wrocławska 3 Przyjmuje asygnaty Tow Kredyt Pw 8510 41.91

Szukam
jarskich obiadów Oferty Kurjer Poznański zdw 83 524

Astrolog Ilka Grudziądz
Obecnie Poznań, Matejki 58. Jedyny na miejscu. Pozostaje tylko do 18 włącznie. Oblicza datę ślubu przeszłość, przyszłość. Wiele podziękowań. Odpowiada na wszelkie pytania. zdw 82 828

Kurs cukiernictwa
wieczorny w 9-ciu lekcjach pod kierunkiem profesorskim i zawodowego mistrza cukierniczego. Zapisy: Biuro Szkoły Gospodarczo-Zawodowej, św. Marcin 69. zdw 81 549

Baczność chorzy!!
Suchoty i rak są uleczalne! Przeprowadzam radykalne leczenie wszelkich chorób wewnętrznych, zewnętrznych i płciowych Dyskrecja zapewniona. Tysiące listów dziękczynnych. Przyjmuje codziennie od 9—12 i od 2—6, w niedzielę od 10—12. Poznań, ulica Staszica 19 mieszkanie 14. zdw 83 388

Warszawski
Salon Mód wykonuje wykwintne suknie, płaszcze. Ceny bezkonkurencyjne. Ślusarska 2, mieszkanie 8 narożnik Wielkiej Pw 8782-57.474

Krawcowa
dzielna na płaszcze, suknie poza dom 3.50 dziennie Oferty Kurjer Poznański zdw 83 463

Abażury
przyjmuje również kapelusze damskie przerabiam tanio. Pocztowa 31 a mieszk. 8 zdw 83 458/9

Gwiazdka
portrety, fotografje, ceny zniżone. Bracia Pecherscy. Aleje Marcinkowskiego 8. dw 1592

Willę
piękną ze zaprowadzonym handlem zbożowym węgla i sztucznych nawozów w najlepszym punkcie handlowym miasta powiatowego zamienię na majątek 200—300 morgowy. Warunki dobra rola i budynki. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 6898

Medjum
poszukuje hipnotyzera najchętniej lekarza Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 574

Hurtownia pończoch
odda detalicznie kilka tysięcy par okazyjnie. Św. Marcin 56 I. piętro. zdw 83 654

23 OŻENKI

Brunetka
nie brzydka lat 28, dobrego usposobienia, poszukuje męża Wdowcy niewykluczeni. Zgłoszenia fotografją Orędownik zd 83 372

Dla
mego brata ogrodnika, lat 27, szukam panny do lat 24, posag pożądany do 4 tysięcy zł celem ożenku i wydzierżawienia ogrodu. — Zgłoszenia z fotografją, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdw 83 298

Dla
mego bratanka, lat 27 przystojnego dobrego charakteru, posiadającego własne przedsiębiorstwo na obczyźnie, poszukuję panny tych samych zalet i stosownym wieku oraz mającą zamiłowanie do rzeźnictwa w celu matrymonjalnym Oferty wraz fotografją, którą się zwraca pod zdw 83 297 Kurjer Poznański

Blondynka
młoda, ładna lecz biedna, pragnie zapoznać pana inteligentnego, o niedzisiejszych poglądach w celu matrymonjalnym. Oferty ewentl. fotografją Kurjer Poznański zdw 83 469

Dr. med.
kawaler, lat 30, ożeni się z panną przystojną, zamożną. Poważne nieanonimowe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego jw 1945

Nauczyciel
stały w mieście, oficer rezerwy, brunet lat 28, łagodnego charakteru, zapozna się z inteligentną panną lub wdową w celu tylko matrymonjalnym. Posag sprawą obojętną Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 505

24 NAUKA

Kurs tańców rozpoczynamy Mikołajczak, Kledecka
Pocztowa 29. Pw 8490 38.216

Księgowości
stenografji pisania maszyną udziela Kromczyńska Ogrodowa 16 II zdw 81 742

Angielka
zdowita lub Anglik do udzielania lekcyj Focha 94 5. Zgłoszenia od 1—3 zdw 82 558

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19. m. 9. zdw 83 282

Kroju
damskiego udziela wieczorem fachowym. Szymański Wały Jana 9 zdw 83 089/90

Student
starszy udziela sumiennie i skutecznie lekcyj Oferty Kurjer Poznański zdw 82 974

Lekcyj
polskiego francuskiego niemieckiego udzielam 1 zł. Adres Kurjer Poznański zdw 83 286

Akademja tańców Wituszkowskich
przyjmie kilka pań do kompletu akademickiego. Ratajczaka 9. Pw 8750-57 487

Tłumaczenia
na francuskie, angielskie, niemieckie polskie wykonuje przepisuje na maszynie lekcje. Spandowska Al Marcinkowskiego 24, m 31 od 3.30—5. nw 6311

Szukam
korepetytora, korepetytorki języka polskiego. Zgłoszenia z podaniem ceny za godzinę do Kurjera Poznańskiego zdw 83 362

Matematyki
fizyki, chemji nauk przyrodniczych udziela tanio siła rutynowana, pięcioletnia praktyka uniwersytet. Jackowskiego 31. mieszkanie 6. I. zdw 83 360

Niemieckiego
lekcje pragnę brać. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 347

Pozwoleniem rządowem
nauczycielka przygotowuje I. gimnazjalnej. Gwarancja, 30 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 306

Łaciny
niemieckiego, polskiego, do matury szukam. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 385

Akademicki ulgowy kurs rozpoczynam: Szczurkówna
Rzeczypospolitej 9. I. piętro. zdw 83 460

Uwaga
kurs ulgowy księgowości stenografji pisanie na mazsynach, rozpoczynamy 16. Wpisy codziennie. Postep. Plac Sapieżyński 2 a. zdw 82 905/6

Studentka
udziela lekcyj i przygotowuję. 1 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 383

Matematyk
udzieli lekcji. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 527

Wyuczam
kroju i szycia Salon Mód, Stary Rynek 41. mieszkanie 3. zdw 83 559

Pokoju
za matematyke, łacinę szuka absolwent U. P. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 639

25 MUZYKA

Poszukuję
dzierżawy pierwszorzędnego pianina z tłumikiem do Poznania dla prywatnego użytku pianisty koncertowego. Zgłoszenia z warunkami do Kurjera Poznańskiego pod dw 1585

Bez konkurencji
Duet pierwszorzędny skrzypek fortepianistka obfity repertuar wolny zaraz lub 1 XII do restauracji lub winiarni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 370

Pianino
kto wynajmie za miesięcznem wynagrodzeniem? Poznańska 27a, mieszkanie 3 zdw 83 408

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt „Paryżanka" Półwiejska 30 Koncert — separatki. zdw 83 254

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Szofer
kawaler poszukuje posady z wolnem utrzymaniem, pensja obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdw 82 921

Służąca
uczciwa poszukuje posady z skromnem gotowaniem i cośkolwiek szyciem od 15 11 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 457

Pomorzanka
w średnim wieku poszukuje posady do pomocy pani domu lub jakiejkolwiek innej z powodu stosunków rodzinnych, za minimalną zapłatą lub tylko za utrzymanie. Zgłoszenia pod „Pomorzanka" do „Par" Bydgoszcz. Pw 8776-63 608

Były
urzędnik państwowy da 300 zł lub wypożyczy 1 000—1 500 temu kto zaofiaruje mu odpowiednią posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 715

Kupiec
pierwszorzędna siła, wymowna dzielność, akuratność i zaufanie, płynnie w niemieckim i polskim, szuka posady dla prowadzenia przedsiębiorstwa każdej branży. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 811

Inteligentna
z dobrego domu, znajomość języka niemieckiego gospodarstwa domowego, szycia, muzyki, przyjmie posadę także na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 052

Ślusarz tokarz
kawaler, z kilkoletnią praktyką obeznany dobrze reparacją maszyn rolniczych oraz motorów poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 355

Redaktor
z wszechstronną, długoletnią praktyką dziennikarską, wykształceniem prawniczem i znajomością języków szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 975

Rolnik
kawaler, lat 38 pochodzący z ziemiańskiej rodziny, mający 15 letnią praktykę rolną, przyjmie posadę w charakterze rządcy gospodarczego lub inną, służy poważnemi poleceniami. Zgłoszenia pod zdw 83 314 Kurjer Poznański

Sierota
nawskroś uczciwa, znająca się na gospodarstwie domowem, poszukuje posady od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 351

Młodszy urzędnik
gospodarczy lat 26 z ukończoną szkołą rolniczą 6 letnią praktyką dobremi referencjami, poszukuje od 1. I. 32 względnie wcześniej posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 82 966

Pokojowa
znająca szycie i prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 343

Inteligentna
osoba, znająca język niemiecki w słowie i piśmie, obeznana z pracami biurowemi i maszyną poszukuje posady od zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 344

Posługi
od 5—10 wieczór poszukuję. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 346

Panienka
z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 296

Krawcowa
dzielna w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 471

Poszukuję
posady do wszystkich prac domowych z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 319

Były
urzędnik sądowy z obszerną praktyką poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 326

Dziewczyna
samodzielna poszukuje posady od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 390

Za posadę
nauczycielce - maszynistce (młodej), podam środek przeciw reumatyzmowi pod gwarancją. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 315/6

Skromnych wymagań
biegła maszynistka polsko-niemiecka poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 075

Dobrze
polecona praczka poszukuje prania. Rybaki 22, mieszkanie 5. zdw 83 458

Panienka
ze znajomością szycia pracy domowej szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdw 83 429

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady od zaraz lub pierwszego. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 517

Dziewczyna
poszukuje od 15 lub 1. posady do wszystkiego ze średniem gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 299

Młoda
dziewczyna pracowita uczciwa, z dobremi świadectwami poszukuje posady od piętnastego. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 399

Starsza
dziewczyna uczciwa z dobremi świadectwami poszukuje posady od 15. do wszystkiego z praniem i gotowaniem. Zgłoszenia Woźniczka, Marcelińska 3 mieszkanie 7. zdw 83 392

Kasjer książkowy
wysoką gwarancją szuka posady. Oferty Kurjer Pozn zdw 83 330

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem, dobremi świadectwami szuka posady do jednej lub dwóch osób. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 543

Służący
kawaler lat 24 poszukuje posady lub jakiej innej pracy od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 83 586

Pokojowa
poszukuje posady na wieś lub do pensjonatu. Świadectwa pierwszorzędne od 15 lub 1 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 651

Odpowiedni kuchmistrz
wiek średni poszukuje posady w restauracji może prowadzić kuchnię samodzielnie również na wyjazd od 1 grudnia. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków tygodniowych lub miesięcznych Kurjer Poznański zdw 83 588

500 zł
wypożyczę za pracę w jakiej fabryce lub tem podobne. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 603

Inteligentna
osoba skromnych wymagań poszukuje posady do wszystkiego lub do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 637

Posługaczka
sierota uczciwa pracowita szuka posługi na przedpołudnie Oferty Kurjer Poznański zdw 83 631

Dziewczyna
samodzielna dobrym gotowaniem długoletnie świadectwa szuka posady od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 624

Freblanka
egzaminowana, praktyką, zamiłowaniem sumienna, uczciwa sierota prosi jakąkolwiek posadę, najchętniej wychowawczą ewentl. lekkich prac domowych zamiar: przyuczenie gospodarstwa, pozatem przyjąłabym pracę biurową pismo poprawne, ładny charakter trochę pisze maszyną. Wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 656

Służąca
starsza poszukuje posady do wszystkiego z praniem i gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 043

Szofer
kawaler z długoletnią praktyką na autobusie z powodu likwidacji autobusu poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 82 818

Uczeń
piekarski 1½ roku nauki, poszukuje dalszej. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 671

Poszukuję
posady bez spania do wszystkiego z gotowaniem Oferty Kurjer Poznańsk zdw 82 628

Panienka
lat 22 szuka posady do dzieci z szyciem Oferty Kurjer Poznańsk zdw 82 541

28 WOLNE MIEJSCA

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego z dobrem gotowaniem od zaraz. Matejki 6 mieszkanie 3. zdw 83 144

Nauczycielki domowej
poszukuję przy mies. pensji 100 zł i wolnem utrzymaniu zaraz do dwóch dziewczynek przygotowujących się do III gimn. oraz konwers. franc. Oferty kandydatek o nieprzekroczonych 25 lat życia z dołączeniem urzędowego świadectwa zdrowia i kwalifikacji z dotychcz. pracy naucz. przyjmie Kurjer Pozn. dw 1583

Kursy szoferskie
dzieła dla pań i panów na dogodnych warunkach Auto-Lot" Kursy Kierowców Samochodów ul Dąbrowskiego 83 85 tel 77 67 zdw 77 488

Fryzjerka
dzielna, dobra siła potrzebna. Wodna 7. zdw 83 619

Ekspedjentka
dzielna do składu rzeźnickiego z odpisami świadectw Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 349

Służąca
Langiewicza 4. mieszk. 2. Zgłoszenia 4—6 zdw 83 357

Osoba
starsza (40 50 lat) inteligentna z dobrego domu znająca prowadzenie kuchni i gospodarstwa domowego potrzebna od 1. 12 31 do samotnego pana. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 83 397

Służącą
czystą, uczciwą, najchętniej z prowincji przyjmę. Młynarkiewicz, Stary Rynek 42. zdw 83 465

100 zł
tygodniowo zarobić możesz przez sprzedaż artykułów codziennego użytku Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 466

Krawcowe
akuratne i biegłe na fartuchy mogą się zgłosić Wichniarek, ul. Czesława 3, I. zdw 83 467

Parkietówki
na wyjazd potrzebne Zgłoszenia piątek 3—4 (Kawiarnia) Zamkowa 4. zdw 83 556

Służącej
z samodzielnem, dobrem gotowaniem, uczciwej, czystej i prędkiej, tylko dobrze poleconej poszukuję od 15. 11. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 83 599

Bufetowa
potrzebna, która zna aparat Ekspress. Zgłoszena św. Wojciech 1. Restauracja zdw 83 601

Sekretarkę
(bezrobotną) praca dorywcza, maszyna pod dyktando. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 535

Dzielna
fryzjerka potrzebna zaraz. W. Garbary 13. rw 3458

Dziewczę
czyste, zdrowe do dziecka na cały dzień bez spania Bukowska 43, meiszkanie 5. jw 1939

Doskonała
krawcowa w dom. Ślusarska 1 księgarnia. zdw 83628

Posługaczka
cały dzień zaraz. Kwiatowa 6, mieszkanie 9. zdw 83 635

Służąca
skromna uczciwa do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna. Cukiernia Górna Wilda 51. zdw 83 655

Służąca
potrzebna Graniczna 12. m. 4. zdw 83 612

Panienka
do zakładu fotograficznego i prac biurowych skromnemi wymaganiami potrzebna. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 83 617

7 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo przemysłu krajowego, poszukuje pań i panów do lekkiej pisemnej pracy domowej Gdynia. Port. skrzynka pocztowa 4. dw 1698

Uczennice
do szycia przyjmę. Salon Mód, Stary Rynek 41, mieszkanie 3. zdw 83 558

Dam
lekką stałą pracę wypożyczającemu 900 pod zastaw. Oferty, Życiorys Kurjer Poznański zdw 83 591

KINO COLOSSEUM dźwiękowe — Maurice Chevalier Pieśniarz Paryża — Na scenie: telepata-jasnowidz Szyller-Szkolnik
Pw 8790-45.71

Krawcowa
rutynowana poza dom szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 135

Fryzjerski
młodszy pomocnik również obznajomiony w strzyżeniu pań poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 047

Osoba
z wykształceniem seminarjalnem, kilkoletnią praktyką posiadająca również dyplom z rachunkowości państwowej przyjmie posadę jako nauczycielka wychowawczyni lub książkowa, kasjerka sekretarka Wymagania skromne. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 208

Wychowawca
fizyczny szuka posady. Bojarski, Matejki 52. Bohusz. zdw 83 952

Kierownik cegielni
ukończona szkołą ceramiczna — dłuższą praktyką w większych zakładach ceramicznych. Specjalista na wyrobu cienkościenne. Dobremi referencjami poszukuje posady od 1. 12. 31. lub później. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 81684

Wychowawczyni
absolwentka państwowego seminarjum ochroniarskiego z kilkoletnią praktyką bardzo dobremi świadectwami płynnie język niemiecki szuka posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 82 846

Gosposia
zaufana, z dobrej rodziny, dobrze gotująca, szuka samodzielnej posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 540

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Szary Dom".
Aurora: „Douglas Fairbanks i czarny Pirat".
Colosseum: „Pieśniarz Paryża".
Corso: „Karkołomny Pościg i Pat i Patachon".
Edison: „Szalone Żony".
Haria: „Wachlarz Lady Windermere".
Kapitol: „Człowiek, który kręci".
Metropolis: „Niebezpieczna kobieta" oraz rewja „Białe Tango.
Nowości: „Rewja „Dam Ci kwiatek na zadatek" i film „Syn bogów".
Odeon: „Owoc zakazany"
Orzeł: „Indyjski grobowiec"
Renaissance: „W pogoni za miljonami".
Roxy: „Blaski i nędza życia Kurtyzany".
Słońce: „Triumf Walca".
Tęcza: „Ostatni Romans"
Wilsona: „Zatracona ulica".

Osoba
w średnim wieku, znająca się na całkowitem gospodarstwie kobiecem, ogrodnictwie, mleczarni, chowie drobiu poszukuje posady gospodyni, zarządczyni u samotnej osoby lub na plebanji, zajmie się wychowaniem dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 400

Służąca
poszukuje posady od 15. lub 1. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 394

Dziewczyna
samodzielna uczciwa poszukuje posady od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 436

Posługaczka
za pokoik przyjmie posługę. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 369

Dziewczyna
poszukuje posługi z praniem. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 371

Osoba
która obecnie znajduje się w krytycznem położeniu prosi o pracę w charakterze praczki. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 442/43

Fryzjerka
manikurzystka, dzielna poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 83 530

Pomocnik
młody z branży kolonjalnej, żelaznej i wyszynku z dobremi świadectwami, szuka posady choć za małem wynagrodzeniem Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 551/2

Dziewczyna
bardzo skromna i uczciwa przyjmie posadę w lepszym domu. — Oferty Kurjer Pozn. jw 1948

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 630

Posługaczka
poszukuje posady na cały dzień lub pół dnia od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 650

Posługaczka
poszukuje posługi od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 606

Panienka
6 klas poszukuje posady w biurze. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 382

Posady
w domu religijnym z gotowaniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 381

Osoba
znająca specjalnie szycie bielizny może zająć się gospodarstwem domowem, znadująca się w krytycznem położeniu poszukuje zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 373

Dziewczyna
ze wsi początkująca, kursem gotowania, szycia, szuka posady od 15 Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 83 420

Majster młynarski
lat 40, samotny, pierwszorzędna siła, wytwórca towaru jakościowego, z dobremi świadectwami i poleceniami poszukuje stałej posady nadmlynarza, lub jako sam. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 455

Szukam
posady do dzieci cośkolwiek szycia miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 518

Starsza gospodyni - kucharka
z dobrem gotowaniem chętna do wszelkiej pracy poszukuje samodzielnej posady od 15. 11. lub 1. 12. 31. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 520

Posługaczka
szuka posługi od 15. 11. lub 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 521

Prośba do pp. adwokatów!
Mam kilkoletnią praktykę, piszę biegle na maszynie, orjentuję się szybko, poszukuję zajęcia na 2—3 godziny po południu. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 526

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 529

Prania
i prasowania poszukuje uczciwa osoba. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 531

Kucharka
z dobrem gotowaniem, czysta, zaufana szuka posady samodzielnej. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 539

Dziewczyna
uczciwa sumienna z cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady od 15 lub 1 XII Oferty Kurjer Poznański zdw 83 389

Posługaczka
szuka posługi z gotowaniem od 1 Oferty Kurjer Poznański zdw 83 564

Dziewczyna
szuka posługi na cały dzień. — Oferty Kurjer Poznański zdw 83 563

Uczciwa
dziewczyna szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 562

Absolwent
Szkoły Handl poszukuje miejsca praktyki kupieckiej. Sławiński, Dłużyna, pow. Śmigiel zdw 83 568

Biuralista
wykształcenie średnie poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 573

Kucharka
bardzo dobrze gotująca poszukuje posady Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 582

Dziewczyna
starsza bez rodziny, spokojna przyjmie posadę do wszystkiego zaraz lub później w skromnym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 648

Gosposia
oszczędna, czysta, zajmie się gospodarstwem wiejskiem, miejskiem, gotowaniem smacznem, chowem drobiu, ogrodzie, wynagrodzenie skromne Oferty Kurjer Poznański zdw 83 587

Dziewczyna
lat 19, do wszystkich prac domowych i skromnem gotowaniem poszukuje pracy od zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 173

Dziewczyna
do wszystkiego do dwóch lub trzech osób szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 176

Dziewczyna
wiejska, uczciwa i skromna cośkolwiek gotowania poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 182

Panienka
z ukończoną Szkołą Handlową piszącą na maszynie, znająca centralę telefoniczną poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia „Par" Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.498. Pw 8765-57.498

Pielęgniarka
z dobremi świadectwami poszukuje posady do dzieci najchętniej do niemowlęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 252

Panienka
inteligentna szuka posady w składzie rzeźnickim lub piekarskim Oferty Kurjer Poznański zdw 83 243

Werkmistrz
specjalista na wykroje (szmaty), obeznany kalkulacją, organizowaniem robót masowych sposobem nowoczesnym oraz książkowością poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 267

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego Umie cośkolwiek gotować Oferty Kurjer Poznański zdw 82 670

Osoba
inteligentna poszukuje posady od 1 do prowadzenia domu u samotnej osoby lub 2 osób. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 83 292

Młodsza
siła biurowa z praktyką poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia do „Par" pod nr. Ł. 4476 Pw 8777-Ł. 4476

Ogrodnik
w starszym wieku, z dłuższą praktyką poszukuje posady Tadeusz Konieczny, Promnice, poczta Murowana Goślina. zdw 83 030

Ekspedjenci
do składu jedwabi-bławatów potrzebni. Spieszne oferty z dołączeniem 75 gr. w znaczkach. Kurjer Poznański rw 3438

Poważna
firma wydawnicza poszukuje przedstawicieli na miasto Poznań i miasta powiatowe. Reflektuje się tylko na siły wykwalifikowane z poważnemi referencjami. Oferty dla miejscowych składać Poznań, ul. Skarbowa 1. I. piętro, zamiejscowi Kurjer Poznański zdw 83 304

Poszukuję
biegłej maszynistki i stenotypistki tylko siły pierwszorzędnej. Zgłoszena Kurjer Pozn. zdw 83 490

Krawcowa
samodzielna potrzebna. Adres Kurjer Pozn. zdw 83 523

Stenotypistka
książkowa na stałą posadę zaraz potrzebna. Warunek pożyczka 1 600—2 000 za zastaw i gwarancję. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 468

Dzielną
ekspedjentkę z branży rzeźnickiej przyjmę zaraz. M. Figaszewski, Wrocławska 8. zdw 83 325

Rozwoziciel
piwa, inkasent kaucją potrzebny Adres Kurjer Pozn. zdw 83 329

Dziewczyna
czysta i pracowita do 2 dzieci potrzebna Niklasiewicz, Wrocławska 37 skład. zdw 83 327

Humor zagraniczny

— Powiedz mi, czemu moi urzędnicy nazywają mnie „ślepą kiszką"!

— Boś zawsze podrażniony i nie wiadomo do czego właściwie jesteś potrzebny!

(Humorist, Londyn). S. F.

Przedpłata na listopad 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez poczte poza Poznaniem miesiecznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie maja prawa domagania sie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6 łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża: do wydania wieczornego „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice miedzy zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr 200 149